

Bundel - AB VRZHZ van 10 maart 2022

- I Opening
- I.1 Agenda
 - [2022-0082 Agenda AB 10 maart met agenda Evaluatie COVID 19.docx](#)
- I.2 Mededelingen
- I.3 Besluitenlijst
- II Ter behandeling
- II.1 Financieel Perspectief
 - [2022-0085 Oplegnotitie Financieel Perspectief AB 10 maart V3.docx](#)
 - [2022-0085A Memo Financieel Perspectief voor informeren colleges en raden.docx](#)
 - [2022-0046_MinBZK_Verzoek tot overleg i.r.t. financiële gevolgen uittreding 5HL_getekend vz + portefeuillehouder.pdf](#)
- II.1.1 Multi Intelligence Centre (MIC)
 - [2022-0086 Oplegnotitie Multi Intelligence Centre MIC.docx](#)
 - [2022-0086A MIC notitie v04..docx](#)
- II.1.2 Risk Factory (RF)
 - [2022-0087 Oplegnotitie Risk Factory.docx](#)
 - [2022-0087A Haalbaarheidsonderzoek RISK FACTORY ZHZ.docx](#)
 - [2022-0087B Ondertekende intentieverklaringen Risk Factory ZHZ.pdf](#)
 - [2022-0087C Samenvatting rapporten Risk Factory.pdf](#)
- III Hamerstukken
- IV Ter kennisname
- IV.1 Ledenbrieven LOAV 2022-02 en 2022-03
 - [2022-0088_Ledenbrief LOAV 22-02.pdf](#)
 - [2022-0089_Ledenbrief LOAV 22-03.pdf](#)
- V Overig
- V.1 Rondvraag en sluiting
- X.I Opening AB Evaluatie COVID-19
- X.I.1 Mededelingen
- X.I.2 Vastgesteld verslag AB Plus Covid-19 13 januari 2022
 - [2022-0168_vastgesteld verslag AB Plus Covid-19_20220113.pdf](#)
- X.II.1 Evaluatie Covid-19
 - [2022-0058 Oplegnotitie evaluatie GRIP-4 Covid-19.docx](#)
 - [2022-0058A Berenschot VR ZHZ - definitief rapport.pdf](#)
 - [Organisatiestructuur COVID na 16 maart 2022.pdf](#)
- X.III.1 Rondvraag en sluiting

Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Agenda – 2022/0082
10 maart 2022

Regulier AB:

I	Opening	<i>Reg. Nr.</i>
1.	Vaststellen agenda	2022/0082
2.	Mededelingen	
3.	Besluitenlijst	2022/0084
II	Ter behandeling	
1	Financieel Perspectief	2022/0085
1.1	Multi Intelligence Centre (MIC)	2022/0086
1.2	Risk Factory (RF)	2022/0087
III	Hamerstukken	
1.	-	
IV	Ter kennisname	
1.	Ledenbrief LOAV 2022-02 Ledenbrief LOAV 2022-03	2022/0088 2022/0089
V	Overig	
1.	Rondvraag en sluiting	

AB Evaluatie COVID-19:

I	Opening	
1.	Mededelingen	
2.	Vastgesteld verslag AB Plus Covid-19 13 januari 2022	2022/0168
II	Ter behandeling	
1.	Evaluatie COVID-19	2022/0058
III	Overig	
1.	Rondvraag en sluiting	

Agendapunt II-1
 Registratienummer 2022/0085

Voorstel voor de vergadering van: Het algemeen bestuur

Datum vergadering: 10 maart 2022

Onderwerp: Financieel perspectief VRZHZ

Gevraagd besluit: Het algemeen bestuur wordt gevraagd:

In te stemmen met:

1. De gevolgen van de nieuwe CAO ontwikkeling (principeakkoord gemeenten 2021-2022) te verwerken volgens:
 - a. Het structureel effect 2022 ter grootte van €0,46 mln. te vragen als verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2022 tegelijk met de zienswijze op de begroting 2023;
 - b. Het incidenteel gevolg van €0,54 mln. in 2021 te verrekenen met de reserve Vijfheerenlanden;
2. Voor de uitvoering Omgevingswet incidenteel €0,1 mln. op te nemen in 2022 en structureel €0,4 mln. vanaf 2023;
3. Voor de uitvoering informatieveiligheid structureel €0,2 mln. op te nemen vanaf 2022;
4. Geen stelpost op te nemen voor overige exogene ontwikkelingen die op dit moment nog niet kwantificeerbaar zijn;
5. Met betrekking tot de Risk Factory:
 - a. Inhoudelijk commitment uit te spreken voor het oprichten van een Risk Factory in Zuid-Holland Zuid;
 - b. De komende periode te onderzoeken hoe de structurele bijdrage kan worden verlaagd door het opstellen van een businesscase waarin is onderzocht welke middelen binnen deelnemende partijen kunnen worden omgebogen ten gunste van een Risk Factory;
 - c. Vanaf 2023 een pm post op te nemen in de begroting;
6. Met betrekking tot het Multi Intelligence Center (MIC):
 - a. Te participeren in het MIC voor zowel het (verplicht) borgen van de CaCo functie als de ontwikkeling van informatiegestuurd optreden;
 - b. Voor 2022 in de projectorganisatie een bijdrage van €0,1 mln. kaderstellend vast te stellen;
 - c. Voor 2023 en verder vooralsnog uit te gaan van een structurele bijdrage van €0,35 mln.;
 - d. De projectorganisatie te vragen een businesscase verder uit te werken gegeven de intenties van Haaglanden en Hollands Midden om aan te

sluiten, en de gevolgen voor de bijdrage VRZHZ daarbij in beeld te brengen;

7. Vanwege de gewenste of noodzakelijke voortgang van de uitvoering in 2022 incidenteel akkoord te gaan met (en dus geen onderdeel van de zienswijzeprocedure):
 - a. De €0,1 mln. in 2022 voor het voorbereiden Omgevingswet, waarbij kritisch gekeken wordt wat echt noodzakelijk is gelet op het (mogelijk) opnieuw uitstellen van de Omgevingswet;
 - b. De €0,2 mln. in 2022 voor het uitvoeren van maatregelen informatieveiligheid;
 - c. De €0,1 mln. in 2022 voor het uitvoeren van werkzaamheden in de projectorganisatie MIC.
8. Aan de gemeenten bij de begroting 2023 via een zienswijze voor te leggen de gemeentelijke bijdrage aan VRZHZ per 2023 met een bedrag van in totaal €2,26 mln. te verhogen. Dit is de structurele resultante van het financieel perspectief (zie pagina 3 en 4);
9. De prognose van een incidenteel tekort van €1,17 mln. in 2022 (bovenop de CAO bijdrage van €0,46 mln. in 2022).

Vergaderstuk:

- Bijlage: Memo voor informeren colleges en raden
- Bijlage: Oplegger en notitie MIC
- Bijlage: Oplegger en haalbaarheidsonderzoek Risk Factory
- Bijlage: Brief VRZHZ aan minister BZK inzake Vijfheerenlanden

Toelichting:

In de vergadering van 17 februari 2022 is gesproken over de voorstellen met betrekking tot het financieel perspectief van VRZHZ. De voorstellen als besproken zijn uitgewerkt in de beslispunten zoals opgenomen bij het gevraagd besluit.

Bijgevoegd is een memo om colleges en raden te informeren over het financieel perspectief. In deze memo is zoals besproken het beeld op hoofdlijnen samengevat en is de structureel gevraagde verhoging van €2,26 mln. samengevat in:

1. €464.000,- om de CAO-effecten voor onze medewerkers te dragen;
2. €1.800.000,- om structureel hogere kosten te kunnen absorberen.

In de structureel hogere kosten gaat het ten eerste om stijgende bedrijfskosten als onderhouds- en inkoopkosten materieel en materialen (€0,3 mln.), onderhoud gebouwen (€0,3 mln.), toegenomen ICT kosten (€0,5 mln.) en de kosten om te voldoen aan eisen van informatieveiligheid (€0,2 mln.). De inkomsten dalen met €0,1 mln. omdat een bijdrage van de regio Midden- en West-Brabant voor de exploitatie van de blusboot vervalt.

Ten tweede de exogene ontwikkelingen, met name de Omgevingswet met kosten van €0,4 mln. De derde component vormen gewenste innovaties zoals

het Multi Intelligence Center van €0,35 mln. en de kosten voor een Risk Factory (afhankelijk van businesscase).

In het overzicht is rekening gehouden met de besparingen. Een besparing door het oversluiten van de leningenportefeuille van gemiddeld €0,65 mln. en de indexatie van de BDUR (Brede Doeluitkering Rampenbestrijding) van €0,1 mln.

In de tabel hieronder is voor de beeldvorming het financieel overzicht gegeven op de wijze zoals 17 februari jl. gepresenteerd, en waarin de voorstellen die in die vergadering zijn besproken zijn verwerkt. De aansluiting naar de gevraagde €2,26 mln. verhoging gemeentelijke bijdrage laat zich dan als volgt maken:

Vraag verhoogde bijdrage gemeenten	Bedrag (mln. €)
Basis op orde	1,6
CAO	0,46
Saldo tekort (A+B), zie pag. 4	0,2
Totaal	2,26

	2022	2023	2024
1. Onderdeel basis op orde			
Structureel tekort	-1.600.000	-1.600.000	-1.600.000
Subtotaal	-1.600.000	-1.600.000	-1.600.000
Dekking			
Verhogen gem. bijdrage		1.600.000	1.600.000
Loon/prijsbijstelling BDUR	100.000	100.000	100.000
Reserve 5HL (BURAP-II)	Pm		
Inzet rentevoordeel	330.000		
Subtotaal dekking	430.000	1.700.000	1.700.000
Saldo basis op orde (A)	-1.170.000	100.000	100.000
2. Exogeen			
Extra CAO (tov retraite)	-464.000	-464.000	-464.000
CAO 2023 e.v.		pm	Pm
Omgevingswet	-100.000	-400.000	-400.000
Informatieveiligheid	-200.000	-200.000	-200.000
Deeltijdrichtlijn / evaluatie WVR / groei regio	Pm	pm	Pm
PFAS / schuimtransitie	Pm	pm	Pm
Subtotaal exogeen	-764.000	-1.064.000	-1.064.000

3. Nieuw beleid / ambitie			
Risk Factory	0	pm	Pm
MIC	-100.000	-350.000	-350.000
IB te water	In MJIP	In MJIP	In MJIP
Subtotaal nieuw beleid	-100.000	-350.000	-350.000
Dekking voor 2 en 3			
Inzet rentevoordeel	400.000	680.000	650.000
Bijdrage gem ivm CAO	464.000	464.000	464.000
Subtotaal dekking	864.000	1.144.000	1.114.000
Saldo exogeen/ambitie (B)	0	-270.000	-300.000
Saldo totaal (A+B)	-1.170.000	-170.000	-200.000

Blaue arcering: gevraagde verhoging gemeentelijke bijdrage

Financiën:

Structurele gevolgen vanaf 2023: bijdrage €2.264.000,-

1. €464.000,- om de CAO-effecten voor onze medewerkers te dragen;
2. €1.800.000,- om structureel hogere kosten te kunnen absorberen.

Structureel vanaf 2023		
		2.264.000
Alblasserdam	3,9%	88.296
Dordrecht	29,0%	656.560
Gorinchem	8,0%	181.120
Hardinxveld-Giesendam	3,3%	74.712
Hendrik-Ido-Ambacht	5,4%	122.256
Hoeksche Waard	18,3%	414.312
Molenlanden	10,4%	235.456
Papendrecht	6,5%	147.160
Sliedrecht	5,3%	119.992
Zwijndrecht	9,9%	224.136

Gevolgen voor 2022: bijdrage €1.634.000,-

1. €464.000,- om de CAO-effecten voor onze medewerkers te dragen;
2. €1.170.000,- prognose tekort na extra bijdrage CAO.

2022		CAO bijdrage 464.000	Bijdrage in tekort 1.170.000	Totaal 2022
Alblasserdam	3,9%	18.096	45.630	63.726
Dordrecht	29,0%	134.560	339.300	473.860
Gorinchem	8,0%	37.120	93.600	130.720
Hardinxveld-Giessendam	3,3%	15.312	38.610	53.922
Hendrik-Ido-Ambacht	5,4%	25.056	63.180	88.236
Hoeksche Waard	18,3%	84.912	214.110	299.022
Molenlanden	10,4%	48.256	121.680	169.936
Papendrecht	6,5%	30.160	76.050	106.210
Sliedrecht	5,3%	24.592	62.010	86.602
Zwijndrecht	9,9%	45.936	115.830	161.766

Procedure:

Het voorstel wordt bij de volgende overleggen behandeld:

☒ MT	☐ AB
☐ AGV	☒ Audit commissie
☒ DB	☐ Anders, nl. ...
	☐ Niet van toepassing

Ondernemingsraad:

Doorgeleiding naar de (centrale) ondernemingsraad:

☒ Ter kennisname	☐ Voor instemming
☐ Ter advisering	☐ Niet van toepassing
☐ Gevraagd besluit OR	

Gevraagd besluit aan de ondernemingsraad:

Nvt

Vervolgstappen:

Voor de verhoging van de structurele bijdrage vindt met de begroting 2023 een zienswijzeprocedure bij de gemeenten plaats.

Communicatie:

Memo voor informeren colleges en raden is bijgesloten. Bij zienswijzeproces op begroting 2023 wordt informatie meegezonden.

Organisatie eenheid

Indiener niveau 2

Concerncontroller

Directiesecretaris

Directie

C.P. Frentz

W.D. Veen

T. van Mourik

dd. Klik voor datum

dd. Klik voor datum

dd. Klik voor datum

Notitie

Aan:	De burgemeesters van de 10 deelnemende gemeenten van VRZHZ	Van:	Caren Frentz, secretaris AB VRZHZ
Onderwerp:	Notitie financieel perspectief VRZHZ	Datum:	3 maart 2022

Beste burgemeesters,

Al geruime tijd spreken we in het Algemeen Bestuur met elkaar over de kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners. Over stijgende kosten, exogene ontwikkelingen, innovaties. En over de financiële consequenties daarvan voor onze Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ).

De uitgangspunten van onze dienstverlening hebben we vastgelegd in het beleidsplan 2022-2025. Daar hebben de gemeenteraden van de 10 gemeenten in onze regio eind 2021 volmondig mee ingestemd. We zien VRZHZ als een zelfstandige veiligheidsregio met als kernwaarden: compact, nabij en veerkrachtig.

De volgende stap is dat wij het beleidsplan financieel gaan dragen. Dat is geen sinecure, want we zien dat betere arbeidsvoorwaarden voor onze medewerkers (CAO), stijgende bedrijfskosten, exogene ontwikkelingen en gewenste innovaties¹ een grote en blijvende (extra) financiële impact hebben. Onze begroting staat in toenemende mate onder druk.

Zoals toegelicht in het Algemeen Bestuur van 17 februari 2022, zorgen de nieuwe CAO, stijgende kosten en exogene ontwikkelingen nu reeds voor een negatief resultaat in 2021 (gedekt uit de reserve 5HL). En voor 2022 een negatieve prognose van €-1.634.000,- ongedekt (inclusief CAO).

De reserve 5HL is leeg. Het kostenniveau in onze bedrijfsvoering is significant gestegen. De veiligheidszorg voor onze inwoners willen we op het huidige niveau garanderen. VRZHZ heeft de afgelopen jaren aanzienlijke bezuinigingen doorgevoerd. Daarom zullen nieuwe besparingen direct effect hebben op de kwaliteit van onze dienstverlening. Denk aan: minder brandweerposten, een lager aantal piketten en het afstoten van ons eigen operationeel crisiscentrum. Daarom doen we een dringend beroep op de 10 gemeenten in onze regio. Concreet: Een eenmalige extra bijdrage van €1.634.000,- in 2022. Vanaf 2023 een structurele extra bijdrage van €2.264.000,-, bestaande uit:

1. €464.000,- om de CAO-effecten voor onze medewerkers te dragen;
2. €1.800.000,- om structureel hogere kosten te kunnen absorberen.

¹ Stijgende kosten (in mln.) betreffen onder andere CAO ontwikkelingen (0,5), inkoop/onderhoud materieel en materialen (0,3), onderhoud gebouwen (0,3), ICT (0,5) en informatieveiligheid (0,2). Bij kosten exogene ontwikkelingen gaat het vooral om invoering van de omgevingswet (0,4). Gewenste innovaties zijn het Multi Intelligence Center (0,35) en de Risk Factory (afhankelijk van business case).

Een specificatie van de hogere bijdrage per gemeente - overigens te bezien in de context van meerjarige teruggaven aan gemeenten in de periode 2014-2019 en significante besparingen die VRZHZ al heeft gerealiseerd - vindt u in bijlage A. Ter toelichting geeft bijlage B een korte historische reflectie.

De concrete voorstellen met betrekking tot het resultaat 2021, de prognose 2022 en de begroting 2023 leggen wij in het Algemeen Bestuur van 10 maart 2022 aan u voor.

Vragen en antwoorden

VRZHZ vraagt de 10 gemeenten in de regio hun gezamenlijke bijdrage structureel met €2.264.000,- te verhogen. Dat leidt logischerwijs tot vragen. Daarom gaan we hieronder in op een vijftal begrijpelijke vragen.

1. Waarom moet het geld van gemeenten komen? Kan VRZHZ niet (meer) bezuinigen?

We hebben zorgvuldig gekeken naar alternatieve financiering in de vorm van extra besparingen. Onze conclusie is dat extra besparingen - mede indachtig eerdere bezuinigingen - een direct effect zullen hebben op het kwaliteitsniveau van onze dienstverlening; de veiligheidszorg aan inwoners. Denk daarbij aan het sluiten van meerdere brandweerposten, het terugbrengen van het aantal piketten en het afstoten van ons operationele crisiscentrum. Dat vinden we niet verantwoord. Desondanks blijft VRZHZ te allen tijde streven naar efficiency. Dat is recent nog gebleken uit het oversluiten van de leningen portefeuille tegen lagere rentetarieven en het reduceren van het aantal red- en schuimblusvoertuigen.

2. Moeten de voorstellen nu, net rond de verkiezingen?

De voorstellen zijn nodig om de veiligheidszorg tenminste op het huidige niveau te houden en daarnaast verstandig in te spelen op ontwikkelingen. Het financieel perspectief van VRZHZ is niet van gisteren. Gedurende lange tijd heeft VRZHZ haar eigen broek op kunnen houden. De ruimte in de begroting is echter zienderogen krapper geworden. Kosten schieten omhoog. Exogene ontwikkelingen vragen om extra geld. Tegelijkertijd wil VRZHZ vasthouden aan het kwaliteitsniveau zoals dat is herbevestigd in het recent vastgestelde beleidsplan 2022-2025. De gemeenteraadsverkiezingen doen daar niet aan af. VRZHZ voelt zich uiteraard aangemoedigd om nut en noodzaak van haar dienstverlening vanaf het voorjaar 2022 op een goede manier voor het voetlicht te brengen van de nieuw gekozen gemeenteraden. Des te meer omdat de begroting 2023 van VRZHZ - met inbegrip van de zienswijzen van gemeenteraden - in juni 2022 moet worden vastgesteld.

3. Hoe zit het dan voor het jaar 2022?

De nieuwe CAO is sinds 2021 van kracht. Vooropgesteld, die CAO heeft onze medewerkers verbeterde arbeidsvoorwaarden opgeleverd. Als betrokken werkgever is VRZHZ daar content mee. Dat neemt echter niet weg dat de financiële impact van de CAO aanzienlijk is. Ongeveer €500.000,- op jaarbasis. Daarom speelt de financiële opgave van VRZHZ eigenlijk al vanaf 2021. Het tekort in 2021 kon worden gedekt uit de resterende reserve Vijfheerenlanden. Daarmee is die reserve echter leeg, hetgeen betekent dat de dekking voor de negatieve prognose ad €1.634.000,- (inclusief CAO) in 2022 ergens anders vandaan moet komen. Lees: uit een incidentele extra bijdrage van gemeenten. De VRZHZ beschouwt 2022 daarmee als een 'overgangsjaar' naar de structureel hogere bijdrage van gemeenten per 2023.

4. Zijn we nu compleet?

Er is in beeld gebracht welke ontwikkelingen en bijbehorende kosten we op dit moment concreet kunnen berekenen. Zo volledig en integraal als het nu mogelijk is. Maar er zijn ook ontwikkelingen waarvan we het effect nog niet weten. Een grote ontwikkeling is bijvoorbeeld de Europese deeltijdrichtlijn. Deze

richtlijn conflicteert met de wijze waarop het huidig brandweerbestel is vormgegeven. Hiervoor wordt landelijk onderzoek uitgevoerd tussen de veiligheidsregio's en het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De insteek van de veiligheidsregio's is dat de kosten die hiermee samenhangen een stelselwijziging betreffen en door het Rijk betaald moeten worden. Een andere ontwikkeling die speelt is het PFAS vraagstuk wat zich met name vertaalt in het type schuim dat we mogen gebruiken. De hiervoor benodigde schuimtransitie werken we in 2022 uit. Ten derde, de nieuwe CAO gemeenten geldt voor 2021 en 2022, dus is het te verwachten dat we in 2023 nieuwe CAO onderhandelingen krijgen. Kortom, het financieel perspectief van VRZHZ is helaas allesbehalve definitief. We houden uiteraard zorgvuldig vinger aan de pols.

5. Hoe ziet het proces er verder uit?

De definitieve voorstellen worden behandeld in het algemeen bestuur van 10 maart 2022. Daarna worden de voorstellen tegelijk met de ontwerpbegroting 2023 voor zienswijze voorgelegd bij de gemeenteraden. Definitieve besluitvorming m.b.t. de begroting 2023 volgt in het algemeen bestuur van juni 2022. Toekomstige ontwikkelingen met financiële gevolgen die VRZHZ niet kan dragen zullen - na accordering door het algemeen bestuur - voor zienswijze aan gemeenteraden worden voorgelegd. Daarvoor gebruiken we de reguliere P&C werkwijze van begroting, bestuursrapportages en jaarrekening.

Bijlage A: Betekenis per gemeente

Gevolgen voor 2022: bijdrage €1.634.000,-

1. €464.000,- om de CAO-effecten voor onze medewerkers te dragen;
2. €1.170.000,- prognose tekort na extra bijdrage CAO.

Structurele gevolgen vanaf 2023: bijdrage €2.264.000,-

1. €464.000,- om de CAO-effecten voor onze medewerkers te dragen;
2. €1.800.000,- om structureel hogere kosten te kunnen absorberen.

		Bijdrage 2022	Structureel vanaf 2023
		1.634.000	2.264.000
Alblasserdam	3,9%	63.726	88.296
Dordrecht	29,0%	473.860	656.560
Gorinchem	8,0%	130.720	181.120
Hardinxveld Giessendam	3,3%	53.922	74.712
Hendrik-Ido-Ambacht	5,4%	88.236	122.256
Hoeksche Waard	18,3%	299.022	414.312
Molenlanden	10,4%	169.936	235.456
Papendrecht	6,5%	106.210	147.160
Sliedrecht	5,3%	86.602	119.992
Zwijndrecht	9,9%	161.766	224.136

Bijlage B: Kort historisch perspectief

VRZHZ in de huidige vorm voert terug naar 2013 toen lokale brandweren zijn overgegaan naar de regionale organisatie. Een regionalisering die heeft bijgedragen om per saldo een forse kostenbesparing van €5,2 mln. op jaarbasis te realiseren die als bezuinigingsopgave in 2013 en 2025 is vastgelegd. Deze opgave is in de afgelopen jaren versneld en volledig gerealiseerd. Het gevolg daarvan was dat de jaarrekening tot aan 2019 altijd een overschot kende. VRZHZ hanteert strak de regionaal afgesproken kaders "Grip op verbonden partijen" waardoor een kleine eigen algemene reserve wordt aangehouden en het overschot terugvloeit naar de gemeenten. In totaal is over de periode 2014-2019 een bedrag van €11,2 mln. teruggegaan naar de gemeenten.

In 2019 zien we al een lager resultaat en in 2020 voor het eerst een negatief resultaat. Dat wordt nog opgevangen binnen de reserve Vijfheerenlanden maar hierin zijn de eerste tekenen van de kostenontwikkeling zichtbaar. In 2021 zet deze lijn zich stevig door, wat de aanleiding is geweest om in het bestuur over het financieel perspectief te spreken.

Hoewel de omvang van de totale gemeentelijke bijdrage aan VRZHZ niet is veranderd, hebben veel gemeenten wel effect ondervonden van de herziening van de kostenverdeelssystematiek per 2019. De verdeelsleutel van de kosten over de gemeenten ten tijde van de regionalisering was een zogenaamde "historische verdeelsleutel". Deze was gebaseerd op kosten die gemeenten in het verleden voor de brandweezorg in de eigen gemeente betaalden. In februari 2018 is door het AB ingestemd met een nieuw verdeelmodel op basis van de uitkering die gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds, sub-cluster brandweezorg en rampenbestrijding. De totale hoogte van de begroting van VRZHZ is bij dit besluit niet gewijzigd, alleen de verdeling van de bijdragen over de gemeenten. Dit betekent dat het voor een individuele gemeente wel tot een voordeel of nadeel op de gemeentelijke bijdrage heeft geleid.

Een laatste punt wat in de historische schets genoemd moet worden is het uittreden van Leerdam en Zederik per 2019 en de overgang naar Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Als gevolg hiervan kent VRZHZ een structurele frictie van €1,5 mln. per jaar, het verschil tussen de inkomsten uit Leerdam en Zederik en de direct vervallen kosten. Voor deze frictie heeft VRZHZ na arbitrage een uittreedsom ontvangen van €5,1 mln.. Hiermee is de reserve Vijfheerenlanden gevormd. Dit is incidenteel geld om een periode te overbruggen om via besparingen de frictie naar nul te brengen. Het zoeken naar besparingen ligt op schema. Inmiddels is ca €1,2 mln. gevonden en moet nog €0,3 mln. worden opgelost. Echter ca €0,9 mln. van de gevonden bezuinigingen staat los van het vertrek van Leerdam en Zederik. Met andere woorden, als Vijfheerenlanden niet was ontstaan, dan had VRZHZ zelf €0,9 mln. aan middelen vrij kunnen maken om in te zetten voor het financieel perspectief. Gesteld kan worden dat het uittreden van Leerdam en Zederik ons dus structureel €0,9 mln. aan eigen middelen kost. Dit gaat in tegen het uitgangspunt dat het uittreden van de Leerdam en Zederik de achterblijvende gemeenten niet tot meerkosten mag leiden. Inmiddels is een brief gezonden naar de minister van BZK om hierover in gesprek te komen en een oplossing te vinden.

Bijlage C: Toelichting MIC en Risk Factory

Multi Intelligence Center

Het MIC wordt vormgegeven bij de meldkamer in Rotterdam en is een samenwerking met de regio Rijnmond en de gezamenlijke brandweer. De regio's Haaglanden en Hollands Midden hebben een intentie uitgesproken om aan te haken. Dit past in het model waarin toegewerkt wordt naar 4 tot 5 Intelligence Centers verspreid over het land die samenwerken met het Landelijk coördinatie knooppunt Rijk – Regio's (KCR2). Hiermee wordt een belangrijke aanbeveling van de commissie Muller m.b.t. de evaluatie Wet Veiligheidsregio's ingevuld. De doelstelling van het MIC is om datastromen slim samen te brengen en iedereen in het veld te voorzien van de juiste, up-to-date informatie. Zodat de professionals kunnen doen wat ze moeten doen: mensen helpen. Juist als iedere seconde telt.

De kosten van structureel €0,35 mln. zijn gebaseerd op een eerste onderzoek samen met Rijnmond. Het jaar 2022 gebruiken we voor het uitwerken van een businesscase met Haaglanden en Hollands Midden. Het AB vindt het belangrijk vroegtijdig aan te haken bij de ontwikkelingen om zo mee te kunnen sturen. Het is een onontkoombare ontwikkeling en nu aansluiten betekent dat we later niet tegen een hogere prijs in moeten stappen. Het MIC geeft gelijk invulling aan het borgen van de functie van de zogenaamde calamiteitencoördinator op de meldkamer, de CaCo. Dit is een wettelijke taak voor de veiligheidsregio maar wordt op onze meldkamer al jaren door de politie ingevuld. Daar hebben we dus al die jaren een voordeel mee gehad, maar de politie heeft aangegeven dit niet langer te kunnen doen. De kosten als we een CaCo los van het MIC moeten vormgeven bedragen €0,18 mln. per jaar. Het integreren met het MIC levert ons een synergievoordeel op.

Risk Factory

In een Risk Factory werken gemeenten, VRZHZ en andere partners samen aan bewustwording rond veiligheid. Onderwerpen die bijvoorbeeld aan bod komen zijn verkeersveiligheid, drugs, vuurwerk, brandveiligheid, onveilige situaties thuis, groepsdruk, nepnieuws en sexting. Dit met het oog op het vergroten van de zelfredzaamheid en veerkracht van onze kinderen. Maar ook van ouderen.

Het AB ziet in de Risk Factory een mooi concept, waarbij specifiek ingezoomd kan worden op de risico's die onze regio kenmerken, zoals bijvoorbeeld waterveiligheid. Voorwaarde is dat het een concept is dat aansluit op de leefwereld van onze jongeren. Binnen gemeenten en partners wordt al veel gedaan als het gaat om bewustwording van veiligheid. Om die reden zet het algemeen bestuur in op het uitwerken van een businesscase in 2022 waarbij gekeken wordt hoe de huidige inzet kan worden omgebogen ten gunste van een Risk Factory, en zo mogelijk een sluitende businesscase is te realiseren. De bijdrage is daarom vooralsnog op pm gezet. Voorwaarde voor het uitwerken is dat alle partners zich committeren aan de Risk Factory.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Hare Excellentie mevrouw H.G.J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Hooggeachte mevrouw Bruins Slot,

Per 1-1-2019 zijn de gemeenten Leerdam en Zederik vanwege een herindeling met de gemeente Vianen tot de gemeente Vijfheerenlanden overgegaan van de Provincie Zuid-Holland en de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) naar de Provincie en Veiligheidsregio Utrecht.

Ondanks alle inspanningen constateren wij dat de VRZHZ als gevolg van deze herindeling een structureel nadeel overhoudt van ca. €0,9 mln per jaar. In deze brief willen wij u op hoofdlijnen in dit vraagstuk meenemen en vragen om met uw ministerie tot een oplossing te komen.

Bovengenoemde herindeling is vanwege de wijziging van de provinciegrens een unieke en complexe operatie geweest. Er heeft veel afstemming tussen uw ministerie, de provincies Zuid-Holland en Utrecht, gemeenten en betrokken gemeenschappelijke regelingen plaatsgevonden.

Het standpunt van de VRZHZ is voortdurend geweest dat de achterblijvende gemeenten in de VRZHZ geen nadelig effect mogen ondervinden van het uittreden van Leerdam en Zederik. Wij vonden en vinden dat namelijk niet gehandeld kan worden overeenkomstig de bepalingen in de Wet Algemene regels herindeling (Arhi) voor gewone (vrijwillig aangepane) gemeenschappelijke regelingen. De gemeenschappelijke regeling VRZHZ is een wettelijke gebiedsindeling met wettelijk opgedragen taken. Met andere woorden, de achterblijvende gemeenten kunnen er niet voor kiezen om uit de gemeenschappelijke regeling te treden, indien de (financiële) gevolgen van de uittreding ongewenst of te groot zijn.

Het bepalen van een uittreedsom is helaas uiteindelijk uitgedraaid op een arbitrage zaak (zie bijlage A). De claim van de VRZHZ bedroeg €7,8 mln, de bindende arbitrage uitspraak is uitgekomen op een bedrag van €5,1 mln.

Per jaar bedragen de desintegratie- en frictiekosten voor de VRZHZ ca €1,5 mln. Dit is het verschil tussen de jaarlijkse inkomsten uit Leerdam en Zederik en de kosten die direct vervallen zijn vanwege het vertrek van deze gemeenten (bijvoorbeeld de kosten voor de brandweervrijwilligers en materiaal). De afgelopen jaren hebben wij ons intensief ingespannen dit bedrag op te lossen. Het ziet er naar uit dat wij per 2024 de volledige desintegratie en frictie hebben opgelost door bezuinigingen binnen de organisatie. Echter, het overgrote deel van deze bezuinigingen (€0,9 mln) staat los van het uittreden van Leerdam en Zederik. Bijlage B geeft hiervan een overzicht.

Veiligheidsregio ZHZ

Postbus 350
3300 AJ Dordrecht

Prof. Kohnstammlaan 10
3312 KL Dordrecht

T 088 6365000
E mail@vrzhz.nl
I www.zhzeilig.nl

Datum

1 februari 2022

Uw kenmerk

-

Ons kenmerk
2022/0046

Onderwerp
Gevolgen uittreden
Leerdam en Zederik

Bijlagen
A: toelichting op arbitrage
B: overzicht oplossen
desintegratie/frictie in de
VRZHZ

Behandeld door
Daan Vermeulen
M 065 1218076
d.vermeulen@vrzhz.nl

Met andere woorden, indien Leerdam en Zederik niet waren uitgetreden hadden wij deze besparing in kunnen zetten voor andere opgaven binnen de VRZHZ. Voor deze opgaven moeten wij nu een aanvullend beroep doen op de gemeenten in de toch al zo kwetsbare financiële situatie van veel van onze deelnemende gemeenten.

Het dossier Vijfheerenlanden kent een lang proces en veel documenten, overleggen, intenties en afspraken. Voor dit moment laten wij die achterwege. Bij alle partijen heeft verantwoordelijkheid voor het waarborgen van een ononderbroken niveau van dienstverlening voorop gestaan. Tegen de achtergrond van het gegeven dat het gaat om een uniek proces en het vertrouwen dit als overheden met elkaar op te lossen.

Graag komen wij met uw ministerie in gesprek hoe we deze, voor ons, bittere nasmaak van het herindelingsproces kunnen oplossen.

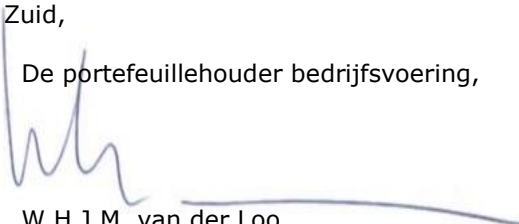
Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid,

De voorzitter,

Mr. A.W. Kolff

De portefeuillehouder bedrijfsvoering,

W.H.J.M. van der Loo

Datum

1 februari 2022

Ons kenmerk

2022/0046

Pagina 2 van 4

Bijlage A: Toelichting op arbitrage

Overleggen tussen de Vijfheerenlanden gemeenten en de VRZHZ leidde niet tot overeenstemming over de uiteindelijke kosten van de uittreding.

Tussen de VRZHZ, de Vijfheerenlanden gemeenten en het ministerie van BZK is afgesproken dat een onafhankelijk expertbureau een voor alle partijen eenduidig bindend advies geeft over de juiste kostenopstelling en welk kostenplaatje dit definitief met zich meebrengt.

Door het ministerie van BZK is de volgende opdracht geformuleerd aan Deloitte: "Stel een eenduidig, onafhankelijk financieel (juridisch) advies op ten aanzien van de kosten die gepaard gaan met de uittreding van Leerdam en Zederik uit de VRZHZ."

Bij aanvang en tijdens het arbitrageproces heeft Deloitte regelmatig informatie opgevraagd bij VRZHZ, veelal tot op detailniveau. Er is zorgvuldig en grondig onderzoek verricht door Deloitte, waarbij de cijfers en de cijferopbouw van VRZHZ niet in twijfel zijn getrokken. De uitkomst van het arbitrageproces is een bedrag van bruto €5,1 mln, een verschil van bijna €3 mln ten opzichte van de berekeningen van VRZHZ. De verschillen met betrekking tot de uittreedsom zijn te verklaren door een andere rekensystematiek die Deloitte gehanteerd heeft ten opzichte van de VRZHZ. Deloitte heeft andere grondslagen gebruikt in haar berekeningen, waarbij toepassing van een factor 3 in plaats van een factor 5 doorslaggevend is in de hoogte van het eindbedrag. Factor 3 betekent een afbouwperiode van 5 jaar met een afname van de kosten van 20% per jaar. Factor 5 gaat ook uit van een afbouwperiode van 5 jaar, echter met 100% kostenberekening per jaar.

Deloitte heeft bij de bepaling van haar grondslagen de uitgangspunten voor uittreding bij vrijwillige publieke samenwerkingsverbanden gehanteerd. De VRZHZ is van mening dat onze taakomschrijving niet kan en zal veranderen vanwege het wettelijke karakter. Het op termijn blijven voldoen aan de wettelijke verplichte taken is naar onze mening onvoldoende meegenomen in de berekeningen. Een afbouw van 20% per jaar vinden wij vanuit die optiek dan ook niet realistisch.

Datum

1 februari 2022

Ons kenmerk

2022/0046

Pagina 3 van 4

Bijlage B: Overzicht oplossen desintegratie / frictie in de VRZHZ

De vervallen inkomsten uit Leerdam en Zederik: € 2,8 mln
Vervallen directe kosten Leerdam en Zederik: € 1,3 mln -/-

Resteert jaarlijkse desintegratie / frictie € 1,5 mln

Om dit op te lossen zijn de onderstaande bezuinigingen gerealiseerd. Een deel van deze bezuinigingen wordt in 2023 geëffectueerd. Aangegeven is welke bedragen gerealiseerd konden worden vanwege het vertrek van Leerdam en Zederik en welke hier los van staan.

Datum

1 februari 2022

Ons kenmerk

2022/0046

Pagina 4 van 4

Omschrijving	Geen relatie uittreden	Wel relatie uittreden
Inzet risicobeheersing		135.000
Exploitatiekosten	175.000	37.000
Personeelslasten	212.000	94.000
Oefencentrum Spinel	100.000	120.000
Kapitaallasten materieel		170.000
Samenvoegen meldkamers Rijnmond en Zuid-Holland Zuid	150.000	
Huisvesting huidige panden (afstoten kantoor)	300.000	
Totaal	937.000	556.000

Agendapunt II 1.1
Registratienummer 2022/0086

- Voorstel voor de vergadering van: Het algemeen bestuur
- Datum vergadering: 10 maart 2022
- Onderwerp: Multi Intelligence Center (MIC)
- Gevraagd besluit: Het algemeen bestuur wordt gevraagd:
1. In het geheel van de behandeling van het financieel perspectief te spreken over:
 - a. Kosten voor ontwikkeling in 2022 van €0,1 mln.;
 - b. Structurele kosten voor deelname vanaf 2023 ter grootte van €0,35 mln., bestaande uit een deel van €0,18 mln. voor de verplichte functie van calamiteitencoördinator (CaCo) en €0,17 mln. voor de ontwikkeling van informatiegestuurd optreden.
- Vergaderstuk: De notitie MIC, die een bijlage vormt bij het agendapunt financieel perspectief VRZHZ.
- Toelichting: Het algemeen bestuur heeft aangegeven meer informatie te willen ontvangen over het MIC. In de vergadering van 17 februari 2022 is een toelichtende presentatie gehouden. In de bijgevoegde notitie is een korte uitleg opgenomen.
- Wat is het MIC?**
- Professionals in hulpverlening en incident- en crisisbestrijding staan elke dag paraat om mensen te helpen, schade in te perken, rampen en crises af te wenden. Maar het aantal bronnen met data om mee te werken is nog nooit zo groot geweest. Er is een overschot aan informatie. Dat maakt het werkveld complex. Complexer dan het zou moeten zijn. Juist als iedere seconde telt.
- Het Multi Intelligence Center (MIC) maakt een eind aan complexiteit. Door datastromen slim samen te brengen en iedereen in het veld te voorzien van de juiste, up-to-date informatie. Zodat de professionals kunnen doen wat ze moeten doen: mensen helpen.
- Het MIC is een belangrijke ontwikkeling die aansluit op de landelijke en regionale beweging om meer en beter informatiegestuurd te werken. Het MIC is een schakelpunt richting de landelijke ontwikkeling van het

Knooppunt coördinatie rijk regio's (KCR2). Deze beweging is onomkeerbaar. Indien we niet aanhaken zal VRZHZ zelf een schakelpunt moeten organiseren richting het KCR2.

De regio's Haaglanden en Hollands Midden hebben een positieve intentie uitgesproken om te participeren in het MIC. In de notitie MIC is nog geen rekening gehouden met wat dit betekent voor een eventuele wijziging van de bijdrage van VRZHZ.

Wettelijke verplichting rol calamiteitencoördinator

De rol van de calamiteitencoördinator is een wettelijk taak van de Veiligheidsregio. Na de samenvoeging van de 2 meldkamers naar 1 meldkamer in Rotterdam is deze taak ingevuld door de politie. Maar door personeelskrapte kan deze partij dit niet meer oppakken. In 2022 gaat VRZHZ deze wettelijke taak zelf weer vullen, samen met Veiligheidsregio Rijnmond (VRR). VRZHZ adviseert om deze CaCo taken te combineren met het Multi Intelligence Center, omdat hier veel synergie voordeel in zit.

Risicoparagraaf

In de vergadering van het AB van 17 februari is aandacht gevraagd voor de risicoparagraaf. Deze is opgesteld en wordt betrokken in de verdere uitwerking van de businesscase met Haaglanden en Hollands Midden.

- Financiën:
- Eénmalige kosten voor participatie in de ontwikkeling in 2022: €0,1 mln.;
 - Structurele kosten vanaf 2023 (zonder inbreng Hollands Midden en Haaglanden) van in totaal €0,35 mln.

- Procedure:
- Het voorstel wordt bij de volgende overleggen behandeld:
☐ MT	☒ AB
☐ AGV	☐ Audit commissie
☒ DB	☐ Anders, nl. ...
	☐ Niet van toepassing

- Ondernemingsraad:
- Doorgeleiding naar de (centrale) ondernemingsraad:
☒ Ter kennisname	☐ Voor instemming
☐ Ter advisering	☐ Niet van toepassing
☐ Gevraagd besluit OR	

Gevraagd besluit aan de ondernemingsraad: nvt

Vervolgstappen: Wordt betrokken bij de afhandeling besluitvorming over het financieel perspectief van VRZHZ.

Organisatie eenheid Indiener niveau 2 Concerncontroller Directiesecretaris

Directie

C.P. Frentz

W.D. Veen

T. van Mourik

dd. Klik voor datum

dd. Klik voor datum

dd. Klik voor datum

De VRZHZ zou graag deze structurele uitbreiding van de functie willen combineren met de nieuwe ontwikkeling van het Multi Intelligence Center. Omdat een CaCo een met een multi intelligence backoffice veel meer meerwaarde kan leveren.

B Wat is het Multi intelligence center?

De Veiligheidsregio en haar crisispartners zijn professionals in hulpverlening en incident- en crisisbestrijding. Ze staan elke dag in het veld. Paraat om mensen te helpen, schade in te perken, rampen en crises af te wenden. Maar het aantal bronnen met data om mee te werken is nog nooit zo groot geweest. Er is een overschot aan informatie. Dat maakt het werkveld complex. Complexer dan het zou moeten zijn. Juist als iedere seconde telt. Het Multi Intelligence Center (MIC) kan een einde maken aan de complexiteit. Door datastromen slim samen te brengen en iedereen in het veld te voorzien van de juiste, up-to-date informatie. Zodat zij kunnen doen wat ze moeten doen: mensen helpen

Incidenten op straat worden complexer. De informatie aan het begin van een incident is steeds crucialer. De noodzaak om meer 'informatie-ondersteund' te beslissen bij incidenten wordt binnen de veiligheidsregio's steeds groter; ook bij de crisispartners is dat het geval. De ontwikkeling en inrichting van een Multi Intelligence Center (MIC) zorgt voor een enorme stap voorwaarts in deze noodzakelijke informatievoorziening. Het versterkt zowel de positie van de calamiteitencoördinatie, als die van de beslissers in het veld en de crisisstaven. Ook op momenten als elke seconde telt.

Maar we doen toch al veel op het gebied van operationele informatievoorziening? Binnen de Veiligheidsregio wordt reeds gebruik gemaakt van LiveOp¹ als informatievoorziening tijdens incidenten, maken we gebruik van LCMS² om tijdens GRIP-opschalingen elkaar op hoofdlijnen te informeren. Daarnaast hebben we op doordeweekse dagen een Veiligheidsregio Informatiecentrum (VIC) bij de meldkamer die de calamiteitencoördinator ondersteund en bestaande informatie bundelt. MIC comprimeert de hoeveelheid informatie en beelden tot need-to-know informatie en brengt samenwerking van crisispartners tot stand tijdens alle incidenten. De kwaliteit van de informatie gaat hiermee omhoog, er wordt een juiste duiding bij gegeven en onnodige vervuilende informatie wordt weggelaten. We blijven gebruik maken van de huidige systemen in het veld, alleen de informatie die wordt getoond wordt verbeterd. Tijdens de cruciale momenten van een incident of crisis worden de beslissers optimaal ondersteund.

MIC is een flexibel samenwerkingsverband/-netwerk tussen ketenpartners bij incident- en crisisbestrijding, die nu in beginsel wordt geïnitieerd door de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR), de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) en de Gezamenlijke Brandweer (GB). Door een vooraf afgestemde informatievoorziening (waarin triggers zijn ingebouwd om te alerteren bij afwijkingen) en een informatiecentrum die binnenkomende informatie kan duiden en de juiste functionarissen kan betrekken. MIC borgt dit integrale informatiemanagement voor de aangesloten hulpverleners en ketenpartners van de meldkamer Rotterdam die het gehele verzorgingsgebied van de drie moederorganisaties bediend. Daarnaast werkt MIC landelijk samen met allerlei andere initiatieven op het gebied van informatievergaring en -deling, om een eenduidige werkwijze na te

¹ LiveOp applicatie met informatie en inzetplannen van actuele incidenten

² LCMS: Landelijk Crisismanagement Systeem en wordt gebruikt om een actueel en gedeeld beeld te onderhouden ter ondersteuning van de netcentrische werkwijze

streven en onnodige dubbele ontwikkelingen naast elkaar in stand te houden. Beoogd is dan ook om vele initiatieven landelijk onder te brengen in een netwerk van bijvoorbeeld 4 tot 6 MIC's. Hiertoe zijn de gesprekken met de twee andere regio's – Haaglanden en Hollands-Midden – in West4-verband opgestart. Die samenwerking kan op termijn vervolgens financiële voordelen opleveren doordat de ontwikkelkosten gedeeld kunnen worden

Het belang van de ontwikkeling van MIC

Waarom is het belangrijk om MIC nú te ontwikkelen? In de praktijk zijn er dagelijks meerdere incidenten waar belangrijke informatie gemist wordt, waar informatie die wel érgens beschikbaar is niet of niet tijdig bij de hulpdiensten bekend is. Denk aan de adressen van explosiegevaarlijke – in geval van betrokkenheid bij brand – medicinale zuurstofcilinders in duizenden woningen in onze regio; of de gebruikersfunctie van een pand; of het aantal ingeschrevenen op een adres; etc. Het proces verloopt daardoor anders (minder effectief en minder veilig) dan wanneer deze informatie wel beschikbaar was geweest. MIC zorgt voor een integrale informatievoorziening. Zo kan er effectiever, veiliger en meer ondersteund worden opgetreden in het veld. Ook wordt hiermee de informatiepositie van de calamiteitencoördinator (CaCo) geborgd. Dat is van belang om gefundeerde besluiten te kunnen nemen rondom multi-opscaling (al in de eerste minuten van een incident).

Enkele concrete voorbeelden van wat het MIC gaat opleveren:

- Functionarissen ontvangen direct een alert op het moment dat er in hun verantwoordelijkheidsgebied een belangrijke afwijking in de data waarneembaar is, waardoor er sneller en adequater kan worden opgetreden en incidenten sneller kunnen worden opgelost of kunnen worden voorkomen, bijvoorbeeld:
 - Actuele dekking van hulpdiensten in een gebied komt onder de norm;
 - Binnen 72 uur waterhoogte boven een waarschuwningsniveau;
 - Incident op enige ontsluitingsweg tijdens topstranddag of een groot evenement;
 - Risicovolle vervoersbeweging door regio;
 - Uitval belangrijke infrastructuur (verkeer, internet, telefonie, elektra, etc.);
 - Binnen 96 uur extreme weerssituatie verwacht of binnen 6 uur met precieze duiding en locatie;
 - Potentieel groot incident of bijzonder object betrokken bij incident.
- Bij aanvang van een incident is informatie beschikbaar voor beslissers in het veld:
 - Veiligheidsinformatie over persoon of object en omgeving;
 - Camerabeelden (indien aanwezig fysiek, via social media of via beeldbellen met melder);
 - Omgevingsanalyse opstarten: huidige situatie, realistische verwachting en effecten van incident;
 - Lessen of ervaringen uit eerdere incidenten;
 - (Realistische) scenario's op basis van het koppelen van verschillende soorten informatie.
- Bij afronding van een incident of tijdens de nazorgfase is informatie beschikbaar:
 - Zijn de juiste partners betrokken en zijn de juiste personen/instanties geïnformeerd;
 - Noodzaak tot extra nazorg beoordelen (bijv. bewonersbijeenkomst of Veilig Leven sessie of slachtofferhulp);
 - Inschatting overlast komende periode en advisering aan woordvoerders of bestuurders.

Informatie moet vaak van crisispartners, zoals RWS, waterschappen, milieudiensten of het havenbedrijf komen. Het knelpunt is niet dat de partners de informatie niet willen delen, maar dat er nog geen goede afspraken en inrichting voor is georganiseerd. MIC is geen luxeproduct of pronkjuweeltje, maar een noodzakelijke nieuwe inrichting van onze informatiestromen. Vroeg of laat moet dit gerealiseerd worden, nu wordt vaak tijdens incidenten van alles uit de kast gehaald om zo goed mogelijk de informatie op de juiste plek te krijgen. MIC organiseert dit vooraf en conform goede afspraken, zodat als de informatie nodig is deze direct beschikbaar is en gebruikt kan worden.

Uit het evaluatierapport van de Wet veiligheidsregio's (Muller, dec 2020) blijkt dat een flexibele afstemming gemist wordt tussen verschillende domeinen en tussen regionale en nationale partners. Tevens wordt de verbinding centraal en decentraal op het gebied van de crisisbeheersing gemist. Daarnaast wordt er opgeroepen tot een gemeenschappelijke informatievoorziening, om alle crisispartners te laten beschikken over dezelfde actuele informatie in elke fase van de crisis. MIC lost dit op.

Het MIC richt zich op alle lagen van besluitvorming tijdens de warme en lauwe fase van een incident en koppelt koud-geprepareerde informatie aan de warme situatie bij een incident of crisis (belangrijke informatie uit crisis- of incidentplannen wordt dan actief ingebracht tijdens crises of incidenten). Hiervoor is een samenwerking opgezet met onder andere TNO.

Door betere en snellere beschikbaarheid van de juiste informatie, kunnen we met elkaar (alle betrokken partners) effectiever optreden bij incidenten en bij crises. In veel gevallen zal het ook efficiënter zijn, omdat we sneller kunnen acteren en besluiten nemen op basis van een vollediger informatiebeeld. Dat is schade beperkender kunnen optreden.

Samenhang MIC en andere initiatieven

Er bestaan al diverse landelijke initiatieven in informatievoorziening binnen incident- en crisisbestrijding. MIC bevordert eenduidigheid, samenwerking en afstemming tussen deze initiatieven. Zo werken we samen en/of stemmen we af met ontwikkelingen als:

- KCR2 (landelijk informatieknooppunt in ontwikkelingsfase in opdracht van het RCDV en het ministerie van JenV, die zich richt op de landelijke en bovenregionale informatievoorziening; MIC en KCR2 zijn dus complementair aan elkaar en versterken zo samen de gehele informatievoorziening in het land);
- In Utrecht, Gelderland en Friesland loopt een initiatief in samenwerking met het IFV: de Virtuele Assistent (beter informatie beschikbaar krijgen en lessen gebruiken uit eerdere grote incidenten in GRIP-situaties; dit onderdeel zal MIC niet zelf ontwikkelen, maar juist gebruik maken door samenwerking van de opgedane kennis en oplossingen);
- Tijdens de Corona-aanpak heeft de VRR in samenwerking met de GGD en TNO een informatieknooppunt (IKP) ontwikkeld rondom regionale cijfers en effectiviteit van maatregelen. Het concept van dit IKP en de opgedane kennis wordt in het MIC geïntegreerd en in breed verband ingezet op diverse thema's.
- Met onder andere het Realtime Intelligence Center (RTIC) van de politie is een goede samenwerking om gezamenlijk verder te ontwikkelen en dicht naar elkaar te groeien. Niet met

als doel te fuseren, maar juist om op het juiste moment goed samen te kunnen werken vanuit één fysieke ruimte. Door daar waar nodig intelligence te delen en gebruiken, om zodoende effectievere en veiligere inzetten te kunnen plegen. MIC en RTIC optimaliseren daarmee de samenwerking tussen de politie en de andere hulpdiensten.

- Daarnaast is de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) samen met de politiemeldkamer in Rotterdam gestart met een project om camerabeelden bij incidenten te gaan regisseren en te duiden. Hierdoor kan de beeldvorming bij de start van een incident sneller en beter worden ingevuld in een aantal gevallen. MIC werkt hieraan mee en we verwachten het eindproduct te integreren in MIC, zodat camerabeelden die helpend zijn bij de incidentbestrijding ook beschikbaar komen voor de veiligheidsregio's.
- Het MIC is nu een samenwerking tussen de VRR, de VRZHZ en de Gezamenlijke Brandweer, waarbij de te maken kosten in deze innovatiefase worden verdeeld. De samenwerking met de andere veiligheidsregio's in West 4 verband (VRHM en VRHGL) wordt verkend.

Benodigde middelen voor een fysiek MIC

Om MIC in Rotterdam vorm te geven, zodat 24/7 effectief gebruik gemaakt wordt van de vele datastromen om alle (crisis)functionarissen te ondersteunen, is het volgende overwogen:

- De jarenlange ervaring van de politie met het RTIC (1000 meldingen per dag met 6 informatiedeskundigen 24/7) geven ons een indicatie van onze benodigde capaciteit: 3 medewerkers die 24/7 'onze' 500 meldingen per dag verrijken met informatie en duiding). Dat vraagt voor MIC uiteindelijk een uitvoerende pool van 27 fte, om zo de structurele aanwezigheid van 3 functionarissen te kunnen garanderen.
- Vanuit de Wet veiligheidsregio's zijn de veiligheidsregio's verplicht om per meldkamer een calamiteitencoördinator (CaCo) 24/7 te hebben. Dat vraagt voor de VRR en VRZHZ om een uitvoerende capaciteit van 9 fte om de aanwezigheid te kunnen garanderen.
- Projectteam MIC is van mening dat we capaciteit voor CaCo en MIC moeten kunnen combineren (weliswaar afwijkende competenties, maar slimme integratie is mogelijk): waardoor de benodigde MIC-capaciteit op 27 fte komt ipv 36 fte.
- Door intern binnen de beide veiligheidsregio's te schuiven is de verwachting dat we ongeveer 9 fte kunnen ombuigen. Waarmee er uiteindelijk een behoefte overblijft van 18 fte uitbreiding totaal i.p.v. 36 fte.
- Voor het anders inzetten van huidig personeel en het ombuigen van huidige middelen loopt op dit moment een onderzoek binnen de betrokken partijen, die in het eerste kwartaal 2022 afgerond wordt.
- Structureel extra benodigd personeel en middelen is voor de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) geraamd op structureel 265-400K. Hierbij wordt al wel uitgegaan van een goede samenwerking met omliggende veiligheidsregio's en crisispartners in de komende jaren, waarbij we de te maken kosten verdelen. De gesprekken hierover zijn positief, verschillende partijen geven aan te willen meewerken en mee te ontwikkelen.

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt wat de extra behoefte is aan geld en fte's.

	Behoeft MIC (VRR en VRZHZ)	Behoeft CaCo	Interne mogelijkheden tot ombuiging	Uiteindelijke extra benodigde dekking
Aantal fte	27 fte	9 fte	18 fte (CaCo naar MIC en ombuiging intern)	18 fte, waarvan VRR: 15 fte VRZHZ: 3 fte
Overhead/ Leiding	2 fte	-	2 fte	-
Huisvesting	290K	25K	20K door CaCo naar MIC	295K, waarvan VRR: 150K VRZHZ: 50K
Systemen en beheer	125K	20K	25K door integratie VIC	120K, waarvan VRR: 100K VRZHZ: 20K

Structurele extra kosten specifiek voor de VRZHZ met betrekking tot MIC:

100K	1,2 fte medewerkers MIC (VRZHZ-deel informatieregisseur en informatiemakelaar)
180K	1,8 fte Calamiteitencoördinator meldkamer (VRZHZ-deel coördinator informatie) (wettelijke verplichting)
50K	VRZHZ-deel huisvestingskosten incl. beheer van gedeelde MIC-locatie
20K	VRZHZ-deel beheer en gebruik van informatiesystemen tbv MIC en functionarissen
<hr/> 350K	Totaal structureel extra kosten VRZHZ t.a.v. 24/7 MIC incl. Caco functionaris.

Deze bedragen zijn het deel wat voor VRZHZ is (350 K per jaar). De totale kosten voor het MIC zijn: (3,26M personeel + 460K huisvesting en ICT; totaal kosten MIC: 3,72M per jaar). De dekking wordt behaald door bijdragen van de andere partijen (VRR en GB en in de toekomst misschien Haaglanden en Hollands Midden) en het ombuigen van huidige informatietaken en -functies naar MIC. Zo ook door de CaCo rol binnen het MIC vorm te geven.

Het belang van nieuwe partners

Veel (crisis)partners geven aan samen te willen werken om informatie te delen. Voor het verwerken en effectief toepassen van deze informatie is een goede basis nodig. Deze willen we creëren met MIC, samen met nieuwe partners. De partners leveren hun financiële bijdragen, waardoor wij de samenwerking en informatie-uitwisseling met (crisis)partners verder kunnen vormgeven. Zo kunnen we samen groeien in de hoeveelheid informatie en de kosten delen.

Voor meer informatie over het project MIC kunt u kijken op de website: www.micnl.nl.

Agendapunt II 1.2
Registratienummer 2022/0087

Voorstel voor de vergadering van: Het algemeen bestuur

Datum vergadering: 10 maart 2022

Onderwerp: Risk Factory Zuid-Holland Zuid

Gevraagd besluit: Het algemeen bestuur wordt gevraagd:

Kennis te nemen van:

1. Het Haalbaarheidsonderzoek Risk Factory ZHZ;
2. De Intentieverklaringen koepelorganisaties basisscholen Risk Factory ZHZ;
3. De samenvatting wetenschappelijke rapporten m.b.t. een Risk Factory.

De besluitvorming te plaatsen in het licht van de voorstellen van de notitie financieel perspectief. In deze notitie wordt voorgesteld:

- a) Inhoudelijk commitment uit te spreken voor het oprichten van een Risk Factory in Zuid-Holland Zuid;
- b) Vanaf 2023 hiervoor een pm post op te nemen in het financieel perspectief;
- c) De komende periode te onderzoeken hoe de structurele bijdrage kan worden verlaagd door het opstellen van een businesscase waarin is onderzocht welke middelen binnen deelnemende partijen kunnen worden omgebogen ten gunste van een Risk Factory.

Vergaderstuk: - 2022 0087A Risk Factory Zuid-Holland Zuid
- Bijlage: Intentieverklaringen koepelorganisaties basisscholen
- Bijlage: Samenvatting wetenschappelijke rapporten Risk Factory

Toelichting:

Zelfredzaamheid en weerbaarheid

Een veerkrachtige samenleving bereiken wij niet door erover te praten, noch door informatiefolders of voorlichting in buurthuizen aan kleine groepjes bewoners met dezelfde leeftijd, achtergrond en hetzelfde opleidingsniveau. Het is tijd om het anders te doen: wetenschappelijk onderbouwd en met de potentie om op termijn alle inwoners van onze regio te bereiken.

Daarnaast is het belang van preventie steeds zichtbaarder. Bijvoorbeeld als het gaat om de jonge aanwas binnen de drugscriminaliteit of de toename van wapen-gerelateerd geweld onder jongeren. Een gezond leven in tijden van corona, de gevolgen van het veranderende klimaat en de digitale wereld. Een plek waar nep steeds moeilijker van echt te onderscheiden is en een voedingsbodemp creëert voor polarisatie in de samenleving.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Actie op dit thema is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. VRZHZ wil gemeenten en de partnerorganisaties hierin ondersteunen door met de Risk Factory concrete uitvoeringspraktijk te realiseren. De Risk Factory biedt unieke ervaringen, is bewezen succesvol en heeft de steun van koepelorganisaties van het basisonderwijs in Zuid-Holland Zuid. Ook heeft het bedrijfsleven interesse getoond in sponsering.

Samenwerking

De Risk Factory Zuid-Holland Zuid is een unieke kans om de samenwerking tussen de partnerorganisaties te versterken. Samenwerking met de bestaande Risk Factories biedt mogelijkheden het concept door te ontwikkelen en maatschappelijk actueel te blijven tegen geringe kosten. De Risk Factory Zuid-Holland Zuid wordt zodanig opgezet dat het aan de vraag uit de regio voldoet en meerdere leerjaren in het basis- en voortgezet onderwijs kan bedienen. Daarnaast is binnen de regio veel potentieel bij andere doelgroepen, zoals senioren en een gebiedsgerichte aanpak. Wellicht is het ook mogelijk om in de toekomst uitwisseling te laten plaatsvinden tussen regio's.

Bij alle samenwerkingspartners moet nog definitieve besluitvorming plaatsvinden. *Noot: Van de DG&J is inmiddels bekend dat zij geen financieel risicodragende partij kunnen zijn. Dit is vooral financieel gerelateerd maar staat los van het gegeven dat er wel enthousiasme is over het concept.*

Draagvlak scholen

Binnen het (basis)onderwijs is veel draagvlak voor de Risk Factory. Op het moment van schrijven (4 februari 2022) hebben 17 schoolkoepels de intentieverklaring ondertekend. Zij vertegenwoordigen 113 basisscholen uit Zuid-Holland Zuid, bijna 70% van het aantal basisscholen in de regio! De bijdrage van € 7,50 per leerling is onderdeel van de intentieverklaring en geen obstakel gebleken.

Aanvulling n.a.v. AB vergadering 17 februari

Naar aanleiding van de vergadering van 17 februari is toegevoegd aan de stukken:

1. Een risicoparagraaf (bijlage 3 van het haalbaarheidsonderzoek);
2. Een bijlage met een samenvatting van wetenschappelijke rapporten m.b.t. de Risk Factory.

Juridische aspecten:

In hoofdstuk 5 van het haalbaarheidsonderzoek zijn twee rechtsvormen toegelicht. Voorgesteld wordt de Risk Factory omwille van de uitvoerbaarheid onder te brengen bij VRZHZ. Zo is dat ook geregeld bij de reeds bestaande Risk Factories. Zodra realisatie is voltooid wordt met de andere Risk Factories het gesprek aangegaan om tot een landelijke stichting te komen die landelijke belangen vertegenwoordigt, zoals sponsering/subsidie door landelijk opererende bedrijven en organisaties.

Financiën:

Het haalbaarheidsonderzoek gaat bij de uitgebreide variant uit van een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 200.000,--. Bij de basisvariant is dat € 150.000,--. Deze bijdrage betreft de maximale gemeentelijke inzet en deze gaat naar verloop van tijd afnemen op basis van de volgende indicatoren:

- Na besluitvorming liggen kansen de Provincie Zuid-Holland financieel en inhoudelijk te betrekken bij de Risk Factory Zuid-Holland Zuid.
- Gerichte subsidiemogelijkheden bieden kansen voor de doorontwikkeling van individuele praktijksimulaties.
- Samenwerking met bestaande Risk Factories kan de kosten voor doorontwikkeling van het concept verder verlagen.
- Diverse bedrijven hebben al belangstelling getoond voor sponsoring.
- Vervoerskosten kunnen verlaagd worden door gebruik te maken van een eigen bus, die ook inzetbaar is ten tijde van incidenten, rampen en crises. Hier dient aparte besluitvorming over plaats te vinden.

Hiermee is de verwachting dat de gemeentelijke bijdrage na een periode van 5 jaar is teruggebracht tot maximaal € 100.000,-- per jaar voor de uitgebreide variant en € 75.000,-- voor de basisvariant.

Bij verrekening met de gemeenten ziet het plaatje er als volgt uit:

		Basisvariant		Uitgebreide variant	
Gemeente	Verdeelsleutel	€ 150.000	na 5 jaar	€ 200.000	na 5 jaar
Alblasserdam	3,90%	5.850	2.925	7.800	3.900
Dordrecht	29,00%	43.500	21.750	58.000	29.000
Gorinchem	8,00%	12.000	6.000	16.000	8.000
Hardinxveld-Giessendam	3,30%	4.950	2.475	6.600	3.300
Hendrik-Ido-Ambacht	5,40%	8.100	4.050	10.800	5.400
Hoekse Waard	18,30%	27.450	13.725	36.600	18.300
Molenlanden	10,40%	15.600	7.800	20.800	10.400
Papendrecht	6,50%	9.750	4.875	13.000	6.500
Sliedrecht	5,30%	7.950	3.975	10.600	5.300
Zwijndrecht	9,90%	14.850	7.425	19.800	9.900

Daarnaast wordt een deel van het bestaande budget van Brandveilig Leven VRZHZ ingezet voor de Risk Factory. Dit gaat voor een groot deel om personele middelen en betreft een bijdrage van € 65.000,--. Deze middelen kunnen alleen vrijkomen als de Risk Factory wordt gerealiseerd.

Vervolgstappen:

Na positieve besluitvorming wordt het voorstel meegenomen in het geheel van de voorstellen financieel perspectief VRZHZ richting de gemeenteraden (samen met de begroting 2023).

Het streven is de Risk Factory te openen bij de start van het schooljaar 2023-2024.

Communicatie: Na positieve besluitvorming worden de nieuwe gemeenteraden geïnformeerd over de Risk Factory Zuid-Holland Zuid.

Organisatie eenheid	Indiener niveau 2	Concerncontroller	Directiesecretaris
Directie	C. Frentz	W.D. Veen	T. van Mourik

dd. Klik voor datum	dd. Klik voor datum	dd. Klik voor datum
---------------------	---------------------	---------------------

Zuid-Holland Zuid

Veilig en gezond leven door te doen en beleven

Samenvatting

Doen en Beleven

Een veerkrachtige samenleving bereiken wij niet door er alleen over te praten, niet door informatiefolders of voorlichting in buurthuizen te geven aan kleine groepjes bewoners met dezelfde leeftijd, achtergrond en hetzelfde opleidingsniveau.

Het is tijd om het anders te doen: structureel, wetenschappelijk onderbouwt en met de potentie om op termijn alle inwoners van onze regio te bereiken.

Daarnaast is het belang van preventie steeds zichtbaarder. Bijvoorbeeld als het gaat om de jonge aanwas binnen de drugscriminaliteit of de toename van wapen-gerelateerd geweld onder jongeren. Een gezond leven in tijden van corona, de gevolgen van het veranderende klimaat en de digitale wereld. Een plek waar nep steeds moeilijker van echt te onderscheiden is en een voedingsbodempolarisatie creëert voor polarisatie in de samenleving.

De Risk Factory is de plek waar verschillende doelgroepen echte potentiële gevaarlijke situaties uit de dagelijkse praktijk kunnen beleven. Van een bus die een kind niet ziet vanwege de dode hoek of de vlam in de pan. En ook herkenbaar, groepsdruk bij jongeren of een telefoon die opgeladen wordt in bed of bij het bad. Verder kan er gedacht worden aan hoe te handelen bij een dijkdoorbraak, grote chemische brand of een cyberaanval.

Samen

De Risk Factory is een samenwerking tussen partijen die zich bezig houden met preventie op het gebied van veiligheid en gezondheid. Daar waar elke partij nu los van elkaar initiatieven ontplooit om de zelf- en samenredzaamheid te vergroten biedt de Risk Factory de unieke kans dit samen te doen.

Alle partijen benadrukken het belang van samenwerking om zo efficiënter en in samenhang te kunnen werken aan de redzaamheid, veiligheid en gezondheid van de inwoners van Zuid-Holland Zuid. Het biedt ook mogelijkheden voor een integrale preventieaanpak waarbij thema's aan elkaar te verbinden zijn. De Risk Factory Zuid-Holland Zuid zorgt voor kansen om de onderlinge samenwerking te intensiveren en blijvend te versterken. Met waterveiligheid als thema onderscheidt Zuid-Holland Zuid zich van andere Risk Factories en speelt het in op het risicoprofiel van de regio.

Draagvlak onderwijs

Binnen het (basis)onderwijs is veel draagvlak voor de Risk Factory. Op het moment van schrijven hebben 17 schoolkoepels de intentieverklaring ondertekend. Zij vertegenwoordigen 113 basisscholen uit Zuid-Holland Zuid, bijna 70% van het aantal basisscholen in de regio! De bijdrage van € 7,50 per leerling is onderdeel van de intentieverklaring en geen obstakel gebleken.

Varianten

In dit haalbaarheidsonderzoek zijn twee varianten beschreven. De basisvariant richt zich primair op basisscholen, ouderen/kwetsbaren en kan op wijkniveau ingezet worden. De uitgebreide variant voegt middelbare scholen toe. Dat biedt ruimte om onderwerpen te behandelen die aansluiten bij de belevingswereld van jongeren en zorgt ervoor dat kinderen uit Zuid-Holland Zuid de Risk Factory meerdere keren in hun schoolcarrière beleven.

Financiering

De begroting van de Risk Factory Zuid-Holland Zuid is gebaseerd op de financiering en ervaringen van de reeds bestaande Risk Factories. In alle gevallen is commitment van sleutelorganisaties, zoals het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio van belang geweest om nieuwe partijen aan te laten sluiten. Na positieve besluitvorming ontstaan mogelijkheden om gericht subsidies en sponsoring te verwerven.

In beide varianten is een bijdrage voor de gemeenten in Zuid-Holland Zuid opgenomen. De basisvariant gaat uit van een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 150.000,--. Bij de uitgebreide variant is dat € 200.000,--. Deze

bijdrage betreft de maximale gemeentelijke inzet en deze gaat naar verloop van tijd afnemen op basis van de volgende indicatoren:

- Na besluitvorming liggen kansen de Provincie Zuid-Holland financieel en inhoudelijk te betrekken bij de Risk Factory Zuid-Holland Zuid.
- Gerichtte subsidiemogelijkheden bieden kansen voor de doorontwikkeling van individuele praktijksimulaties.
- Samenwerking met bestaande Risk Factories kunnen de kosten voor doorontwikkeling van het concept verder verlagen.
- Diverse bedrijven hebben al belangstelling getoond voor sponsering.
- Vervoerskosten kunnen verlaagd worden door gebruik te maken van een eigen bus, die ook inzetbaar is ten tijde van incidenten, rampen en crises. Hier dient aparte besluitvorming over plaats te vinden.
- Op den duur kan de gemeentelijke bijdrage omlaag door het ombuigen van middelen.

Hiermee is de verwachting dat de gemeentelijke bijdrage na een periode van 5 jaar is teruggebracht tot maximaal € 100.000,-- per jaar voor de uitgebreide variant en € 75.000,-- voor de basisvariant. Bij verrekening ziet de gemeentelijke financiering er als volgt uit:

Gemeente	Verdeelsleutel	Basisvariant		Uitgebreide variant	
		€ 150.000	na 5 jaar	€ 200.000	na 5 jaar
Alblasserdam	3,90%	5.850	2.925	7.800	3.900
Dordrecht	29,00%	43.500	21.750	58.000	29.000
Gorinchem	8,00%	12.000	6.000	16.000	8.000
Hardinxveld-Giessendam	3,30%	4.950	2.475	6.600	3.300
Hendrik-Ido-Ambacht	5,40%	8.100	4.050	10.800	5.400
Hoekse Waard	18,30%	27.450	13.725	36.600	18.300
Molenlanden	10,40%	15.600	7.800	12.800	10.400
Papendrecht	6,50%	9.750	4.875	13.000	6.500
Sliedrecht	5,30%	7.950	3.975	10.600	5.300
Zwijndrecht	9,90%	14.850	7.425	19.800	9.900

Tabel: Gemeentelijke bijdragen

Baten

De politie, district Zuid-Holland Zuid geeft aan meer dan 1000 uur per jaar aan voorlichting op scholen en voor senioren te kunnen herprioriteren, waardoor bijvoorbeeld meer aandacht kan uitgaan naar specifieke risicogroepen of blauw op straat.

Voor gemeenten geldt dat veiligheids- en gezondheidsvoorlichting voor haar inwoners effectiever en efficiënter kan plaatsvinden. Bestaande verantwoordelijkheden waar in de huidige situatie vaak onvoldoende capaciteit voor is en uitgevoerd wordt door derden waar geen of nauwelijks invloed op is. Bijvoorbeeld docenten die reeds te maken hebben met een veelvoud aan prioriteiten.

Voor de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid geldt dat zij bij realisatie van de Risk Factory een deel van de bestaande personele middelen á € 65.000,-- kunnen omzetten vanuit het programma Veilig Leven. Zij krijgen hier een efficiënter, effectiever programma voor terug. Dit houdt in dat op de langere termijn de bijdrage van de gemeenten verlaagd kan worden doordat middelen binnen gemeenten omgebogen kunnen worden.

De baten staan nog los van de mogelijke veiligheids- en gezondheidswinst, ondanks de preventieparadox. We weten immers niet hoeveel steekpartijen, brandslachtoffers, WhatsAppfraudes en pesterijen voorkomen gaan worden.

Inhoud

1. Inleiding	6
2. De Risk Factory Zuid-Holland Zuid	6
Doelgroepen	6
Praktijksimulaties	7
Bezetting	8
3. De maatschappelijke waarde	9
Belang van preventie.....	9
Bewezen effectief concept.....	10
Methodisch verantwoord.....	11
Brengt doelen samen	11
4. Draagvlak scholen	13
Leerdoelen en ambities.....	13
Draagvlak.....	14
5. Rechtsvorm	14
6. Locatie	15
Kosten.....	16
7. Financiering	16
Vervoer	16
Personeel.....	17
Innovatie en doorontwikkeling	17
Bijdragen partners, subsidies en sponsors	17
Entreegelden bezoekers.....	17
Kosten en baten basisvariant	18
Kosten en baten uitgebreide variant.....	18
Indirecte baten	19
Gemeenten	19
Politie	20
VRZHZ.....	21
DG&J	21
Waterschappen.....	21
Bijlage 1 Samenstelling stuurgroep	22
Bijlage 2 Intentieverklaring schoolkoepels ZHZ	23

1. Inleiding

Vanuit een bewezen succesvol en integraal concept willen we met realistische scenario's het veiligheids- en gezondheidsbewustzijn van onze inwoners vergroten én hen daarbij concrete handelingsperspectieven bieden. Hierdoor voorkomen of beperken we gevolgschade als deze situaties zich in de toekomst voor doen. Zo dragen wij bij aan het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid van onze bezoekers en krijgen zij zelf regie op een veilig en gezond leven. Door de positieve beïnvloeding van de eigen leefomgeving draagt dit bij aan de veerkracht van de samenleving.

De eerste Risk Factory is door de Veiligheidsregio Twente opgericht en werd in 2014 onderscheiden met de Jan van der Heydenprijs voor de beste innovatie. In een Risk Factory ervaren de deelnemers in nagebootste praktijksimulaties levensreële situaties én leren zij hoe concreet te handelen. Tijdens interactieve scenario's ondervinden bezoekers dit op een realistische manier aan den lijve. Deze scenario's zijn tot stand gekomen op basis van gemeentelijke integrale veiligheidsplannen, praktijkervaringen van hulpdiensten en de kerndoelen van het basisonderwijs.

De Risk Factory biedt veel mogelijkheden om lokaal en regionaal beleid om te zetten naar concrete uitvoeringspraktijk op het gebied van veiligheid en gezondheid. Voor elke doelgroep zijn er praktijksimulaties die aansluiten op de eigen situatie. Dit met het doel de redzaamheid en veerkracht van de deelnemers te vergroten. Bestaat er nog geen praktijksimulatie voor het (maatschappelijke) probleem? Dan wordt deze in samenwerking met de ketenpartners ontwikkeld.

Naast Twente beschikt Limburg Noord over een Risk Factory. In Midden- en West Brabant wordt momenteel een Risk Factory gerealiseerd, de opening staat gepland in januari 2022.

2. De Risk Factory Zuid-Holland Zuid

Binnen de Risk Factory Zuid-Holland Zuid is aandacht voor relevante en actuele maatschappelijke onderwerpen. Deze onderwerpen worden afgeleid van het actuele regionaal risicoprofiel van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ), integrale veiligheidsplannen van gemeenten, risicobeoordelingen, doelen en educatieprogramma's van partners en kerndoelen en behoeften van het onderwijs. De onderwerpen bevinden zich binnen de context van:

- fysieke veiligheid;
- sociaal-maatschappelijke veiligheid;
- positieve gezondheid;
- waterveiligheid.

Voor waterveiligheid is in de regio Zuid-Holland Zuid al lange tijd bijzondere aandacht. Dat komt mede door de bijzondere ligging van de regio, met grote rivieren, het Eiland van Dordrecht, de Biesbosch, Alblasserwaard en de lage ligging van de regio ten opzichte van de zeespiegel. Met specifieke aandacht voor dit onderwerp onderscheidt de Risk Factory Zuid-Holland Zuid zich ten opzichte andere van regio's.

Doelgroepen

In dit haalbaarheidsonderzoek wordt de meerwaarde van twee concepten voor de Risk Factory Zuid-Holland Zuid beschreven.

Basisvariant

Het eerste concept gaat uit van een basisvariant. Daarin ligt de focus op de volgende doelgroepen:

1. basisschoolleerlingen (groep 7 en/of 8);
2. ouderen/kwetsbaren.
3. kwetsbare gebieden (wijkniveau)

De basisvariant vergt de minste investering als het gaat om de ontwikkeling van praktijksimulaties, beheerskosten en locatievereisten. De meeste praktijksimulaties kunnen één-op-één gekopieerd worden

vanuit de bestaande Risk Factories. Voor deze variant is een locatie nodig die één groep, bestaande uit maximaal 32 personen, tegelijk kan ontvangen.

Uitgebreide variant

Het tweede concept gaat uit van een uitgebreidere variant met meer doelgroepen. De focus ligt op:

1. basisschoolleerlingen, groep 7 of 8 (en indien mogelijk aanpassen voor groep 5);
2. middelbare schoolleerlingen, afhankelijk van onderwijsniveau twee niet-openvolgende leerjaren;
3. ouderen/kwetsbaren.
4. kwetsbare gebieden (wijkniveau)

Om zowel leerlingen van basisscholen als van middelbare scholen te kunnen ontvangen moet de locatie groot genoeg te zijn om minimaal twee groepen tegelijk te ontvangen, met de daarbij behorende faciliteiten. Daarnaast vergt deze variant een substantiële doorontwikkeling van het bestaande concept. Daar staat tegenover dat meer doelgroepen worden gefaciliteerd. Het basis- en voortgezet onderwijs zullen vaker de Risk Factory bezoeken en de praktijksimulaties/onderwerpen worden specifiek toegespitst op de belevingswereld van deze bezoekers.

Bij beide varianten is een gefaseerde aanpak noodzakelijk. Er wordt begonnen met de leerlingen van basisscholen (groep 7/8), gevolgd door ouderen/kwetsbaren. In de uitgebreide variant komen ook leerlingen van de middelbare scholen erbij. Bij het uitbreiden van onze doelgroepen spelen wij in op de behoeften van de doelgroepen, passend binnen het concept.

Praktijksimulaties

De praktijksimulaties sluiten aan bij de integrale veiligheidsplannen van gemeenten en brengt de preventiedoelen van de partners van de Risk Factory Zuid-Holland Zuid samen. Daarnaast sluit dit concept aan op de kerndoelen en behoeften van het onderwijs. De Risk Factory Zuid-Holland Zuid is toekomstgericht, met het vizier op 2030. Dit uit zich door binnen elke praktijksimulatie aandacht te hebben voor de relevante thema's die er toe doen, zoals desinformatie/nepnieuws te behandelen binnen het veilig gebruik van internet. Hieronder staan potentieel te behandelen thema's per doelgroep. Deze thema's zijn slechts voorbeelden; door de opzet van de Risk Factory is er ruimte om flexibel in te springen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Thema	Basisonderwijs	Middelbaar onderwijs
Verkeersveiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dode hoek bus/landbouwvoertuig • Veilig spelen op straat 	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik mobiele telefoon in het verkeer • Elektrische voertuigen (snelheid, regelgeving)
Brandveilig leven	<ul style="list-style-type: none"> • Vluchten bij brand/rook • Brandveiligheid in en om huis • Vuurwerk 	<ul style="list-style-type: none"> • Vluchten bij brand/rook • Brandveiligheid in en om huis • Vuurwerk • BBQ
Waterveiligheid en klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> • Anticiperen op extreem weer • Voorbereid leven onder de zeespiegel • Veilig zwemwater 	<ul style="list-style-type: none"> • Anticiperen op extreem weer • Voorbereid leven onder de zeespiegel • Veilig zwemwater
112-bellen	<ul style="list-style-type: none"> • 112-melding doen, wanneer bellen, alternatieve alarmeringslijnen als 113 en de kindertelefoon, NL-Alert 	<ul style="list-style-type: none"> • 112-melding doen, wanneer bellen, alternatieve alarmeringslijnen als 113 en de kindertelefoon, NL-Alert
Gezond op internet	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van social media <ul style="list-style-type: none"> - Vrienden maken - Delen van gegevens - Nepnieuws/deepfake video's 	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van social media <ul style="list-style-type: none"> - Vrienden maken - Delen van gegevens - Nepnieuws/deepfake video's • Cybercriminaliteit • Seksuele uitbuiting (mensenhandel) <ul style="list-style-type: none"> - sextortion en shame sexting
Mentale weerbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met groepsdruk/nee zeggen <ul style="list-style-type: none"> - Pesten - Criminaliteit - Seksualiteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met groepsdruk/nee zeggen <ul style="list-style-type: none"> - Pesten - Criminaliteit (dragen van messen, geldezels)

	- Alcohol, drugs en roken	- Seksualiteit - Alcohol, drugs en roken
Gezond gewicht	<ul style="list-style-type: none"> • Herkennen van ongezonde voeding • Impact van beweging 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde keuzes maken • Impact van beweging
Hygiëne / (infectie)ziekten	<ul style="list-style-type: none"> • Wasstraat / belang van hygiëne • Belang van zonnebrandcrème 	<ul style="list-style-type: none"> • Lessen uit het coronatijdperk • Belang van zonnebrandcrème
Diversiteit / discriminatie	<ul style="list-style-type: none"> • Discriminatie • Omgaan met mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking 	<ul style="list-style-type: none"> • Polarisatie, gevolgen voor de samenleving • Vrije meningsuiting en persvrijheid • Omgaan met mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking

Tabel 1: Thema's basis- en middelbaar onderwijs

De genoemde thema's zijn ook relevant voor senioren. Per doelgroep wordt binnen de praktijksimulatie accent gelegd op relevante onderwerpen, bijvoorbeeld door aandacht te hebben voor babbeltrucs en veilig internetbankieren bij senioren. Voor waterveiligheid en klimaatverandering is het interessant te onderzoeken of een wijkgerichte aanpak mogelijk is.

Bezetting

Onze primaire doelgroep zijn de scholen. Op 1 januari 2020 woonden in de regio Zuid-Holland Zuid 5145 kinderen van 12 jaar oud. Daarmee gaan we uit van een maximale bezetting van 5000 leerlingen per leerjaar.

Het uitgangspunt is dat elke groep één dagdeel de Risk Factory bezoekt. Bij basisscholen bedraagt het effectieve bezoek 2,5 uur. Daarin behandelen we 8 onderwerpen van ongeveer 15 minuten. Uit ervaringen bij de bestaande Risk Factories blijkt dat dit de maximale spanningsboog voor deze doelgroep is.

In de regio bevinden zich 163 basisscholen en een schooljaar bevat ongeveer 180 lesdagen. Niet alle lesdagen kunnen worden benut in verband met andere activiteiten en prioriteiten bij scholen, bijvoorbeeld de start en afsluiting van het schooljaar. In deze periodes, gedurende vakanties, het weekend en in de avond is de Risk Factory beschikbaar voor andere doelgroepen. Daarbij gaan we uit van een bereik van 2500 bezoekers per jaar.

Voor deze bezoekers en middelbare scholen is de Risk Factory niet gebonden aan 8 onderwerpen van ongeveer 15 minuten. Het is mogelijk minder onderwerpen te behandelen, die het meest maatschappelijk relevant zijn en daarvoor meer tijd te nemen.

3. De maatschappelijke waarde

Belang van preventie

Een gedetineerde kost aan gevangenskosten zo'n 300 euro per dag. Bij jeugddetentie gaat het om een bedrag dat ongeveer twee keer zo hoog ligt. We hebben het dan nog niet over verborgen kosten, zoals de achterstand op onderwijs, opbouw van schulden en psychologische klachten. Dit staat nog los van de kosten voor politie, justitie en reclassering. Wat als we met de Risk Factory per jaar 3 jongeren helpen zelf de juiste keuze te maken? De preventieparadox maakt het helaas onmogelijk om de baten van de Risk Factory in getallen uit te drukken. We weten immers niet wat achteraf voorkomen is. Wel kunnen we duiden wat het maatschappelijk belang is van dit concept.

De pandemie legt ongelijkheid bloot en heeft dit mogelijk vergroot. Het maakt het belang van de eigen gezondheid duidelijk. Daarnaast heeft de pandemie zijn weerslag op de gezondheid van mensen en de leefbaarheid en veiligheid in steden en dorpen. Desinformatie maakt dat polarisatie toeneemt en de techniek om nepnieuws te maken wordt steeds gebruiksvriendelijker. Dat maakt dat dit in toenemende mate een rol gaat spelen in onze samenleving.

Onder jongeren zien we het wapenbezit toenemen, evenals het aantal steekincidenten. Digitale criminaliteit dreigt de nieuwe instapcriminaliteit te worden en deze vorm van criminaliteit wordt steeds innovatiever. Ook de georganiseerde criminaliteit speelt daarop in. Om dit aan te pakken is een brede preventieve, naast repressieve aanpak noodzakelijk, bevestigt minister Grapperhaus na de moordaanslag op Peter R. de Vries.

Op basis van krantenkoppen uit onze regio lijkt het dat zowel daders als slachtoffers van criminaliteit steeds jonger zijn. De politie heeft bij gewelddadige overvallen in 2021 en 2020 (in Dordrecht) kinderen van 13, 14 en 15 jaar opgepakt. Hun slachtoffers waren veelal van dezelfde leeftijd. Ook bij een mishandeling, uitgezonden via social media (in Gorinchem), oogden zowel daders als slachtoffers zeer jong.

Bij crisisbeheersing wordt steeds meer beroep gedaan op de (zelf)redzaamheid van mensen, zoals bij de extreme regenval in Limburg afgelopen zomer. Onze complexe, geïndividualiseerde en steeds meer digitale samenleving maakt het essentieel om te investeren in adaptatie, weerbaarheid en veerkracht.

Preventie speelt een steeds belangrijkere rol, of het nu gaat om gezondheid, klimaatadaptatie, ondermijning en persoonlijke weerbaarheid. De Risk Factory is bewezen effectief, brengt doelen op het gebied van veiligheid en gezondheid samen en maakt ze uitvoerbaar.

Ondersteunend onderzoek

Geldezels (bron: Cyberweerbaarheid-consortium, SIA Raak publiek)

Criminelen gebruiken de bankrekening van geldezels om zelf buiten beeld te blijven. Zij laten slachtoffers van digitale oplichting geld overmaken naar de rekening van de geldezel. Vervolgens pint of sluist de geldezel dit door. Uit onderzoek onder 3266 jongeren leek 8% benaderd te zijn om als geldezel op te treden. 90% van de respondenten is ervan overtuigd het onverstandig en gevaarlijk is om hierop in te gaan. Toch vindt een deel het spannend (36%), handig (6%), acceptabel (3%) en stoer (2%). 0,5-1% bleek geldezel te zijn (geweest).

13% van de jongeren acht de kans (zeer) klein dat zij door hun bank betrappt worden. Omdat banken actief geldezels opsporen ligt dit in werkelijkheid op nagenoeg 100%. Ze worden vervolgd voor een strafbaar feit, krijgen een strafblad en kunnen geen VOG meer krijgen. Ook kan het zijn dat ze de schade aan het slachtoffer moeten terugbetalen. Onbekender is dat ze centraal worden geregistreerd als fraudeur, waarna ze geen rekening, abonnementen, leningen en andere financiële producenten (bij andere banken) kunnen openen. Deze combinatie maakt dat (financiële) problemen zich snel kunnen opstapelen.

Belangrijk detail in het onderzoek was dat slechts 4% van de respondenten lager is opgeleid. 24% is middelbaar opgeleid en 71% hoger opgeleid. Er vindt dan ook vervolgonderzoek plaats. De onderzoekers zijn van mening dat jongeren meer voorlichting moeten krijgen over de gevolgen die het optreden als geldezel voor hen zelf heeft: *Het is niet alleen de politie maar het zijn vooral jouw eigen bank en de slachtoffers van oplichting die achter je aankomen en in plaats van bergen geld zullen zich serieuze problemen opstapelen.*

Sexting (bron: Cyberweerbaarheid-consortium, SIA Raak publiek)

Het digitaal versturen van seksuele teksten of beelden is niet zonder risico's. Wat als je in vertrouwen gemaakte en gedeelde foto voor je vriend(in) via sociale media door de hele school gedeeld wordt? Of als je gechanteerd wordt met je foto's en zo gedwongen wordt geld af te staan of om seks te hebben? Shame sexting en sextortion ligt op de loer. De gevolgen voor het slachtoffer kunnen zeer groot zijn. Uit onderzoek blijkt dat 25% van de jongeren eigen beelden te hebben verstuurd én 38% seksuele beelden te hebben ontvangen. 3% stuurt beelden door en 0,5% was slachtoffer in het afgelopen jaar.

Bewezen effectief concept

De Risk Factory is gestoeld op de overtuiging dat belevingsonderwijs van wezenlijk toegevoegde waarde is. Naast de Risk Factories in Nederland zijn in het buitenland vergelijkbare concepten te vinden zoals het *Lifeskills safety education village* in Bristol, *Experiential life-skills centre Warning Zone* in Leicester en *The Children's Village* in Washington. Onderzoeksresultaten naar de effectiviteit van belevingsonderwijs, zoals vormgegeven in de Risk Factory zijn veelbelovend.

Bij alle belevingscentra rapporteren onderzoekers een (significant) verhoogd veiligheidsbewustzijn van bezoekers en hun directe omgeving. Zo blijkt uit onderzoek door het Kenniscentrum Leefomgeving van de Universiteit Twente dat bezoek aan de Risk Factory leidt tot een hoog veiligheidsbewustzijn en een grotere intentie tot zelfredzaamheid onder kinderen uit groep 7 en 8. Daarbij geeft 75% aan maatregelen te nemen om

de eigen veiligheid te verbeteren en deelnemers hebben drie keer meer kennis dan leeftijdsgenoten. Bovenstaande onderzoeken hebben zich gericht op een eenmalig bezoek van kinderen aan een belevingscentrum. Nog positievere bijdragen zijn te verwachten bij meerdere bezoekenmomenten in de schoolcarrière van het kind.

Onderzoek en evaluatie zijn onderdeel van het concept Risk Factory. Na bezoek aan de Risk Factory wordt bezoekers en leraren gevraagd elke praktijksituatie te beoordelen. Gemiddeld geven leerlingen het bezoek een 8,8 en leraren een 9. De begeleiders (vrijwilligers) van de groepjes krijgen respectievelijk een 9,5 en 9,3.

Ervaringen uit andere regio's

Brand

Na bezoek aan de Risk Factory Limburg-Noord heeft een jongen thuis besproken wat te doen bij brand en daarbij een vluchtplan gemaakt. Toen hij samen met zijn broertje thuis was brak brand uit. Ze voerde het vluchtplan goed uit en belde 112 op de manier waarop hij dat had geleerd in de Risk Factory. Als de kinderen via de normale route naar buiten waren gegaan hadden zij grote kans op lichamelijk letsel, aldus de bevelvoerder van de brandweer.

Zelfmoordgedachten

Tijdens het bezoek aan de Risk Factory Limburg-Noord heeft een meisje aangegeven te worstelen met zelfmoordgedachten. Inmiddels ontvangt zij professionele hulp. Ze vond het heel fijn dat de hulpvraag die ze heeft gedaan gehoord werd. De Risk Factory vond ze kennelijk de omgeving waarin ze zich veilig voelde dit te zeggen.

Hartstilstand

Een leerling die de Risk Factory Twente had bezocht ging samen met zijn moeder op bezoek bij opa. Toen zij daar waren kreeg de man een hartstilstand en raakte zijn moeder in paniek. De leerling heeft 112 gebeld zoals hij dat had geleerd en zijn opa heeft de gebeurtenis overleefd.

Methodisch verantwoord

De Risk Factory is bewezen effectief en is in voorkomende gevallen methodisch beter. Daarvoor zijn een aantal indicaties te benoemen:

Tijd – In een aantal programma's ligt de uitvoering bij leraren. Zij moeten zich het onderwerp eigen maken, onderzoek doen en de lesstof uitvoeren. De Risk Factory ontzorgt de school op dit vlak en dat bespaard tijd.

Tijd – De Risk Factory geeft (o.a. de politie en brandweer) tijd door in plaats van scholen te bezoeken, scholen te ontvangen bij de Risk Factory en te laten begeleiden door vrijwilligers. Voor de politie geldt dat agenten daardoor meer tijd op straat zijn.

Effectiviteit – De Risk Factory biedt een concept dat de belevingswaarde vergroot ten opzichte van klassikaal onderwijs. Dit begint bij de reis, spanning bij de beleving en het doen van oefeningen. Hierdoor beklijft informatie langer en beter. Partners geven aan dergelijke tastbaarheid en praktijk te missen in de bestaande programma's.

Effectiviteit – Leraren geven aan dat de wijze waarop onderwerpen aan bod komen in de Risk Factory niet als zodanig in de klas gegeven kunnen worden. Ook biedt het leraren de mogelijkheid om moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken, bijvoorbeeld rond criminaliteit en sociale media.

Urgentie – De Risk Factory maakt het mogelijk snel en adequaat op maatschappelijke thema's in te gaan. Bijvoorbeeld na grote wateroverlast, brand of crisis en bij maatschappelijke ontwikkelingen als veranderende vormen van (digitale) criminaliteit en polarisatie.

Brengt doelen samen

In de Risk Factory Zuid-Holland Zuid werken gemeenten, de VRZHZ, Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid (DG&J), Waterschappen, Politie en Provincie samen om hun doelstellingen te bereiken. Alle partijen benadrukken het belang van samenwerking om zo efficiënter en in samenhang te kunnen werken aan de redzaamheid, veiligheid en gezondheid van de inwoners van Zuid-Holland Zuid. De Risk Factory biedt ook mogelijkheden voor een integrale preventieaanpak waarbij thema's aan elkaar te verbinden zijn. Ook kan het concept de onderlinge samenwerking ten goede komen.

Zo is in de coalitieakkoorden van gemeenten in Zuid-Holland Zuid aandacht voor preventie op het gebied van veiligheid en gezondheid. Bijvoorbeeld in het coalitieakkoord van Dordrecht, met veerkracht als een van de leidende principes en de afspraak zich te richten op het voorkomen van overlast, radicalisering en criminaliteit. Hendrik-Ido-Ambacht richt zich met het programma Sociaal, Welzijn en Educatie op preventie voor alle leeftijdsgroepen en de gemeente Gorinchem benoemt preventieprogramma's en activiteiten die de gezondheid van inwoners positief beïnvloeden als prioriteit. Ook waterveiligheid in relatie tot het veranderende klimaat en inclusie, in samenhang met diversiteit en discriminatie worden veelvuldig genoemd.

De Provincie Zuid-Holland wil dat de leefomgeving een positieve invloed heeft op de gezondheid en veiligheid. Een betekenisvol leven van mensen staat hierbij centraal. Niet het voorkomen van ziekte. Dus met andere woorden: lukt het mensen om vanuit eigen kracht samen met anderen een gezond leven in te richten? Zijn ze in staat op veranderende omstandigheden te reageren?

De VRZHZ werkt aan een veilige en gezonde omgeving voor de inwoners, bedrijven en bezoekers van onze regio. Hiervoor is een goede samenwerking tussen alle partijen van groot belang. De veiligheidsregio verbindt, coördineert en faciliteert alle betrokken partijen om incidenten, rampen en crises te voorkomen. Ook werken ze nauw samen aan het goed voorbereiden op en het bestrijden van deze incidenten, rampen en crises. Zelf- en samenredzaamheid behoren tot de kernwaarden van VRZHZ.

De Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J) ZHZ (waaronder GGD ZHZ, Veilig Thuis en Leerplicht- en Voortijdig Schoolverlaten vallen) helpt inwoners mee te doen aan een gezonde en sociaal veilige samenleving. De interventies en acties van de DG&J zijn daarop gericht, waarbij (veer)kracht, eigen regie en het welbevinden van mensen centraal staat. De DG&J kijkt met een integrale blik naar haar taken, maakt verbinding tussen verschillende beleidsterreinen en bevordert samenwerking tussen verschillende organisaties aan gezamenlijke doelen. Met een stevige plaats voor preventie helpt de DG&J om de gemeentelijke opgaven tot een succes te maken.

Waterschap Hollandse Delta beschermt de Zuid-Hollandse Eilanden tegen wateroverlast, beheert het oppervlaktewater, zuivert het afvalwater, beheert de (vaar)wegen en levert een actieve bijdrage aan de ruimtelijke invulling van zijn gebied. Het richt zich daarbij, samen met anderen, op veilig en duurzaam wonen, werken en recreëren voor burgers, bedrijven en andere gebruikers. Het WSHD wil het waterbewustzijn vergroten zodat inwoners zich bewust zijn van het water om hen heen, de gevolgen van klimaatverandering en hun eigen handelingsperspectieven.

De politie staat midden in de maatschappij. En die maatschappij blijft steeds maar veranderen. Tot de rol en taken van de politie behoort veiligheidszorg: iedereen binnen Nederland moet zich veilig kunnen voelen. Over veiligheidsproblemen voert de politie overleg met gemeenten, Openbaar Ministerie en partners. De politie verleent hulp als er iemand in nood is en werkt aan het voorkomen en bestrijden van criminaliteit. Dit betekent ook ondersteuning van gewenst gedrag en het creëren van structurele samenwerkingsverbanden die de veiligheid bevorderen. De politie treedt dan met raad en daad op als betrouwbare en vakkundige partner in initiatieven van burgers, overheid, instellingen en bedrijven.

Ervaringen van Halt

"Veel jongeren denken in het moment niet na over de gevolgen wanneer zij persoonsgegevens delen via sociale media." Zo sprak een Halt-medewerker met een meisje dat in vertrouwen een intieme foto deelde met een leeftijdsgenoot. Nadat die foto was uitgelekt is het meisje uit angst 3 maanden niet naar school

geweest. Andere jongeren vertellen dat zij worden benaderd om 'snel geld te verdienen' door slechts hun bankgegevens te delen. Soms delen jongeren zelfs hun identiteitsbewijs met een crimineel, waarna abonnementen en online aankopen worden gedaan. Bij strafrechtelijke vervolging kan dit leiden tot notering in het register paspoortsignaleringen, waardoor je geen identiteitsbewijs meer kunt aanvragen en je leven ineens veel beperkingen kent.

4. Draagvlak scholen

De basisscholen zijn in eerste instantie de belangrijkste doelgroep voor de Risk Factory en draagvlak onder deze doelgroep is bepalend voor toekomstig succes. In dit haalbaarheidsonderzoek hebben wij dan ook het draagvlak onder deze doelgroep onderzocht. Het betreft hier dan alle direct betrokkenen te weten; kinderen, onderwijs(ondersteunend) personeel, directeuren en bestuurders.

Leerdoelen en ambities

Voor het draagvlak is het van belang dat de Risk Factory bijdraagt aan het onderwijs. Dit ontstaat door belevingsonderwijs toe te voegen aan het onderwijsprogramma van scholen én door aan te sluiten op de kerndoelen van het primair onderwijs. Deze kerndoelen zijn in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgesteld en stellen het kind in staat om vanuit goed burgerschap deel te nemen in de samenleving. De Risk Factory sluit erg goed aan op kerndoelen binnen het onderwerp 'Oriëntatie op jezelf en de wereld', zoals hieronder (met een aantal voorbeelden) weergegeven:

Kerndoel	Subdoel
34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.	<ul style="list-style-type: none"> Bewust van de (eigen) bijdrage aan een veilige leefomgeving. Herkennen van en passend omgaan met gevaarlijke situaties. Onderzoeken wat privacy is en hoe hiermee om te gaan in een veranderende samenleving. Bekend zijn met instanties op het gebied van lichamelijke en geestelijke gezondheid... (bijv. GGD, Kindertelefoon, ...)
35 De leerling leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.	<ul style="list-style-type: none"> Ontdekken dat een veilige leefomgeving vraagt om hygiënisch, nauwkeurig, veilig en zorgzaam handelen. Ervaren wat het belang is van aspecten als gezondheid, veiligheid en stevigheid bij de keuze van een product. Veilig gedragen op straat en als (lopende en fietsende) deelnemer aan het verkeer.
36 De leerling leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.	<ul style="list-style-type: none"> Beseffen van het belang van vrije meningsuiting. Bewust worden dat elk mens dus ook elk kind rechten heeft. Beseffen wat de betekenis is van 'veilig zijn' in Nederland.
37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.	<ul style="list-style-type: none"> Onderkennen van pesten en bewust zijn van pestgedrag en werken aan adequate oplossingen. Bespreken van verschillende uitingsvormen van discriminatie en waardoor discriminatie kan ontstaan. Verdiepen in kinderrechten/mensenrechten en het belang hiervan.
38 De leerlingen leren (...) respectvol om te gaan met verschillende opvattingen van mensen.	<ul style="list-style-type: none"> Bespreken van de invloed van sociale druk van anderen en de media op seksueel gedrag. Bespreken dat mensen kunnen kiezen voor verschillende relatievormen en welke consequenties dat heeft. Beseffen van het belang van (seksuele) integriteit.
39 De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.	<ul style="list-style-type: none"> Bewust worden dat de mens invloed heeft op de natuurlijke omgeving. Verkennen van mogelijkheden van de mens om bij te dragen aan behoud/herstel van het natuurlijk evenwicht (watermanagement).

Tabel 2: Kerndoelen primair onderwijs

Naast kerndoelen zijn in het basisonderwijs 21^e-eeuwse vaardigheden een belangrijke ambitie. Dit is een verzamelterm voor een aantal algemene competenties die belangrijk zijn in de huidige kennis- en netwerksamenleving en om succesvol te zijn in de toekomst. Ook deze competenties sluiten erg goed aan bij

het concept Risk Factory. Voorbeelden hiervan zijn zelfregulering, kritisch denken, probleem oplossen, creatief denken en mediawijsheid.

Draagvlak

Op 15 september hebben bestuurders van scholenkoepels, leraren en leerlingen uit Zuid-Holland Zuid een bezoek gebracht aan de Risk Factory in Limburg Noord. Zij mochten de Risk Factory zelf ervaren. Onder de bestuurders, leraren en leerlingen is groot enthousiasme over de Risk Factory ontstaan. Dat blijkt ook uit de film ([klik hier](#)¹) die naar aanleiding van dit bezoek is gemaakt.

Aan het eind van het bezoek is een evaluatie-enquête onder de bestuurders, directeuren, leraren en kinderen gehouden. De praktijksimulaties zijn als zeer waardevol ervaren. Dat blijkt ook uit de reacties en gemiddelde waardering met een 8,7.

Leraar: "zouden wij wellicht iets rondom waterveiligheid kunnen doen?"

Naast reacties over inhoudelijke praktijksimulaties en het enthousiasme onder kinderen, is door meerdere professionals de hoop uitgesproken een Risk Factory in onze regio te hebben. Het is ervaren als een goede manier om het gesprek te starten over onderwerpen waar nu moeilijk aan begonnen wordt. De Risk Factory zorgt er daardoor ook voor dat minder tijd nodig is om lessen vorm te geven over onderwerpen die daar behandeld worden. Er kunnen diverse onderdelen uit bestaande methodes en aanvullende educatieve programma's, komen te vervallen. Daarnaast kunnen maatschappelijk relevante regionale en/of landelijke thema's, in praktijksimulaties op de Risk Factory een plaats krijgen. Dit tezamen, is een kans om verlichting in werkdruk op leraren te realiseren, die te maken hebben met veel prioriteiten binnen het curriculum.

Directeur: "zou mooi zijn als we dit voor alle bovenbouwgroepen kunnen realiseren."

5. Rechtsvorm

De Risk Factory is een samenwerkingsverband van publieke partners, met een mogelijke aanvulling van marktpartijen in de vorm van sponsors. Om de gezamenlijkheid van het nieuwe initiatief te benadrukken en financiële risico's af te bakenen lijkt het logisch hiervoor een zelfstandige rechtspersoon, in de vorm van een stichting op te richten. Echter heeft een zelfstandige juridische entiteit ook nadelen, zoals sturing, verantwoording en bevoegdheden. De financiële verantwoording en publicatieplicht maakt extra ondersteuning van overheadfuncties noodzakelijk.

Alle bestaande Risk Factories hangen onder de veiligheidsregio. Hierdoor zijn deze financieel en organisatorisch ingebed in de entiteit, met de reeds aanwezige verantwoordingsstructuur. Dit is een pragmatische oplossing voor de uitvoering van het project en biedt ook voor de samenwerking voldoende mogelijkheden. Dat geldt o.a. voor het beperken van financiële risico's, flexibiliteit ten aanzien van partners, (bestuurlijke) aansturing en een beperkt beslag op overheadfuncties. Indien besloten wordt de Risk Factory te hangen onder de veiligheidsregio is de locatiekeuze en het huisvestingsvraagstuk aan (het bestuur van) de VRZHZ.

Ongeacht de gekozen variant moet met elke partner contractuele afspraken worden gemaakt om risico's af te hechten. Tevens dienen afspraken te worden gemaakt over de inbreng van aangesloten partijen. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste voordelen en aandachtspunten van de twee varianten beschreven.

¹ <https://vimeo.com/623336022/035cd61b74>

Rechtsvorm	Belangrijkste voordelen	Belangrijkste aandachtspunten
Onderbrengen bij de VRZHZ	<ul style="list-style-type: none"> • Directe controle en bestuurlijke sturing op het concept en financiële exploitatie Risk Factory. • Kunnen direct van start met inrichten Risk Factory en maken contractuele afspraken met partners (ook over delen financiële risico's). • Geen bestuurlijk besluitvormingsproces nodig langs alle gemeenteraden voor nemen van besluit. • Juridisch zijn veel van de belangrijkste zaken reeds geregeld of snel te regelen binnen rechtsvorm VRZHZ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren (bestuurlijke) aansturing met partners. • Financiële commitment, exploitatierisico en aansprakelijkheid contractueel regelen met alle partners afzonderlijk. • Aansprakelijkheid in de breedte organiseren is een aandachtspunt. • Voorkomen dat de Risk Factory uitstraalt dat het alleen verantwoordelijkheid van VRZHZ is. • Derde geldstromen via sponsoren onderbrengen is lastig, maar niet onmogelijk.
Stichting	<ul style="list-style-type: none"> • Is een flexibele rechtsvorm. Vrijwel iedere activiteit valt op de een of andere wijze onder een stichting te brengen. • Het vermogen van de stichting vormt een afgescheiden vermogen. • Past bij ideële en publieke grondslag concept Risk Factory. • Biedt goede juridische mogelijkheden (in statuten) diverse belangen partners af te hechten (qua verantwoordelijkheid en met beperkte aansprakelijkheid). • Bestuurlijke aansturing met partners in stichtingsbestuur af te hechten. • Heeft een gezamenlijke uitstraling en positionering van het concept. • Een stichting biedt de kans om separate financieringsstromen ook met sponsoren goed af te hechten. • Oprichten stichting biedt mogelijkheid om dit samen met de andere betrokken veiligheidsregio's/Risk Factories te doen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Als de VRZHZ en DG&J wil participeren in een stichting moeten alle gemeenteraden unaniem akkoord gaan. • Dit consultatieproces kost veel tijd en heeft een ongewisse uitkomst. • Sturing en controle op kwaliteit, beheer en exploitatie vanuit bestuur VRZHZ komt meer 'op afstand' te staan en wordt verantwoordelijkheid van stichtingsbestuur. • Verzekerbaarheid bestuurders is een aandachtspunt en verzekerbaarheid sociale verzekeringen. • In deze rechtsvorm dienen goede afspraken te worden gemaakt met de Veiligheidsregio Twente over het onderbrengen en bewaken van het intellectuele eigendom van het concept Risk Factory dat in publieke handen moet blijven.

Tabel 3: Voordelen en aandachtspunten rechtsvormen

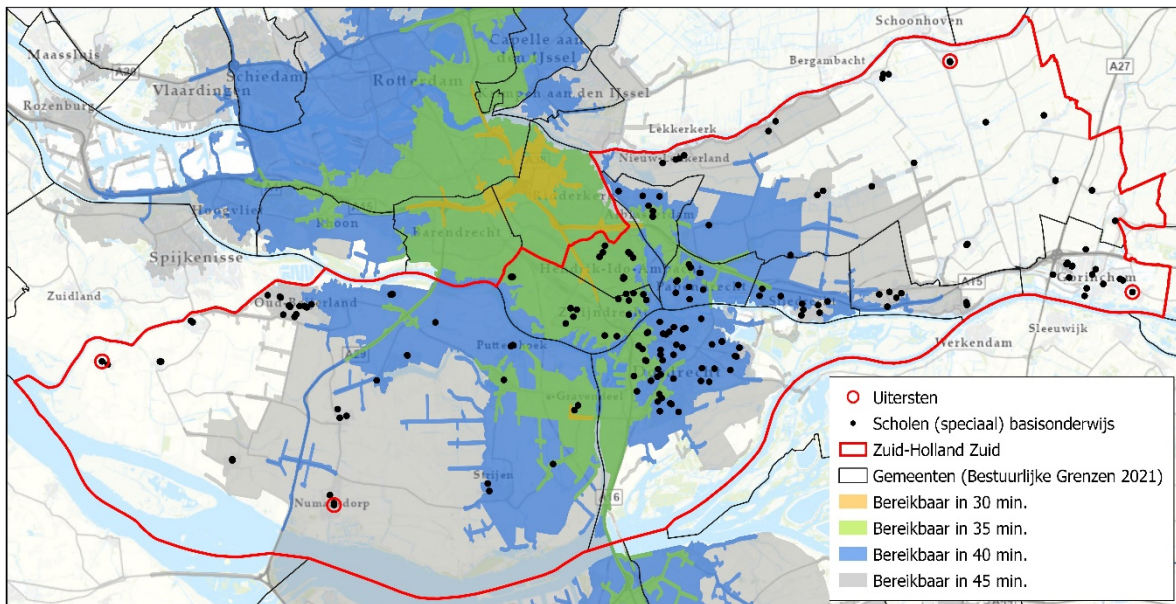
6. Locatie

De Risk Factory is een regionale samenwerking, waarin organisaties samen in één gebouw doelgroepen leren omgaan met (on)veiligheid en gezondheid. Beleving staat in het concept centraal en het gebouw levert daar een sterke bijdrage aan, zowel van binnen als buiten.

Om alle praktijksimulaties op realistische wijze te behandelen moet het gebouw groot genoeg zijn en mogelijkheden bieden om verschillende ruimten, met verschillende omvang te creëren. Voor het thema verkeersveiligheid is een verkeerplein vereist. Op basis van de grootte van bestaande Risk Factories verwacht de werkgroep minimaal 1000m² nodig te hebben voor de basisvariant en 1500m² voor de uitgebreide variant. Dit is inclusief de facilitaire behoeftes. Uiteindelijk dient een locatie gekozen te worden op basis van geschiktheid, kosten, uitstraling, strategische kansen en ligging. Afhankelijk van de gekozen rechtsvorm ligt deze keuze bij de Stuurgroep Risk Factory Zuid-Holland Zuid of het Algemeen Bestuur van de VRZHZ.

Om alle scholen in Zuid-Holland Zuid te kunnen bedienen moet de Risk Factory op een centrale locatie zijn gehuisvest. Bij de bestaande Risk Factories is uitgegaan van een maximale reistijd van 45 minuten. In onderstaande weergave is in beeld gebracht wat dat voor Zuid-Holland Zuid betekent.

Figuur 1: aanrijdtijden primair onderwijs

Kosten

Om een beeld te krijgen van de benodigde financiële middelen (huurprijs) is er een marktonderzoek uitgevoerd door een makelaarskantoor met kennis van de huidige marktomstandigheden. In dit onderzoek is rekening gehouden met de verschillende varianten en locatietypen. Onderstaande huurprijzen zijn een indicatie exclusief BTW, prijspeil november 2021. Rekening moet gehouden worden met BTW-compensatie voor de verhuurder en servicekosten die variëren tussen de € 2,- en € 3,50 per m². Beide componenten zijn in onderstaande weergave meegenomen.

Kostenindicatie mogelijke locaties	Basisvariant (1000m ²)	Uitgebreide variant (1500m ²)
Industrieterrein A-locatie	116.000	171.500
Industrieterrein B-locatie	102.000	150.500
Buitengebied	94.000	138.500

Tabel 4: Verwachte huurkosten

De activiteiten van de Risk Factory zijn niet BTW-belast. Daarom moet rekening gehouden worden met een BTW-opslagpercentage omdat de verhuurder geen BTW kan aftrekken over exploitatie en/of onderhoudskosten. Dit is afhankelijk van de ouderdom van het gebouw, tot 10 jaar oud geldt een compensatiepercentage tussen de 25 en 35%. Na 10 jaar oud is dat tussen de 3 en 8% over de huurprijs. In bovenstaande berekening is uitgegaan van een gebouw dat ouder is dan 10 jaar en een compensatiepercentage van 5%.

7. Financiering

Naast de kosten van het huisvesten van de Risk Factory moet rekening gehouden worden met eenmalige kosten voor de inrichting ervan. Verder zijn er kosten voor het vervoer van bezoekers, personeel, materieel en innovatie en onderzoek. De hoogte van deze kosten zijn voor beide varianten anders, evenals de verwachte opbrengsten. In deze begroting is uitgegaan van een exploitatieperiode van 5 jaar. In deze begroting is ervan uitgegaan de Risk Factory onderdeel wordt van de VRZHZ en de Risk Factory onderdeel is van haar begroting.

Vervoer

Vervoer is een essentieel onderdeel van het totale concept. Hiermee zorgen we ervoor dat we scholen volledig kunnen ontzorgen. In de begroting is ervan uitgegaan dat de entreegelden de vervoerskosten dekken. Onderzocht moet worden of het wenselijk is dit vervoer deels of volledig in eigen beheer te organiseren. Een combinatievoordeel kan hier behaald worden door deze bus tevens inzetbaar te maken tijdens rampen en crises.

Personeel

Na de opstartfase zal het project worden beheerd door een coördinator. Deze draagt zorg voor beheer en verdere doorontwikkeling van het concept binnen Zuid-Holland Zuid. Onderdeel van deze rol is ook het contact met partners, sponsors en bestuur. Daarnaast moet rekening gehouden worden met een planner/administratief medewerker die verantwoordelijk is voor het inplannen van bezoeken en overige activiteiten. De bijdrage van Brandveilig Leven van de VRZHZ voorziet voor een deel in de personele behoefte.

De begeleiding van bezoekers vindt plaats door vrijwilligers. Deze ontvangen daar een beperkte vergoeding per dagdeel voor. Daardoor hebben hogere bezoekersaantallen slechts beperkte invloed op de personele lasten.

Innovatie en doorontwikkeling

Innovatie en doorontwikkeling vindt zoveel als mogelijk plaats in samenwerking met andere Risk Factories. Dit omwille van de efficiëntie, maar ook om binnen de Risk Factories een vergelijkbaar aanbod te realiseren. Dat draagt bij aan het merk Risk Factory, maakt het voor landelijke partijen overzichtelijker en biedt daardoor meer kansen tot investeringen.

Bijdragen partners, subsidies en sponsors

Zonder de bijdrage van aangesloten partijen is de Risk Factory niet te realiseren. Vanuit bestaande preventieprogramma's dient geld vrij te worden gemaakt. Subsidies vanuit Provincie Zuid-Holland en maatschappelijke sponsering van private organisaties kunnen de begroting sluitend maken.

Gedurende de volledige exploitatie worden subsidiemogelijkheden verkend en indien mogelijk benut. Deze subsidies kunnen zorgen voor reductie van kosten voor 'innovatie en doorontwikkeling', met een verlaging van de bijdragen van partnerorganisaties als gevolg.

Bedrijven uit de regio worden gevraagd vanuit het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen de Risk Factory Zuid-Holland Zuid te ondersteunen. Dit kan in de vorm van een financiële of materiële bijdrage. Bedrijven mogen daarvoor een tegenprestatie verwachten, mits dat niet afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van het concept en inhoudelijke praktijk simulaties.

Entreegelden bezoekers

De Risk Factory is een totaalconcept en daar wordt een bijdrage van bezoekers voor gevraagd. Dit gaat om een bedrag van € 7,50 per persoon. Een belangrijke reden komt vanuit scholen zelf: "Een gratis concept heeft minder waarde". In de begroting is ervan uitgegaan dat entreegelden gelijk staan aan de vervoerskosten, waardoor dat onderdeel van de kosten zijn gedekt. Bij een stijging van de vervoerskosten komt automatisch een stijging van de entreegelden, tenzij daar andere financieringsbronnen voor wordt aangesproken.

Kosten en baten basisvariant

Exploitatie basisvariant Risk Factory Zuid-Holland Zuid						
	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
	jaar 1	jaar 2	jaar 3	jaar 4	jaar 5	
Kosten						
Huur	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	500.000
Vervoer basisvariant	19.680	29.520	39.360	39.360	39.360	167.280
Kapitaallasten aanpassingen						-
Personeel	119.600	119.600	119.600	119.600	119.600	598.000
Overige kosten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	50.000
Innovatie en doorontwikkeling	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	125.000
Eenmalige opstartkosten	75.000					75.000
Totaal kosten	349.280	284.120	293.960	293.960	293.960	1.515.280
Baten						
Entreegelden PO	19.680	29.520	39.360	39.360	39.360	167.280
Subsidies provincie	35.000	PM	PM	PM	PM	35.000
Bijdrage gemeenten via VRZHZ	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	750.000
Bijdrage VRZHZ (brandveilig leven)	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	325.000
Bijdrage Waterschappen	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	175.000
Overige sponsoren		7.000	13.000	19.000	24.000	63.000
Overige baten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	25.000
Totaal baten	304.680	286.520	302.360	308.360	313.360	1.515.280
Overschot/tekort	€ -44.600	€ 2.400	€ 8.400	€ 14.400	€ 19.400	€ -

Kosten en baten uitgebreide variant

Exploitatie uitgebreide variant Risk Factory Zuid-Holland Zuid						
	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
	jaar 1	jaar 2	jaar 3	jaar 4	jaar 5	
Kosten						
Huur	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	750.000
Vervoer basisvariant	19.680	29.520	39.360	39.360	39.360	167.280
Vervoer uitgebreide variant	-	7.500	30.000	45.000	60.000	142.500
Kapitaallasten aanpassingen						-
Personeel	120.000	125.000	130.000	130.000	130.000	635.000
Overige kosten	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	65.000
Innovatie en doorontwikkeling	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000	185.000
Eenmalige opstartkosten	100.000					100.000
Totaal kosten	439.680	362.020	399.360	414.360	429.360	2.044.780
Baten						
Entreegelden basisvariant	19.680	29.520	39.360	39.360	39.360	167.280
Entreegelden uitgebreide variant		7.500	30.000	45.000	60.000	142.500
Subsidies provincie	35.000	PM	PM	PM	PM	35.000
Bijdrage gemeenten via VRZHZ	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	1.000.000
Bijdrage VRZHZ (brandveilig leven)	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	325.000
Bijdrage Waterschappen	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	250.000
Overige sponsoren		10.000	20.000	30.000	40.000	100.000
Overige baten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	25.000
Totaal baten	374.680	367.020	409.360	434.360	459.360	2.044.780
Overschot/tekort	€ -65.000	€ 5.000	€ 10.000	€ 20.000	€ 30.000	€ -

Bijdrage gemeenten via VRZHZ

In beide varianten is een bijdrage voor de gemeenten in Zuid-Holland Zuid opgenomen. De basisvariant gaat uit van een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 150.000,--. Bij de uitgebreide variant is dat € 200.000,--. Deze bijdrage betreft de maximale gemeentelijke inzet en deze gaat naar verloop van tijd afnemen op basis van de volgende indicatoren:

- Na besluitvorming liggen kansen de Provincie Zuid-Holland financieel en inhoudelijk te betrekken bij de Risk Factory Zuid-Holland Zuid.
- Gerichtte subsidiemogelijkheden bieden kansen voor de doorontwikkeling van individuele praktijksimulaties.
- Samenwerking met bestaande Risk Factories kunnen de kosten voor doorontwikkeling van het concept verder verlagen.
- Diverse bedrijven hebben al belangstelling getoond voor sponsering.
- Vervoerskosten kunnen verlaagd worden door gebruik te maken van een eigen bus, die ook inzetbaar is ten tijde van incidenten, rampen en crises. Hier dient aparte besluitvorming over plaats te vinden.

Hiermee is de verwachting dat de gemeentelijke bijdrage na een periode van 5 jaar is teruggebracht tot maximaal € 100.000,-- per jaar voor de uitgebreide variant en € 75.000,-- voor de basisvariant. Bij verrekening ziet de gemeentelijke financiering er als volgt uit:

Gemeente	Verdeelsleutel	Basisvariant		Uitgebreide variant	
		€ 150.000	na 5 jaar	€ 200.000	na 5 jaar
Alblasserdam	3,90%	5.850	2.925	7.800	3.900
Dordrecht	29,00%	43.500	21.750	58.000	29.000
Gorinchem	8,00%	12.000	6.000	16.000	8.000
Hardinxveld-Giessendam	3,30%	4.950	2.475	6.600	3.300
Hendrik-Ido-Ambacht	5,40%	8.100	4.050	10.800	5.400
Hoekse Waard	18,30%	27.450	13.725	36.600	18.300
Molenlanden	10,40%	15.600	7.800	12.800	10.400
Papendrecht	6,50%	9.750	4.875	13.000	6.500
Sliedrecht	5,30%	7.950	3.975	10.600	5.300
Zwijndrecht	9,90%	14.850	7.425	19.800	9.900

Tabel 5: Gemeentelijke bijdragen

Indirecte baten

De Risk Factory biedt een beleving die in huidige programma's veelal niet bereikt kan worden. Ook biedt het de mogelijkheid uitvoering van individuele organisaties samen te brengen en daar capaciteitsvoordelen te behalen. Dat maakt het interessant om de Risk Factory onderdeel te maken van bestaande, maar ook toekomstige programma's.

Gemeenten

Informatiebijeenkomsten over veiligheid en gezondheid bereiken vaak een homogene groep: hoger opgeleide senioren met een Nederlandse achtergrond. In 2019 zijn in Dordrecht in elke wijk bijeenkomsten georganiseerd over waterveiligheid. Naast een inhoudelijk deel is in groepjes gesproken verder gesproken over het onderwerp. Het organiseren van dit soort bijeenkomsten kosten geld en capaciteit:

- inhuur adviesbureau, 40-60 uur;
- personele capaciteit, 25-40 uur per bijeenkomst;
- locatiekosten;
- communicatiekosten.

Voor het organiseren van 5 bijeenkomsten met een gemiddelde opkomst van 40 personen (totaal 200 personen) liggen de totale kosten tussen de 10.000 en 15.000 euro. De uitgebreide variant van de Risk Factory bereikt voor datzelfde bedrag 430 tot 650 personen.

Er zijn veel onderwerpen te bedenken waarbij dit speelt. Bijvoorbeeld over de veiligheid van ouderen of specifiek gericht op ouders van middelbare scholieren. Met name het betrekken van samenwerkingspartners en de voorbereidingen zijn kostbaar. De uitvoering ligt vaak bij adviseurs en partners, zoals de politie, brandweer of (zorg)instellingen. De Risk Factory biedt de mogelijkheid toekomstige programma's eenvoudig binnen een bestaande oplossing in te passen, dat bespaart capaciteit in ontwikkeling en uitvoering.

Politie

Voor de politie-eenheid Rotterdam, district Zuid-Holland Zuid is het duidelijk dat de Risk Factory voor het dagelijks werk van de politie heel zichtbaar gaat worden, mits de juiste thema's binnen het concept worden behandeld. Daarbij geeft het district aan grote meerwaarde te zien in de gezamenlijke aanpak van preventie. Dat komt doordat de politie ervaart dat in huidige situatie veel langs elkaar heen wordt georganiseerd, terwijl er procesmatig én inhoudelijk veel raakvlakken zijn. Zolang de Risk Factory de juiste thema's aanbiedt en maatschappelijk actueel blijft kan de politie-inzet voor preventie met 30-50% worden teruggebracht. Deze uren kunnen direct worden ingezet voor meer blauw op straat, andere prioriteiten binnen het district of nog meer aandacht voor specifieke doelgroepen.

Het district Zuid-Holland Zuid besteed veel tijd aan preventie op basis- en middelbaar onderwijs en bij senioren. Uit een inventarisatie blijkt in het afgelopen jaar +/- 750 uur besteed te zijn aan preventielessen op basisscholen.

Basisonderwijs			
Basisteam	Besteedde uren	Potentieel vrijkomende uren 50%	Potentieel vrijkomende uren 30%
Drechtsteden-Binnen	220 uur	110 uur	66 uur
Drechtsteden-Buiten	260 uur	130 uur	78 uur
Lek en Merwede	140 uur	70 uur	42 uur
Hoeksche Waard	130 uur	65 uur	39 uur
Totaal	750 uur	375 uur	225 uur

Tabel 4: Potentieel vrijkomende uren politie bij de doelgroep basisonderwijs

Voor middelbaar onderwijs gelden vergelijkbare cijfers. Deze zijn echter moeilijker te inventariseren omdat inzetten voor middelbare scholen ook incidentgericht zijn. Desondanks ligt bij het middelbaar onderwijs het totaal aan potentieel vrijkomende uren op +/- 600 uur.

Ook voor senioren vindt voorlichting plaats. Zo heeft het basisteam Drechtsteden-Binnen een wijkagent voor deze doelgroep vrijgemaakt en die besteed ongeveer 30% van de tijd aan preventie. De Risk Factory zorgt ervoor dat de preventie voor senioren op een hoger niveau gebracht wordt én voor veel meer mensen beschikbaar komt.

Voor de opsporing geldt dat er meer aanbod is dan kan worden behandeld. Landelijk zijn er heel veel strafbare feiten op de onderwerpen die interessant zijn voor de Risk Factory, bijvoorbeeld geldzels en WhatsApp-fraude. Drechtsteden-Binnen heeft in het afgelopen jaar 30 zaken zelfstandig gedraaid en in 90 zaken een bijdrage geleverd. De Risk Factory zal niet direct leiden tot minder werk voor opsporing, maar preventie biedt wel de kans andere zaken op te pakken die anders blijven liggen.

VRZHZ

De VRZHZ wil zelfredzaamheid verbreden naar "samenredzaamheid". Wat kan ik bijvoorbeeld als burger doen om mijn oudere buurman en/of buurvrouw te helpen bij langdurige stroomuitval? Een vraagstuk dat de VRZHZ zo praktisch mogelijk wil benaderen via verschillende doelgroepen en daarmee bijdragen aan een veerkrachtige samenleving. De Risk Factory past in die benadering.

Zo geeft de VRZHZ met het programma Veilig Leven gastlessen op scholen en op locaties waar (kwetsbare) groepen samenkomen. Een deel van deze activiteiten worden geïntegreerd in de Risk Factory Zuid-Holland Zuid. Daarmee komt een bedrag van € 65.000,- vrij, welke in de begroting van de Risk Factory is opgenomen.

DG&J

De uitvoering van educatieve programma's van de DG&J ligt bij het onderwijs zelf of bij andere uitvoerende instanties die voorlichting geven. De DG&J biedt brede programma's aan waar scholen gebruik van kunnen maken en dat is niet te vervangen door één (of meer) bezoek(en) aan een Risk Factory. De Risk Factory faciliteert wel het principe van belevingsonderwijs (al doende leren), waar goede aanwijzingen van werkzaamheid voor zijn in de literatuur.

De DG&J onderzoekt nog welke thema's binnen de eigen programma's gekoppeld kunnen worden aan de thema's van de Risk Factory, maar ziet zeker koppelkansen. De concrete uitvoeringspraktijk die de Risk Factory biedt, is daarbij een uniek pluspunt. Door zitting te nemen in de stuurgroep/projectgroep houdt de DG&J de aangeboden thematiek binnen de Risk Factory in de gaten en kan aansluiten waar dat effectief blijkt.

Waterschappen

De landelijke educatiestrategie van de Unie van Waterschappen en het vigerende educatiebeleid van de waterschappen in de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid richt zich de komende jaren vooral op de doelgroep middelbaar beroepsonderwijs. Nieuwe initiatieven voor primair onderwijs worden zo veel als mogelijk beperkt omdat er al een groot en divers aanbod van educatie over waterveiligheid door waterschappen en andere organisaties voor primair onderwijs bestaat.

Omdat de Risk Factory Zuid-Holland Zuid zich met specifieke aandacht voor het thema waterveiligheid ten opzichte van andere regio's wil onderscheiden wordt deelname hieraan serieus door de waterschappen, en in het bijzonder waterschap Hollandse Delta overwogen. Aan de oprichting en exploitatie van een Risk Factory zijn evenwel personele, financiële en organisatorische consequenties verbonden. Omdat hierover nog niets in het vigerende educatiebeleid van de waterschappen is opgenomen zullen de besturen van de waterschappen, gelet op de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek, hierover een expliciet besluit moeten nemen. De wijze waarop waterschap Brabantse Delta op het thema waterveiligheid en klimaatverandering reeds deelneemt aan de Risk Factory Midden en West Brabant wordt daarbij in ogenschouw genomen.

Bijlage 1 Samenstelling stuurgroep

De stuurgroep bestaat uit:

- Jan Heijkoop Burgemeester, portefeuillehouder risicobeheersing AB-VRZHZ
- Jan Bonjer Dijkgraaf Waterschap Hollandse Delta
- Rik van der Linden Wethouder, voorzitter AB-DG&J
- Simone van Heeren Coördinerend gemeentesecretaris ZHZ
- Jaap van der Put Directeur-bestuurder Scholen van Oranje
- Pepelijn Bosboom Politie Eenheid Rotterdam, district ZHZ
- Paul van Hattem Plv. directeur DG&J
- Caren Frenz Algemeen Directeur VRZHZ
- Michel Baars Projectleider Risk Factory

Bijlage 2 Intentieverklaring schoolkoepels ZHZ

Bijlage 3 Risicoparagraaf

1. Hoge inflatie maakt de realisatie en het beheer van de Risk Factory duurder.
 - a. Omschrijving: op dit moment stijgt de inflatie harder dan in voorgaande jaren. De onrust als gevolg van de oorlog in Oekraïne kan de inflatie verder doen stijgen.
 - b. Financiële impact: is gelijk aan de hoogte van de verhoogde inflatie en de duur dat deze plaats vindt. Het is nu onduidelijk of de dit incidenteel of structureel van aard wordt.
 - c. Kans: reëel. Verhoogde inflatie kan zich de komende jaren blijven voordoen.
 - d. Beheersmaatregel: voor gezond financieel beheer is jaarlijkse indexering noodzakelijk.
2. Er is onvoldoende draagvlak onder scholen in Zuid-Holland Zuid
 - a. Omschrijving: na realisatie van de Risk Factory blijkt onvoldoende draagvlak onder scholen te zijn om deze te bezoeken.
 - b. Financiële impact: aangezien met entreegelden alleen vervoerskosten dekken hebben lagere bezoekersaantallen geen invloed op de begroting, deze variabele betalen de bezoekers immers zelf.
 - c. Kans: zeer klein. 18 schoolkoepels die samen +/- 75% van de basisscholen in Zuid-Holland Zuid vertegenwoordigen hebben de intentieverklaring ondertekend. Dit geeft aan dat er veel draagvlak voor de Risk Factory in onze regio is.
 - d. Beheersmaatregel: jaarlijks blijven monitoren of de Risk Factory blijft voldoen aan de maatschappelijke behoefte, hierop sturen en waar nodig ingrijpen door de stuurgroep.
3. De Risk Factory moet stoppen
 - a. Omschrijving: om nu nog onbekende reden moet de Risk Factory stoppen.
 - b. Financiële impact: is gelijk aan de investering. Kosten worden nooit hoger dan begroot. Mogelijk moeten langjarige (huur)contracten afgekocht worden. Personeel is inzetbaar op het thema zelfredzaamheid, veilig leven en bevolkingszorg binnen de VRZH.
 - c. Kans: onwaarschijnlijk. Er is op dit moment geen reden om aan te nemen dat de Risk Factory Zuid-Holland Zuid niet succesvol wordt of om andere reden tot stoppen gedwongen gaat worden.
 - d. Beheersmaatregel: niet van toepassing.
4. De Risk Factory wordt in delen van het jaar niet benut als gevolg van pandemieën.
 - a. Omschrijving: als gevolg van (terugkerende) pandemieën kan de Risk Factory vanaf de herfst tot de lente niet benut worden voor belevingsonderwijs.
 - b. Financiële impact: geen. De begroting van de Risk Factory is niet afhankelijk van het gebruik van de faciliteit. Hoe hoger het gebruik hoe lager de gebruikskosten.
 - c. Kans: aanwezig maar gering. Corona heeft ons meermaals verrast, maar het fysiek ontmoeten en beleven is voor kinderen en jongeren noodzakelijk.
 - d. Beheersmaatregel: onderzocht kan worden of in de Risk Factory een back-up-locatie kan zijn voor een test- of vaccinatielocatie. Hier dient rekening mee gehouden te worden bij het ontwerp en realisatie.

INTENTIEVERKLARING RISK FACTORY ZUID-HOLLAND ZUID

De Risk Factory is een interactief educatiecentrum om het risicobewustzijn en de zelfredzaamheid van de deelnemers te vergroten op het gebied van veiligheid en gezondheid. Hierbij baseert de Risk Factory zich op belevingsonderwijs: in het concept draait alles om de nagebootste praktijksituaties te ervaren, te doen en te beleven.

Het concept is bewezen succesvol en integraal. De scenario's zijn realistische vergroot het veiligheids- en gezondheidsbewustzijn van de deelnemer én biedt hen concrete handelingsperspectieven. Hierdoor voorkomen of beperken we gevolgschade als deze situaties zich in de toekomst voor doen. Zo draagt de Risk Factory bij aan het vergroten van de redzaamheid van haar bezoekers en krijgen zij zelf regie op een veilig en gezond leven.

De Risk Factory is een plus voor scholen, omdat het scholen structurele, integrale veiligheids- en gezondheidseducatie kan aanbieden dat aansluit bij de landelijke kerndoelen van het onderwijs, zonder dat het de scholen veel inspanning kost. Daarnaast beïnvloedt een bezoek aan de Risk Factory met belevingsonderwijs de veiligheidsbeleving, handelingsperspectieven en het gedrag van de leerlingen én de groep als geheel.

De volgende besturen:

1. Stichting Openbaar Primair Onderwijs Dordrecht (OPOD)
2. Stichting Katholiek Onderwijs Bernardus Alfrink (SKOBA)
3. Stichting H3O
4. Vereniging Scholen van Oranje (SvO)
5. Dordtse schoolvereniging voor basisonderwijs op algemene grondslag (DSV)
6. Stichting Specialisten in Passend onderwijs (SPON)
7. Stichting Islamitisch Primair Onderwijs Rijnmond (SIPOR)
8. Stichting Samenwerkende Vrije Scholen Zuid-Holland (SVZH)
9. Stichting Christelijk Onderwijs Papendrecht Sliedrecht (SCOPS)
10. Stichting Yulius, afdeling onderwijs
11. Christelijke Scholengroep De Waard (CSGW)
12. Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht & Sliedrecht (OPOPS)
13. Stichting PIT en Kinderopvang (PIT)
14. Vereniging voor Christelijk Onderwijs op Reformatische Grondslag in de Hoeksche Waard (VCOHW)
15. Vereniging tot stichting en instandhouding van een School met den Bijbel te Alblasserdam (Het Kompas)
16. Vereniging voor Scholen met de Bijbel Alblasserwaard
17. Vereniging tot stichting en instandhouding van scholen met de bijbel te Groot-Ammers en Langerak (CBS Molenwaard)

*Gezond en Veilig leven door te zien, doen en te beleven
Intentieverklaring - Risk Factory Zuid-Holland Zuid*

Spreken onderstaande intentie uit want:

- ✓ De partijen geloven dat leerlingen van groepen 8 door belevingsgerichte educatie in de Risk Factory Zuid-Holland-Zuid, zich bewuster zijn van hun eigen gedrag als het gaat om veiligheid en gezondheid. Waardoor zij ook meer verantwoordelijkheid voelen en nemen in hun volgende levensfase;
- ✓ De thema's binnen de Risk Factory Zuid-Holland-Zuid sluiten goed aan en zijn afgestemd op de kerndoelen van het primaire onderwijs;
- ✓ De vertaling van de veiligheids en gezondheidsthema's naar de scenario's binnen de Risk Factory Zuid-Holland Zuid zijn ontstaan dankzij de expertise binnen de Veiligheidsregio én binnen de betrokken partners en hulpdiensten;
- ✓ Het concept van de Risk Factory Zuid-Holland-Zuid is wetenschappelijk onderbouwd door onderzoeken uitgevoerd door de Universiteit Twente, de Radboud Universiteit en de Universiteit van Maastricht. Deze onderzoeken maken de maatschappelijke opbrengst van de Risk Factory op het gebied van bewustzijn en positieve gedragsbeïnvloeding zichtbaar.

Afspraken:

- 1) De partijen treden op als ambassadeur voor de Risk Factory binnen het werkveld van het primaire onderwijs in de regio Zuid-Holland Zuid.
- 2) De scholen spreken de intentie uit om de Risk Factory in het lesprogramma van groep 8 op te nemen, zodra deze is opgericht. Concreet betekent dat:
 - a. De scholen betalen €7,50 per leerling per bezoek aan entreegelden.
 - b. De Risk Factory Zuid-Holland Zuid (in overleg met het schoolbestuur) de planning en het vervoer verzorgt voor het bezoek aan de Risk Factory.
- 3) Risk Factory Zuid-Holland Zuid garandeert hoge kwaliteit van het lesprogramma door:
 - a. De wetenschappelijke basis van het concept doorlopend te versterken door wetenschappelijke onderzoeken uit te voeren en de uitkomsten hiervan te implementeren;
 - b. De begeleiders van de Risk Factory op te leiden volgens (pedagogische) competenties zoals deze gebruikelijk zijn binnen het primaire onderwijs;
 - c. Regelmatig evaluaties uit te voeren onder bezoekende leerkrachten en leerlingen.
 - d. Bestaande en eventuele nieuwe praktijksimulaties (door) te ontwikkelen, zodat het concept actueel en vernieuwend blijft en zo blijft aansluiten bij de verwachtingen van de doelgroep.
- 4) Partijen doen er alles aan om ervoor te zorgen dat de afspraken uit de intentieverklaring worden nagekomen. Partijen helpen elkaar daarbij, houden elkaar op de hoogte van relevante veranderingen en spreken elkaar waar nodig er ook op aan.
- 5) Partijen evalueren minstens éénmaal per jaar met elkaar de voortgang, de samenwerking en de doorontwikkeling van het project. Dan worden de goede- en de verbeterpunten besproken. Partijen gaan vertrouwelijk om met informatie die gemarkeerd is als vertrouwelijk. Dat geldt ook voor informatie waarvan verwacht kan worden dat deze vertrouwelijk is.
- 6) Wijzigingen in de intentieverklaring gelden alleen als alle partijen deze schriftelijk hebben vastgelegd en ondertekend.
- 7) Partijen mogen de intentieverklaring delen binnen de eigen organisatie. Naar buiten toe, kan dit alleen met wederzijds goedkeuren.

Namens **Stichting Specialisten in Passend ONderwijs**

Naam : Mevrouw Christa van Deelen

Datum : 15-12-2021

Handtekening :

Namens **Stichting Islamitisch Primair Onderwijs Rijnmond**

Naam : De heer Cihan Gerdan

Datum : 23 december 2021

Handtekening :

Namens **Stichting Samenwerkende Vrije Scholen Zuid-Holland**

Naam : De heer Peter Schreuder

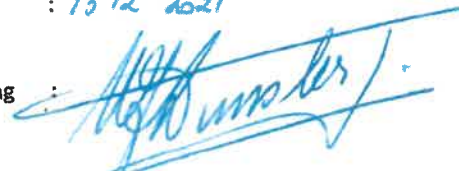
Datum : 14 december 2021

Handtekening :

Namens **Stichting Christelijk Onderwijs Papendrecht / Sliedrecht**

Naam : De heer Wim Dunsbergen

Datum : 13 12 2021

Handtekening :

Namens **Stichting Yulius afdeling Onderwijs**

Naam : Mevrouw Marieke de Kreek

Datum : 10 januari 2022

Handtekening :

Namens **Christelijke Scholengroep De Waard**

Naam : De heer J. Winters
Datum : 25-01-2022

Handtekening :

Namens **Stichting Openbaar Onderwijs Papendrecht / Sliedrecht**

Naam : Mevrouw Cindy Ligt
Datum : 12-1-2022

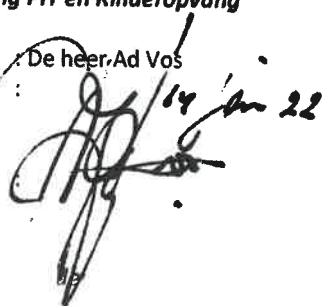
Handtekening :

Namens **Stichting PIT en Kinderopvang**

Naam : De heer Ad Vos
Datum : 14 jan 22

Handtekening :

Namens **Vereniging voor Christelijk Onderwijs op Reformatorische Grondslag in de Hoekse Waard**

Naam : De heer JA Nobel
Datum : 14/12/2021

Handtekening :

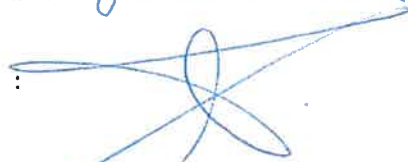

y. Paans bestuurdert.

Namens **Vereniging tot stichting en instandhouding PC Onderwijs Alblasterdam**

Naam : De heer Gerrit Kant
Datum : 13 januari 2022

Handtekening :

Gezond en Veilig leven doen te zien, doen en te beleven
Intentieverklaring - Risk Factory Zuid-Holland Zuid

Namens **Vereniging voor scholen met de Bijbel Alblasterwaard, Karakter**

Naam : De heer CA Egas

Datum : 31-01-2022

Handtekening :

Namens **CBS Molenwaard**

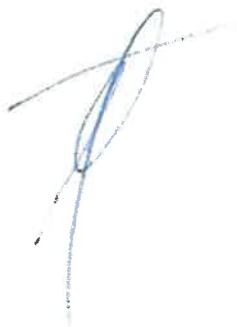
Naam : De heer A. van Ooijen

Datum : 26 januari 2022

Handtekening :

Wel maken we hierbij de opmerking
dat onze voorkeur zou zijn het project
in groep 7 aan te bieden i.p.v. groep 8!

Managementsamenvatting rapport “de Risk Factory – onderzoek naar de effectiviteit van de Risk Factory”

Uitgevoerd door Kenniscentrum Leefomgeving i.h.k.v. het promotieonderzoek aan Universiteit Twente-
vakgroep Psychologie van conflict, Rissico en Veiligheid (2014).

Auteur: Milou Kievik, MSc van Lectoraat Risicobeheersing,

Aanleiding

De Risk Factory is een veiligheidseducatiecentrum waar basisschoolleerlingen en groepen met een verhoogd veiligheidsrisico veiligheidsbewust worden gemaakt door realistische scenario's aan den lijve te ondervinden. Het doel van de Risk Factory is om bezoekers kennis te geven van mogelijke veiligheidsrisico's en de zelfredzaamheid van deze bezoekers te vergroten. Dit onderzoek is erop gericht om te kijken in hoeverre een bezoek aan de Risk Factory bijdraagt aan de mate van zelfredzaamheid van bezoekers.

Opzet, design en respondenten

In de Risk Factory worden ten minste 7 veiligheidsthema's uitgewerkt. Dit onderzoek richt zich op 3 thema's, namelijk brandveiligheid, noodsituaties en verkeersveiligheid. In totaal hebben 210 basisschoolleerlingen van groep 7 en 8 deelgenomen aan het onderzoek. Alle kinderen hebben voor het onderzoek een vragenlijst ingevuld waarin de mate van kennis, risicoperceptie, self- en response efficacy, sociale norm en (intentie tot) zelfredzaamheid is gemeten. Van deze kinderen heeft 135 de vragenlijst ingevuld nadat ze naar de Risk Factory zijn geweest (de experimentele groep) en 75 voordat ze naar de Risk Factory zijn geweest (de controle groep). In het onderzoek worden beide groepen vergeleken om vast te stellen in hoeverre een bezoek aan de Risk Factory bijdraagt aan het veiligheidsbewustzijn en de (intentie tot) zelfredzaamheid.

Resultaten

De resultaten van het onderzoek laten zien dat een bezoek aan de Risk Factory bijdraagt aan het kennisniveau van respondenten over veiligheidsrisico's. Kinderen die de Risk Factory hebben bezocht hebben tot 3x meer kennis over veiligheidsrisico's dan kinderen die niet op bezoek zijn geweest. Daarnaast zijn kinderen die een bezoek brengen aan de Risk Factory gemiddeld meer veiligheidsbewust dan niet-bezoekers. Zij hebben er meer vertrouwen in dat zij zichzelf kunnen beschermen tegen veiligheidsrisico's en vinden de aangedragen handelingsperspectieven nuttiger dan kinderen die niet bij de Risk Factory zijn geweest. Driekwart van de Risk Factory-bezoekers is van plan om zichzelf te beschermen tegen mogelijke veiligheidsrisico's, tegenover minder dan de helft van het aantal kinderen dat geen bezoek heeft gebracht aan dit veiligheidseducatiecentrum. Of respondenten van plan zijn om over te gaan tot het opvolgen van voorgeschreven handelingsperspectieven hangt samen met hun sociale norm (wat zou mijn beste vriend of vriendin doen?), de ervaren noodzaak, nut en uitvoerbaarheid van deze handelingsperspectieven en hun inschatting van het risico. Er is een sterke samenhang zichtbaar tussen deze variabelen en de mate van zelfredzaamheid onder de respondenten.

Conclusie en discussie

Uit het onderzoek naar de effectiviteit van de Risk Factory blijkt dat een bezoek aan de Risk Factory leidt tot een hoog veiligheidsbewustzijn en een grotere intentie tot zelfredzaamheid onder kinderen uit groep 7 en 8 van de basisschool. De Risk Factory levert een belangrijke bijdrage aan het voorbereiden van kinderen op mogelijke onveilige situaties in de omgeving. Ondanks de positieve resultaten verkregen in dit onderzoek, is het nog wel van belang om na te gaan in hoeverre het 'aan den lijve ondervinden' van realistische scenario's in de Risk Factory doorslaggevend is in het vergroten van de zelfredzaamheid. Het vergelijken van het effect van een bezoek aan de Risk Factory met het effect van 'standaard' voorlichtingsbijeenkomsten verdient daarom aanbeveling. Een overzicht van alle aanbevelingen is te vinden in bijlage 6.1.

Hoofdstuk 4. Conclusie en discussie

Sinds het voorjaar van 2014 is de Risk Factory, een veiligheidseducatiecentrum voor basisschoolleerlingen en mensen met een verhoogd veiligheidsrisico, geopend. In de Risk Factory worden bezoekers veiligheidsbewust gemaakt door realistische scenario's aan den lijve te ondervinden. De Risk Factory bestaat uit 7 verschillende veiligheidsscenario's die zijn opgebouwd aan de hand van nieuwe theoretische inzichten om de zelfredzaamheid van bezoekers te bevorderen. In dit onderzoek is gekeken naar de invloed van het doorlopen van twee van de verschillende scenario's in de Risk Factory op het veiligheidsbewustzijn en de mate van zelfredzaamheid. Aangezien alle scenario's in de Risk Factory zijn opgebouwd volgens dezelfde theoretische principes, kan er worden aangenomen dat de resultaten geldig zijn voor alle scenario's in dit veiligheidseducatiecentrum.

Uit het onderzoek blijkt dat het doorlopen van de verschillende scenario's in de Risk Factory een positieve bijdrage levert aan zowel het veiligheidsbewustzijn als de intentie tot zelfredzaamheid van bezoekers. Respondenten die een bezoek hebben gebracht aan dit veiligheidseducatiecentrum hebben na hun bezoek meer kennis van de verschillende veiligheidsthema's dan niet-bezoekers. Daarnaast zijn zij zich meer bewust van de risico's die zij lopen in hun omgeving en weten zij beter wat zij kunnen doen om zichzelf tegen deze risico's te beschermen. Deze mogelijke handelingsperspectieven worden door bezoekers als zinvoller, nuttiger en beter uitvoerbaar beoordeeld dan door respondenten die nog geen bezoek aan de Risk Factory hebben gebracht. Daarnaast zijn bezoekers eerder geneigd om de aangedragen handelingsperspectieven op te volgen en zichzelf te beschermen tegen veiligheidsrisico's in hun omgeving. Het doorlopen van de verschillende scenario's in de Risk Factory en het zelf oefenen en uitvoeren van aangedragen handelingsperspectieven lijkt dus van groot belang om de zelfredzaamheid van basisschoolleerlingen te vergroten.

Daarnaast laten de onderzoeksresultaten zien dat er een sterk verband bestaat tussen zowel de mate van risicoperceptie, self- en response efficacy, sociale norm en de mate van zelfredzaamheid. Of respondenten al dan niet overgaan tot het opvolgen van voorgeschreven handelingsperspectieven hangt samen met hun sociale norm (wat zou mijn beste vriend of vriendin doen?), de ervaren noodzaak, nut en uitvoerbaarheid van deze handelingsperspectieven en hun inschatting van het risico. Ondanks dat op basis van deze onderzoeksgegevens geen uitspraak gedaan kan worden over de mate van causaliteit, zijn alle gemeten variabelen van belang voor het stimuleren van de zelfredzaamheid. Het is dus van belang om in de Risk Factory in te blijven zetten op het vergroten van het risicobewustzijn en het aandragen van simpele, bruikbare handelingsperspectieven. Ook kan het zinvol zijn om in de verschillende scenario's (nog) meer het perspectief van leeftijdsgenoten te kiezen, om daarmee de ervaren sociale norm te stimuleren. Ondanks de positieve resultaten verkregen in dit onderzoek, moeten de resultaten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Uit het onderzoek is gebleken dat er duidelijk verschillen zichtbaar zijn tussen kinderen die in de Risk Factory zijn geweest en kinderen die geen enkele voorlichting hebben gehad over de verschillende veiligheidsthema's. Aan de hand van dit onderzoek kan echter niet geconcludeerd worden of de actieve rol van kinderen in de Risk Factory doorslaggevend is in het vergroten van de mate van zelfredzaamheid. Het is nog onduidelijk in hoeverre deze voorlichting een meerwaarde heeft ten opzichte van de reguliere voorlichtingsprogramma's die gegeven worden op basisscholen. Het is daarom aan te bevelen om de huidige onderzoeksresultaten te vergelijken met het effect van reguliere voorlichtingscampagnes. Ook is het wenselijk om verder onderzoek te doen naar de causale relaties tussen de verschillende voorspellers van zelfredzaamheid en de mate waarin bezoekers de intentie hebben om zichzelf voor te bereiden op de verschillende risico's. Deze informatie kan gebruikt worden om de verschillende scenario's in de Risk Factory verder aan te scherpen en de effecten van een bezoek aan het veiligheidseducatiecentrum te vergroten.

Tenslotte is het van belang om, naast de intentie tot gedrag, te kijken naar de mate van daadwerkelijk gedrag van bezoekers van de Risk Factory. Ondanks dat onderzoek aantoonde dat er een sterke relatie bestaat tussen intentie tot gedrag en daadwerkelijk gedrag, is het interessant om te kijken in hoeverre een bezoek aan de Risk Factory leidt tot een (het liefst blijvende) gedragsverandering van bezoekers. Het uitvoeren van een longitudinale studie kan hierin meer inzicht verschaffen.

6. Bijlagen

6.1 Overzicht aanbevelingen

1. Uitbreiden bezoekersaantallen Risk Factory

Aangezien een bezoek aan de Risk Factory een positieve invloed heeft op de intentie tot zelfredzaamheid van basisschoolleerlingen, is het wenselijk om bezoekersaantallen te vergroten en op deze manier de zelfredzaamheid van kinderen te stimuleren.

2. Binnen de scenario's blijven inzetten op vergroten risicoperceptie en efficacy beliefs

Het onderzoek toont aan dat zowel risicoperceptie als efficacy beliefs een sterke relatie heeft met zelfredzaamheid. Door het (blijven) vergroten van het risicobewustzijn van bezoekers en het aandragen van simpele handelingsperspectieven wordt de mate van zelfredzaamheid van bezoekers positief beïnvloed.

3. Binnen de scenario's (nog) meer inzetten op sociale norm

Het onderzoek toont aan dat de ervaren sociale norm (wat zou mijn beste vriend of vriendin doen?) een zeer sterke relatie heeft met zelfredzaamheid. Binnen de scenario's zou wellicht nog meer aandacht kunnen worden geschonken aan het gedrag van leeftijdsgenoten om de zelfredzaamheid van bezoekers te vergroten.

4. Uitvoeren van vervolgonderzoek om het verschil met 'standaard' voorlichting te meten

Ondanks dat de resultaten van het onderzoek veelbelovend zijn, kan er (nog) niet vastgesteld worden in hoeverre deze voorlichtingsvorm effectiever is in het vergroten van het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid van kinderen ten opzichte van de 'standaard' klassikale voorlichtingsvormen. Het zou interessant zijn om te kijken in hoeverre de voorlichtingsvorm van de Risk Factory een meerwaarde heeft ten opzichte van voorlichtingsvormen waarbij kinderen niet de mogelijkheid hebben om een persoonlijke ervaring op te doen.

5. Uitvoeren longitudinaal onderzoek naar daadwerkelijk gedrag

Ondanks dat onderzoek aantoont dat er een sterke relatie bestaat tussen intentie tot gedrag en daadwerkelijk gedrag, is het interessant om te kijken in hoeverre een bezoek aan de Risk Factory leidt tot een (het liefst blijvende) gedragsverandering van bezoekers. Het uitvoeren van een longitudinale studie kan hierin meer inzicht verschaffen.

Masterthese “Learning by doing: De invloed van de actieve verwerking van een risicoboodschap op de zelfredzaamheid van kinderen”

Auteur: Jana Domrose, Universiteit Twente (13 juli 2015)

Samenvatting

Tegenwoordig is er in de literatuur al veel bekend over de effectieve, inhoudelijke opzet van risicoboodschappen ter bevordering van zelfredzaamheid in het veiligheidsdomein. Onderzoeken over rol van de vormgeving van een risicoboodschap en de verwerking van deze door de ontvanger zijn echter nog beperkt. In het huidige onderzoek is er exploratief gekeken naar het effect van de actieve verwerking van een risicoboodschap door de ontvanger op zelfredzaamheid, evenals op de voorspellende variabelen risicoperceptie, *efficacy beliefs* (*response efficacy* & *self-efficacy*) en de sociale norm. Een experimenteel onderzoek toont aan dat kinderen die een risicoboodschap actief verwerken meer *response efficacy*, een positievere sociale norm en uiteindelijk meer intentie tot zelfredzaamheid laten zien, dan kinderen die dezelfde risicoboodschap op een standaard manier verwerken. Deze gevonden resultaten zijn vooral significant voor een relatief onbekend risico-onderwerp. Voor een bekend risico-onderwerp liggen de verschillen met name tussen het *wel* (experimentele groepen) en *niet* (controlegroep) verwerken van een risicoboodschap. Er is geen significant verschil gevonden tussen een actieve en niet-actieve boodschapverwerking ten aanzien van daadwerkelijke zelfredzaamheid, risicoperceptie en *self-efficacy*. Kanttekeningen bij het onderzoek, evenals theoretische en praktische implicaties worden besproken.

Aanbevelingen voor de praktijk

Op basis van dit onderzoek kunnen er concrete aanbevelingen worden geformuleerd voor veiligheidsinstanties die zich (onder meer) richten op jonge risicogroepen, zoals Brandweer Twente. Uit het onderzoek blijkt dat het aandragen van nieuwe risico-informatie en handelingsperspectieven tot meer intentie tot zelfredzaamheid leidt, als kinderen deze aan den lijve kunnen beleven. Met name bij vrij onbekende veiligheidsrisico's zouden educatiecentra zoals de Risk Factory Twente moeten worden verkozen boven standaard veiligheidseducaties in het klaslokaal. Dit geldt vooral als educatiecentra het waargenomen nut van een handelingsperspectief tastbaar maken en interactie met peers aanmoedigen. Voor het opfrissen van kennis en vaardigheden ten aanzien van vaak besproken risico's zoals brand zijn standaard educatieprogramma's net zo effectief als educatiecentra. Ook bij deze standaard programma's moet niettemin worden gewaarborgd, dat de focus ligt op het aandragen van zowel relevante risico-informatie als adequate handelingsperspectieven. Laatst-genoemde moeten te allen tijde uitvoerbaar zijn voor de doelgroep en als nuttig en noodzakelijk overkomen.

Conclusie

Het huidige onderzoek kon vernieuwende inzichten geven in de bevordering van intentie tot zelfredzaamheid bij jonge risicogroepen en heeft daarmee theoretische en praktische relevantie voor het veiligheidsdomein. Op theoretisch niveau werd het belang benadrukt van *response efficacy* en de sociale norm voor zelfredzaamheid. Daarnaast konden er nieuwe bevindingen worden gegenereerd ten aanzien van de effectieve manipulatie van *response efficacy* en sociale normen. Het blijkt dat de actieve verwerking van zowel risico-informatie als handelingsperspectieven vooral bij relatief nieuwe of onbekende veiligheidsonderwerpen een duidelijke toegevoegde waarde heeft. Door het feit dat in het huidige onderzoek bestaande, realistische veiligheidseducaties werden bekeken, kunnen deze bevindingen worden gegeneraliseerd naar andere veiligheidseducaties in de praktijk. Het huidige

onderzoek onderscheidt zich in dit opzicht van de meeste andere experimenten op het gebied van risicocommunicatie, want laatstgenoemde worden nauwelijks in getoetst in realistische settings. Samengevat pleit het huidige onderzoek voor het gebruik van actieve vormen van risicoboodschappen in de praktijk voor de introductie van relatief nieuwe risico-onderwerpen bij jonge risicogroepen. Ook al werd het effect van een actieve boodschapverwerking getoetst in het domein van fysieke veiligheid, kan er worden verwacht dat er evenzeer een meerwaarde bestaat op het gebied van sociale veiligheid en in de gezondheidswereld.

Masterthese “Beleven van een boodschap: Een longitudinale studie naar de invloed van het herhaaldelijk blootstellen aan een risicoboodschap bij kinderen”.

Auteur: Laura W. J. Venhorst, Universiteit Twente (25 Augustus 2016)

Samenvatting

Binnen het veiligheidsdomein komt er steeds meer aandacht voor het aanbieden van risicoboodschappen om mensen zelfredzamer te maken. Desondanks is er weinig bekend over de invloed hiervan op de lange termijn. Het huidige onderzoek focust zich op de longitudinale invloed van blootstelling aan een risicoboodschap op de ontvanger in termen van zelfredzaamheid, evenals op de voorspellende variabelen risicoperceptie, *efficacy beliefs* (*response efficacy & self-efficacy*) en de sociale norm. Daarin bekijkt het ook een mogelijke manier om zelfredzaamheid verder te verhogen door participanten herhaaldelijk bloot te stellen aan een risicoboodschap. Deze studie omvat een longitudinaal onderzoek bestaande uit drie groepen: twee experimentele groepen en één controlegroep. In totaal namen er 301 jonge leerlingen deel aan het onderzoek. De resultaten laten zien dat kinderen die herhaaldelijk werden blootgesteld aan een risicoboodschap een positievere sociale norm, meer intentie tot zelfredzaamheid en daadwerkelijk zelfredzaam gedrag verkregen, dan kinderen die eenmalig of niet werden blootgesteld aan een risicoboodschap. Er ontstonden vooral significant verschillen tussen herhaaldelijke en eenmalige blootstelling op de lange termijn. Er werd geen significante verschillen gevonden tussen beide experimentele groepen ten aanzien van risicoperceptie en de *efficacy beliefs*.

Aanbevelingen voor de praktijk

Op basis van dit onderzoek kunnen er concrete aanbevelingen worden gedaan voor in de praktijk. Uit het huidige onderzoek blijkt dat het herhaaldelijk aanbieden van risico-informatie en handelingsperspectieven voornamelijk op de lange termijn leidt tot meer intentie tot zelfredzaamheid bij kinderen. Veiligheidseducatiecentrums, zoals de Risk Factory, zijn vooral nuttig als ze ingezet worden in combinatie met een *serious game* als de boodschap zich richt op veiligheidsrisico's waarbij de zelfredzaamheid voor langere tijd verhoogd moet blijven. Hierbij kan gedacht worden aan risico's die niet dagelijks voorkomen, maar wel grote impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn brand of noodsituaties. Daarnaast wordt interactie met leeftijdgenoten aangemoedigd. Het tastbaar maken van de positieve attitude van *peers* ten opzichte van het handelingsperspectief zorgt voor meer intentie tot zelfredzaamheid.

Conclusie

Het huidige onderzoek heeft aangetoond dat risicoboodschappen invloed blijven hebben op kinderen over verloop van tijd. Deze invloed wordt versterkt als risico-informatie en het handelingsperspectief

herhaaldelijk worden aangeboden. Dit zijn nieuwe inzichten ten opzichte van jonge risicogroepen en daarmee relevant voor het veiligheidsdomein. Een belangrijke bevinding is dat zowel direct na het aanbieden van een risicoboodschap als over langere tijd leerlingen naar het gedrag van hun peers kijken. Het is daarom belangrijk om de positieve attitude tegenover het gegeven handelingsperspectief tastbaar te maken. Daarnaast onderscheidt dit onderzoek zich van anderen door zich te richten op een nieuwe methode om daadwerkelijk zelfredzaam gedrag te meten. Dit onderzoek kon daarmee de relatie aantonen tussen de intentie tot zelfredzaamheid en daadwerkelijk zelfredzaam gedrag. Het huidige onderzoek vond plaats binnen een bestaand veiligheidseducatiecentrum. Door hiervoor te kiezen kunnen de bevindingen van dit onderzoek beter gegeneraliseerd worden naar andere educatiecentrums in de praktijk. Dit zelfde geldt voor de serious game waarvan dit onderzoek gebruik maakte. Samenvattend pleit dit onderzoek voor het herhaaldelijk actief aanbieden van risicoboodschappen in de praktijk. Kinderen worden hierdoor zelfredzamer. Nu én in de toekomst.

**Aan de Veiligheidsregio's
t.a.v. het bestuur**

Landelijk Overleg
Arbeidsvoorwaarden
Veiligheidsregio's

Datum
18 februari 2022
Kenmerk
Lbr. 22/04
LOAV 22/02
Inlichtingen bij
info@wvsv.nl
Doorkiesnummer
026-3552400

Onderwerp

FLO-overgangsrecht: Compensatieregeling in combinatie met middelen van inkomen

Samenvatting

Omdat de transitie van de levenslooptegoeden en het versneld sparen levensloop kunnen leiden tot inkomensderving van de ambtenaar hebben partijen indertijd in het Landelijk Overleg Brandweer specifieke Arbeidsvoorwaarden (LOBA) afspraken gemaakt over een compensatieregeling. Hierover bent u bij LOGA-circulaire van 3 mei 2021 (kenmerk TAZ/U202100397) geïnformeerd.

De nadere uitwerking van de Compensatieregeling is opgenomen in hoofdstuk 9g CAR. Door het middelen van inkomen kunnen medewerkers van de Belastingdienst een deel van de inkomensderving terugkrijgen. Op deze samenloop - compensatie van de werkgever op grond van de compensatieregeling en teruggave van de Belastingdienst d.m.v. het middelen van inkomen - gaat deze circulaire nader in.

Onderwerp

FLO-overgangsrecht: Compensatieregeling in combinatie met middelen van inkomen

Geachte leden,

Omdat de transitie van de levenslooptegoeden en het versneld sparen levensloop kunnen leiden tot inkomensderving van de ambtenaar hebben partijen indertijd in het Landelijk Overleg Brandweerspecifieke Arbeidsvoorwaarden (LOBA) afspraken gemaakt over een compensatieregeling. Hierover bent u bij LOGA-circulaire van 3 mei 2021 (kenmerk TAZ/U202100397) geïnformeerd.

De nadere uitwerking van de Compensatieregeling is opgenomen in hoofdstuk 9g CAR. Door het middelen van inkomen kunnen medewerkers een deel van de inkomensderving terugkrijgen van de Belastingdienst. Op deze samenloop - compensatie van de werkgever op grond van de compensatieregeling en teruggave van de Belastingdienst d.m.v. het middelen van inkomen - gaat deze circulaire nader in.

Middelen

Bij middeling telt de medewerker de inkomens uit werk en woning van drie aaneengesloten jaren bij elkaar op (bijvoorbeeld over de jaren 2018, 2019 en 2020 of 2020, 2021 en 2022). De uitkomst daarvan dient vervolgens door 3 gedeeld te worden. Over dit gemiddelde bedrag inkomen uit werk en woning vindt een nieuwe berekening van te betalen inkomstenbelasting plaats. Is het totaal van de nieuwe belastingbedragen lager dan de oude belastingbedragen en is het verschil groter dan € 545,- dan ontvangt de medewerker het meerdere terug.

Het is de verwachting dat medewerkers, die geconfronteerd worden met een aanzienlijke verhoging van hun inkomen als gevolg van de transitie van de levenslooptegoeden en de uitbetaling van versneld spaarbedragen, een aanzienlijk bedrag kunnen terugkrijgen van de Belastingdienst en dus voordeel kunnen behalen uit het middelen van inkomen. Indien een medewerker voordeel behaalt uit middelen dan leidt dit tot een lager nadeel of in zijn geheel geen nadeel. En werkt dit door in een mogelijk toe te kennen compensatiebedrag door de werkgever op grond van de vastgestelde Compensatieregeling. Het middelen kan plaatsvinden voorafgaand aan het beroep van de medewerker op de compensatieregeling of nadat de medewerker een beroep op de compensatieregeling heeft gedaan respectievelijk compensatie van het nadeel heeft plaatsgevonden.

In de compensatieregeling is niet expliciet rekening gehouden met de mogelijkheid van middelen. Wel is in artikel 9g:6 CAR aangegeven dat alle gevraagde en noodzakelijk geachte gegevens bij de aanvraag moeten worden overlegd. Hieronder dient in ieder geval begrepen te worden de aanvraag en beschikking van het verzoek tot middelen van de middelingsjaren. Een voordeel vanuit middeling van inkomen dat toegerekend kan worden aan de transitie levensloop, het versneld sparen of de afkoop FLO60 vormt hierdoor onderdeel van de compensatie-aanvraag.

Geen rekening is gehouden met de situatie dat middeling van inkomen plaatsvindt *na* indiening van de aanvraag compensatieregeling respectievelijk *na* toekenning van een compensatiebedrag. Dit kan ertoe leiden dat een berekend nadeel dat in eerste instantie is gecompenseerd via de compensatieregeling, nadien via middeling van inkomen lager of nihil is.

Gelet op het voorgaande is aanpassing van de compensatieregeling gewenst.

NB. De middelingsregeling bestaat naar verwachting nog tot 2023.

1. Aanpassing compensatiebedrag na voordeel uit middeling

Een beroep op de compensatieregeling dat leidt tot toekenning van een compensatiebedrag, verplicht de medewerker na (eventuele toekomstige) middeling van inkomen waarin de kalenderjaren 2019, 2020 of 2021 worden betrokken, z.s.m. na besluitvorming door de Belastingdienst, de werkgever hiervan op de hoogte te stellen (d.m.v. inlevering van een afschrift van de “middelingsbeschikking”).

Als middeling leidt tot een uitkering aan de medewerker (toe te schrijven aan de transitie levensloop/versneld sparen/afkoop FLO60) kan dit leiden tot kostenverlaging van de werkgever. En is besloten (een deel van) het drempelbedrag van het kalenderjaar/jaren betrokken bij de middeling te laten vervallen. Herrekening na middelen geeft geen aanspraak op een hoger vast te stellen compensatiebedrag.

Na ontvangst van het middelingsbesluit beziet de landelijke commissie of en in hoeverre dit besluit aanleiding geeft te komen tot een herziening van het eerder uitgebrachte advies.

Indien dit leidt tot een lager compensatiebedrag, voegt de werkgever het verschil tussen de twee compensatiebedragen toe aan het virtueel Netto FLO Spaartegoed (NFST). Het is aan de medewerker om de feitelijke storting tot stand te brengen.

Zie voor toelichting met voorbeelden bijlage 1.

2. Toeschrijven resultaat van de middeling

Voor de toepassing van de compensatieregeling wordt het resultaat van de middeling in gelijke delen verdeeld over de kalenderjaren waar de middeling op is toegepast en behoren tot 2019, 2020 of 2021.

Voorbeeld 1: middeling 2018, 2019 en 2020 leidt tot teruggaaf € 1000,- (toe te rekenen aan transitie levensloop), dan € 500 toe te schrijven aan 2019 en € 500 aan 2020.

Voorbeeld 2: middeling 2018, 2019, 2020 leidt tot teruggaaf € 1000,- (waarvan € 250 toe te rekenen aan transitie levensloop), dan €125 toe te schrijven aan 2019 en € 125 aan 2020.

3. Geen drempelbedrag na middeling

Middeling kan leiden tot een lager nadeel of zelfs een voordeel. Wanneer het berekend nadeel na middeling lager is dan het toegekende compensatiebedrag, vindt herrekening van het compensatiebedrag plaats zonder daarbij het drempelbedrag toe te passen.

4. Communicatie

Voor de ambtenaren vinden op 10 en 11 maart 2022 via livestream informatiebijeenkomsten plaats.

5. Inwerkingtreding

Deze wijziging van de Compensatieregeling treedt in werking op de dag van de bekendmaking en werkt terug tot 1 januari 2022.

6. Rechtskrachtbepaling

Op grond van de statuten van de WWSV zijn Veiligheidsregio's gehouden om uitvoering te geven aan de in het LOAV overeengekomen CAR-bepalingen en de nadien overeengekomen wijzigingen daarvan. De CAR is geen cao in de zin van de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst, waardoor overeengekomen wijzigingen niet rechtstreeks doorwerken in de aanstelling van individuele ambtenaren.

Op grond van artikel 11.2 Aanpassingswet Wnra is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) niet op het personeel van Veiligheidsregio's van toepassing, maar uitgesteld tot een nader bij koninklijk besluit te nomen tijdstip. Het bestuur van een Veiligheidsregio is op grond van de Ambtenarenwet verplicht voor haar ambtenaren een lokale arbeidsvoorwaarden- en rechtspositieregeling vast te stellen in de vorm van een algemeen verbindend voorschrift.

De lokale arbeidsvoorwaarden- en rechtspositieregeling is een algemeen verbindend voorschrift. Artikel 3:40 en artikel 3:42 Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat besluiten, die algemeen verbindende voorschriften inhouden, pas verbinden wanneer zij op de juiste manier zijn bekendgemaakt.

Sinds 1 januari 2014 dient dit te geschieden door vermelding in een elektronisch en algemeen toegankelijk gemeenteblad, overeenkomstig de 'Regeling elektronische bekendmaking en beschikbaarstelling regelgeving decentrale overheden'.

Hoogachtend,
Landelijk Overleg Arbeidsvoorwaarden Veiligheidsregio's,

A handwritten signature in purple ink, appearing to read 'RW', is written over a light blue horizontal line.

Rudolph de Waard,
Secretaris

Deze circulaire staat ook op www.wvsv.nl

Bijlage bij LOAV-circulaire 22/02

Bijlage 1 voorbeelden berekeningen

Voorbeeld 1: Berekend nadeel na middeling lager dan compensatiebedrag

Berekend nadeel 2019/2020/2021	€ 1.800,00
Drempelbedrag	€ 500,00
Compensatie	€ 1.300,00
<u>Na middeling inkomen</u>	
Berekend nadeel 2019/2020/2021	€ 1.200,00
Drempelbedrag	€ 0,00
Compensatie	€ 1.200,00
Verschil compensatiebedrag	€ 100,00
Virtuele storting naar NFST	€ 100,00
Medewerker dient zelf te zorgen voor feitelijke storting van 100 euro in NFST (van bedrag middeling inkomen)	

Voorbeeld 2: Na middeling geen nadeel maar voordeel

Toegepast in compensatieregeling	
Berekend nadeel 2019/2020/2021	€ 1.800,00
Drempelbedrag	€ 500,00
Compensatie	€ 1.300,00
<u>Na middeling inkomen</u>	
Berekend nadeel 2019/2020/2021	€ 0,00
Berekend voordeel 2019/2020/2021	€ 2.000,00
Drempelbedrag	€ 0,00
Compensatie	€ 0,00
Verschil compensatiebedrag	€ 1.300,00
Virtuele storting naar NFST	€ 1.300,00
Medewerker dient zelf te zorgen voor feitelijke storting van 1300 euro in NFST (van bedrag middeling inkomen)	

Voorbeeld 3: Na middeling lager berekend nadeel, maar hoger dan compensatiebedrag

Toegepast in compensatieregeling	
Berekend nadeel 2019/2020/2021	€ 1.800,00
Drempelbedrag	€ 500,00
Compensatie	€ 1.300,00
<u>Na middeling inkomen</u>	
Berekend nadeel 2019/2020/2021	€ 1.400,00
Compensatie bedrag blijft ongewijzigd	€ 1.300,00
Verschil compensatiebedrag	€ 0,00
Virtuele storting naar NFST	€ 0,00

Voorbeeld 4:

<u>Geen middeling aangevraagd</u>		Totalen		
		2019	2020	2021
Nadeel per kalenderjaar		-€ 1.300,00	-€ 1.800,00	-€ 1.500,00
Drempelbedrag		€ 275,00	€ 285,00	€ 295,00
Resultaat per jaar (nadeel)		-€ 1.025,00	-€ 1.515,00	-€ 1.205,00
Resultaat totaal voor de compensatieregeling			-€ 3.745,00	

<u>Middeling aangevraagd</u>		Totalen		
		2019	2020	2021
Middeling 2018, 2019, 2020: € 1500 teruggaaf*				
Middeling 2021, 2022, 2023: € 2000 teruggaaf*				
Nadeel per kalenderjaar		-€ 1.300,00	-€ 1.800,00	-€ 1.500,00
Drempelbedrag		€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Middelingsbedrag		€ 750,00	€ 750,00	€ 2.000,00
Resultaat per jaar (nadeel)		-€ 550,00	-€ 1.050,00	€ 0,00
Resultaat totaal voor de compensatieregeling			-€ 1.600,00	

* het teruggaafbedrag van middeling is volledig toe te schrijven aan transitie levenslooptegoed

Bijlage bij LOAV-circulaire 22/02

Bijlage 2 CAR teksten

A.

In artikel 9g:2 wordt een sub m toegevoegd, luidende:

“m. middelen: de regeling van de Belastingdienst om mensen met een wisselend inkomen tegemoet te komen.”.

B.

Aan artikel 9g:11 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

“Wanneer het berekend nadeel als bedoeld in artikel 9g:8 na middelen lager is dan het toegekende compensatiebedrag, vindt herrekening van het compensatiebedrag plaats zonder daarbij het drempelbedrag toe te passen.”.

C.

Onder vernummering van de artikelen 9g:14 en 9g:15 in de artikelen 9g:15 en 9g:16 wordt een nieuw artikel 9g:14 ingevoegd, luidende:

Artikel 9g:14 Toepassen middelen na toekenning compensatiebedrag

1. De medewerker die in aanmerking is gekomen voor een compensatieregeling stelt de werkgever terstond in kennis van een nadien gehonoreerd verzoek tot middelen door de Belastingdienst, door het overleggen van een afschrift van de uitspraak op het verzoek.
2. Als middeling leidt tot een teruggave van belastingbedragen die is toe te schrijven aan de transitie levenslooptegoed, het versneld sparen levensloop of de afkoop FLO60 als bedoeld in 9f:4, verlaagt deze teruggave het drempelbedrag, toegeschreven aan dat kalenderjaar, met maximaal de hoogte van dat drempelbedrag.
3. Na ontvangst van uitspraak van de Belastingdienst op het verzoek tot middelen beziet de commissie als bedoeld in 9g:15 of en in hoeverre deze uitspraak aanleiding geeft te komen tot een herziening van het eerder uitgebrachte advies.
4. Als de herziening van het eerder uitgebrachte advies leidt tot een lager toe te kennen compensatiebedrag, voegt de werkgever het verschil tussen de twee compensatiebedragen toe aan het virtueel Netto FLO Spaartegoed (NFST).
5. Herrekening na middelen geeft geen aanspraak op een hoger vast te stellen compensatiebedrag.
6. Voor de toepassing van dit artikel wordt het resultaat van de middeling in gelijke delen verdeeld over de kalenderjaren waar de middeling op is toegepast en zijn toe te rekenen tot de kalenderjaren 2019, 2020 of 2021.

**Aan de Veiligheidsregio's
t.a.v. het bestuur**

Landelijk Overleg
Arbeidsvoorwaarden
Veiligheidsregio's

Datum
2 maart 2022
Kenmerk
Lbr. 22/05
LOAV 22/03
Inlichtingen bij
info@wvsv.nl
Doorkiesnummer
026-3552400

Onderwerp

Uitwerkingen Akkoord doorwerking Cao Gemeenten/SGO 2021-2022 naar personeel
Veiligheidsregio's (secundaire arbeidsvoorwaarden)

Samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de invoering en wijzigingen in de CAR Veiligheidsregio's. Deze wijzigingen zijn het gevolg van de afspraken in het Landelijk Overleg Arbeidsvoorwaarden Veiligheidsregio's (LOAV) over de doorwerking van het Akkoord Cao Gemeenten/SGO 2021-2022 naar het personeel in dienst van de Veiligheidsregio's op wie de CAR(-UWO) Veiligheidsregio's van toepassing is.

De wijzigingen gelden niet voor het personeel in dienst van de Veiligheidsregio's op wie een cao van toepassing is, bijvoorbeeld Ambulancepersoneel.

Onderwerp

Uitwerkingen Akkoord Doorwerking Cao Gemeenten/SGO 2021-2022 naar personeel Veiligheidsregio's (secundaire arbeidsvoorwaarden)

Geachte leden,

Met deze brief informeren wij u over de invoering en wijzigingen in de CAR Veiligheidsregio's. Deze wijzigingen zijn het gevolg van de afspraken in het Landelijk Overleg Arbeidsvoorwaarden Veiligheidsregio's (LOAV) over de doorwerking van het Akkoord Cao Gemeenten/SGO 2021-2022 naar het personeel in dienst van de Veiligheidsregio's op wie de CAR(-UWO) Veiligheidsregio's van toepassing is.

De wijzigingen gelden niet voor het personeel in dienst van de Veiligheidsregio's op wie een cao van toepassing is, bijvoorbeeld Ambulancepersoneel.

In deze brief volgt een nadere toelichting/uitwerking van de afspraken over:

1. De thuiswerkvergoeding.
2. Het verlofsparen.
3. Het betaald ouderschapsverlof.

De afspraken over het salaris, de eenmalige uitkering en de eenmalige onkostenvergoeding zijn separaat gecommuniceerd in de LOAV-circulaire met kenmerk lbr. 22-03 LOAV 22-01.

1. Nadere toelichting op de afspraken met betrekking tot de thuiswerkvergoeding

De afspraken over de thuiswerkvergoeding staan in het nieuwe artikel 3:22a CAR.

De thuiswerkvergoeding is niet naar rato van de arbeidsduur. Dat betekent bijvoorbeeld dat een medewerker die vanwege zijn deeltijddienstverband op een bepaalde dag vier uur thuiswerkt, eenzelfde vergoeding ontvangt als een medewerker met een voltijddienstverband die op die dag acht uur thuiswerkt.

De thuiswerkvergoeding wordt niet doorbetaald bij vakantie en ziekte.

De vergoeding geldt alleen als de medewerker volgens afspraak thuiswerkt. Hoe zo'n afspraak en dus ook de uitbetaling van de thuiswerkvergoeding vorm krijgt, is lokaal beleid. Voorbeelden zijn individuele afspraken per dag, individuele of collectieve afspraken op basis van een vast patroon, afspraken over 'werken waar nodig' op basis van declaratie, in opdracht (zoals tijdens de lockdowns), enzovoort. Vaststelling van nadere regels vindt lokaal plaats.

Een medewerker die op een dag in overwegende mate thuiswerkt, heeft voor die dag in principe geen aanspraak op een lokale reiskostenvergoeding woon-werk. En een medewerker die op een dag in overwegende mate op de werkplek werkt en daarvoor een reiskostenvergoeding woon-werk ontvangt, heeft voor die dag in principe geen recht op een thuiswerkvergoeding.

Het bestuur kan hiervan afwijken. Dat betekent dat het bestuur, op basis van lokaal beleid en/of individuele omstandigheden, kan besluiten dat een medewerker op één dag zowel een thuiswerkvergoeding als een reiskostenvergoeding woon-werk ontvangt. Bijvoorbeeld omdat de medewerker op verzoek van de leidinggevende op een thuiswerkdag ook naar kantoor komt.

Het bestuur kan aanvullende regels stellen voor uitvoering van de thuiswerkregeling. Deze bepaling is bedoeld voor de uitvoering van de regeling, bijvoorbeeld voor de in lid 2 van artikel 3:22a CAR genoemde (thuiswerk)afspraken.

Een ander voorbeeld is om de vergoeding niet per dag maar per maand uit te keren. De bepaling is niet bedoeld voor afwijkingen van de 2 euro netto vergoeding. De thuiswerkvergoeding is tijdelijk en vervalt per 1 januari 2023. Partijen hebben afgesproken dat zij voor een volgend akkoord nieuwe afspraken kunnen maken over thuiswerken, op basis van hoe het thuiswerken zich in de sector gemeente ontwikkelt en de dan geldende fiscale regels.

2. Uitwerking van de afspraken met betrekking tot verlofsparen, extra vakantie door meer te werken en prijs van gekochte vakantie

De afspraak over verlofsparen is verwerkt in artikel 6:3a CAR.

De afspraak over verlofsparen gaat in op 1 januari 2022.

Een medewerker kan vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie sparen voor de toekomst.

De vormen van bovenwettelijke vakantie die de medewerker sparen, staan in het artikel.

Het verlofpaarsaldo mag samen met alle andere vormen van verlof in een jaar niet meer bedragen dan 3600 uur. Dit maximum is naar rato van de arbeidsduur. Dit maximum is een fiscale begrenzing.

Voor de opname van gespaard verlof gelden grotendeels dezelfde regels als voor de huidige bepalingen over onbetaald verlof.

Met de introductie van het verlofsparen in artikel 6:3a CAR vervalt het artikel over bovenwettelijke vakantie door meer uren te werken (artikel 6:2, lid 2 en 3 CAR).

Artikel 3:31 CAR over gekochte vakantie-uren wijzigt. De medewerker die vakantie-uren koopt, betaalt per vakantie-uur niet meer alleen het salaris per uur maar ook de IKB-opbouw per uur. De prijs van een gekocht vakantie-uur is hierdoor meer in overeenstemming met de prijs van een verkocht vakantie-uur.

3. Uitwerking van de afspraken over betaald ouderschapsverlof

Bovenwettelijk ouderschapsverlof

Vanaf 2 augustus 2022 wijzigt het artikel over betaald ouderschapsverlof, te weten CAR 6:5.

Medewerkers kunnen vanaf deze datum zelf duur en doorbetalingspercentage van hun betaald ouderschapsverlof kiezen. Deze keuze vindt plaats binnen een vastgestelde bandbreedte.

Bijvoorbeeld:

Een medewerker in salarisschaal 7 heeft nu recht op 13 weken betaald ouderschapsverlof met 50% loondoorbetaling.

Vanaf 2 augustus 2022 kan de medewerker kiezen uit:

- 6,5 weken tegen 100%
- 13 weken tegen 50%
- 26 tegen 25%
- Enz.

Artikel 6:5 CAR bevat hiervoor een rekenformule.

Wettelijk ouderschapsverlof

De afspraak gaat in op 2 augustus 2022 omdat dan de Wet betaald ouderschapsverlof het betaalde ouderschapsverlof introduceert in de Wet arbeid en zorg (Wazo).

Ouders krijgen per 2 augustus 2022 op grond van de wet gedurende 9 weken ouderschapsverlof een UWV-uitkering ter hoogte van 50% van hun dagloon (tot 50% van het

maximum dagloon). Voorwaarde is dat zij deze 9 weken opnemen in het eerste levensjaar van het kind. Voor meer informatie over de uitvoering van de regeling verwijzen wij u naar het UWV.

Combinatie wettelijk en bovenwettelijk ouderschapsverlof

Het nieuwe artikel 6:5 CAR maakt het mogelijk om betaald ouderschapsverlof op basis van de wet en betaald ouderschapsverlof op basis van de CAR op elkaar af te stemmen. Het nieuwe wettelijke betaalde ouderschapsverlof komt naast het al bestaande op de CAR gebaseerde betaalde ouderschapsverlof. Verrekening vindt niet plaats. Een medewerker kan niet door opname van (een combinatie van beide vormen van) betaald ouderschapsverlof meer dan 100% van het loon (salaris en salaristoelagen) ontvangen.

4. Overzicht ingangsdata afspraken.

- De afspraak over de thuiswerkvergoeding gaat in op 1 januari 2022 en loopt af op 1 januari 2023.
- De afspraak over verlofsparen gaat in op 1 januari 2022.
- De afspraak over betaald ouderschapsverlof gaat in op 2 augustus 2022. Dat is omdat er dan ook een wettelijk recht op betaald ouderschapsverlof ontstaat.

Rechtskrachtbepaling

Veiligheidsregio's zijn gehouden om uitvoering te geven aan de in het LOAV overeengekomen CAR-bepalingen en de nadien overeengekomen wijzigingen daarvan. De CAR is geen cao in de zin van de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst, waardoor overeengekomen wijzigingen niet rechtstreeks doorwerken in de aanstelling van individuele ambtenaren.

Op grond van artikel 11.2 Aanpassingswet Wnra is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) niet op het personeel van Veiligheidsregio's van toepassing, maar uitgesteld tot een nader bij koninklijk besluit te noemen tijdstip. Het bestuur van een Veiligheidsregio is op grond van de Ambtenarenwet verplicht voor haar ambtenaren een lokale arbeidsvoorwaarden- en rechtspositieregeling vast te stellen in de vorm van een algemeen verbindend voorschrift.

De lokale arbeidsvoorwaarden- en rechtspositieregeling is een algemeen verbindend voorschrift. Artikel 3:40 en artikel 3:42 Algemene wet bestuursrecht (Awb) bepaalt dat besluiten, die algemeen verbindende voorschriften inhouden, pas verbinden wanneer zij op de juiste manier zijn bekendgemaakt.

Hoogachtend,
Landelijk Overleg Arbeidsvoorwaarden Veiligheidsregio's,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'RW', is written over a light blue horizontal line.

Rudolph de Waard,
Secretaris

Deze circulaire staat ook op www.wvsv.nl

Bijlage bij LOAV-circulaire 22/03

Bijlage 1 CAR-tekst per 1 januari 2022 (artikel 6:5 met ingang van 2 augustus 2022)

A. Artikel 3:22a wordt ingevoegd en komt te luiden:

Artikel 3:22a Thuiswerkvergoeding 2022

1. Iedere dag dat de ambtenaar thuis werkt bestaat aanspraak op een thuiswerkvergoeding van € 2,- netto, ongeacht de omvang van de aanstelling.
2. Aanspraak op de thuiswerkvergoeding bestaat alleen op dagen waarop met de ambtenaar is afgesproken om thuis te werken.
3. De ambtenaar die op een dag in overwegende mate thuiswerkt, krijgt voor die dag geen reiskostenvergoeding woon-werk. Het bestuur kan hiervan afwijken.
4. De ambtenaar die op een dag in overwegende mate op een werklocatie werkt, krijgt voor die dag geen thuiswerkvergoeding.
5. De ambtenaar die op een dag thuiswerkt en een dienstreis maakt waarvoor de medewerker een vergoeding krijgt op basis van artikel 3:21, krijgt voor deze dag ook een thuiswerkvergoeding.
6. Het bestuur kan aanvullende regels vaststellen voor de uitvoering van de thuiswerkvergoeding.
7. Dit artikel geldt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022.

B. Artikel 3:31 wijzigt in:

Als de medewerker kiest voor het kopen van vakantie-uren dan wordt het IKB per vakantie-uur verlaagd met het voor de medewerker geldende uurloon vermeerderd met het IKB per uur van de maand waarin hij de uren verkoopt.

C. Artikel 6:2, tweede en derde lid vervallen.

D. Artikel 6:3a wordt toegevoegd, luidende:

Artikel 6:3a Verlofsparen

1. De ambtenaar kan verlofsparen.
2. De verlofspaaruren verjaren niet.
3. De bronnen van de verlofspaaruren zijn:
 - a. het verlof uit de overwerkvergoeding in artikel 3:18, tweede lid;
 - b. de vakantie-uren gekocht uit het IKB in artikel 3:29, eerste lid, onder a;
 - c. de vakantie-uren bij onregelmatig werken en beschikbaarheidsdienst in artikel 6:2:1, vierde lid;
 - d. overig toegekende niet-wettelijke vakantie-uren.
4. De ambtenaar kiest uit het derde lid welke uren hij spaart. Een combinatie van bronnen uit het derde lid is mogelijk.
5. De ambtenaar met een voltijdsdienstverband mag op 31 december van een kalenderjaar maximaal 3600 uren verlof hebben. Hieronder vallen de verlofspaaruren, de wettelijke vakantie-uren, de bovenwettelijke vakantie-uren en andere (compensatie)verlofuren.
6. Als de ambtenaar verlofspaaruren opneemt voor een periode van een maand of langer, geldt artikel 6:9, tweede tot en met negende lid.
7. Als de ambtenaar arbeidsongeschikt is, geldt artikel 6:11.
8. De ambtenaar neemt voor het einde van zijn dienstverband zijn verlofspaaruren zoveel mogelijk op in overleg met het bestuur.

E. Artikel 6:5 wijzigt met ingang van 2 augustus 2022 in:

Artikel 6:5 Ouderschapsverlof

1. De ambtenaar met ouderschapsverlof krijgt gedurende maximaal 13 keer de formele arbeidsduur per week een percentage van zijn salaris en salaristoelage(n) doorbetaald.

Het percentage is bij:

Salarisschaal	Percentage doorbetaling salaris en salaristoelage(n)
Schaal 1	90%
Schaal 2	85%
Schaal 3	80%
Schaal 4	70%
Schaal 5	60%
Schaal 6 en hoger	50%

2. In afwijking van het eerste lid, kan de ambtenaar met ouderschapsverlof naar wens 100% doorbetaling van zijn salaris en salaristoelage(n) krijgen. De duur van het betaalde ouderschapsverlof in het eerste lid wordt dan evenredig verlaagd. De volgende rekenformule is van toepassing:

13 maal de formele arbeidsduur per week, vermenigvuldigd met het op de ambtenaar toepasselijke percentage in het eerste lid.

Het aantal uren dat uit deze berekening komt, zijn de uren waarop de ambtenaar recht heeft op 100% doorbetaling van zijn salaris en salaristoelage(n) tijdens ouderschapsverlof.

3. In afwijking van het eerste lid, kan de ambtenaar zelf een percentage doorbetaling van zijn salaris en salaristoelage(n) kiezen. Bij een verlaging van het percentage doorbetaling van het salaris en de salaristoelage(n), neemt het aantal uren gedeeltelijk betaald ouderschapsverlof toe. De gewenste balans tussen het aantal uren gedeeltelijk betaald ouderschapsverlof en het percentage van de doorbetaling van zijn salaris en salaristoelage(n) kan als volgt worden berekend:

100% gedeeld door het gewenste percentage doorbetaling van zijn salaris en salaristoelage(n), vermenigvuldigd met het aantal uren berekend in het tweede lid.

Het aantal uren dat uit deze berekening volgt, zijn de uren waarop de ambtenaar recht heeft op het door hem gewenste percentage doorbetaling van zijn salaris en salaristoelage(n) tijdens ouderschapsverlof.

4. De ambtenaar mag tijdens het betaald ouderschapsverlof geen betaald werk verrichten. Het bestuur kan hierover aanvullende regels stellen.
5. Het bedrag dat op grond van dit artikel aan de ambtenaar wordt doorbetaald, opgeteld bij zijn wettelijke uitkering tijdens ouderschapsverlof, mag per maand niet meer bedragen dan 100% van zijn salaris en salaristoelage(n).

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Verslag AB plus

Datum: 13 januari, 13:30 – 14:30

Locatie: MS Teams

2022-0168

1.	Opening - Vaststellen verslag 16 december > Het verslag van het AB plus overleg op 16 december is vastgesteld in dit overleg.	W. Kolff
2.	Ingekomen post - Brief ministerie BZK Inzet Coronacrisis > Kennis genomen van de brief. Verder geen ingekomen stukken.	W. Kolff
3.	Terugblik & Actualiteiten Veel reuring in bestuurlijk Nederland, veel regio's schreven brieven aan kabinet. Het signaal is duidelijk: er is wat nodig. Vanaf 19 december zitten we in de zware lockdown. Dit had als hoofdreden de Omikron variant en de onwetendheid daaromheen op het gebied van besmettelijkheid en ziektelast. In die periode was nog bijna niemand in Nederland geboosterd. Op dat moment was de zware lockdown dus wel voor korte termijn te beargumenteren/uit te leggen. In de situatie toch minder uitlegbaar. Daarom is het naar mening van de voorzitter logisch om terug te gaan naar de situatie voor 19 december: de avondlockdown. Dit brengt hij in het Veiligheidsberaad in.	W. Kolff
4.	Ontwikkelingen omtrent pandemie - Zorgcontinuïteit - Omikron in Nederland nagenoeg 100% dominant. Nog steeds forse stijging in het aantal besmettingen. Kinderen van 5-12 jaar worden vanaf volgende week uitgenodigd voor vaccinatie. Vanaf volgende week vrije inloop voor boosteren. Vanaf 1 februari opnieuw starten fijnmazig vaccineren. Blijven stand-by voor volgende boosterronde. - Booster: hoe ouder hoe hoger de booster-vaccinatiegraad. Maar: de uitnodigingen staan nog open. - Onzekerheden: de relatie tussen opnamecijfers in het ziekenhuis en besmettingscijfers verzwakt, maar is er nog wel. Bescherming eerdere vaccins tegen besmetting is nihil. Met booster op te halen naar ongeveer 75%, maar onduidelijk voor hoelang deze werking zo blijft. Vaccinaties beschermen nog steeds tegen ernstig verloop van ziekte, maar ook hier onduidelijk voor hoelang. Ook onduidelijk welk deel van de bevolking langdurige of blijvende gezondheidsschade heeft. - Verwijzing buitenland: Denemarken en Verenigd Koninkrijk zijn over de golf heen, maar daar is een veel groter deel van de bevolking geboosterd. Ziekenhuisopnames gek genoeg in het Verenigd Koninkrijk nog steeds hoog. OMT neemt deze informatie ook mee in hun analyses.	C. Vermeer

	<p>- Vooruitblik korte termijn: veel jonge mensen vooral nu positief getest, maar dit zal overslaan naar andere leeftijdscohorten. Dit zal zorgen voor een oplopende druk op de eerstelijnszorg (huisartsen en thuiszorg). Minder harde stijging in kliniek en op de IC. Ziekteverzuim en quarantaine-regels hebben effect op de zorgverlening.</p> <p>Vragen aan C. Vermeer</p> <ul style="list-style-type: none"> • H. van der Loo: graag meer verheldering op het punt dat de besmettingen zullen verplaatsen van jongeren naar ouderen, ondanks dat ouderen meer gevaccineerd zijn. 2^e vraag: klopt het dat het virus zichzelf kan uitmuteren of minder effectief muteert? • B. van Hemmen: van jonge mensen geluiden gehoord over dat een deel pas gaat boostereren wanneer zij er last van krijgen, dus wanneer hun QR-code afloopt. Is er meer bekend over deze lage bereidheid bij bepaalde groepen? 2^e vraag: mogen we weer prikbusen verwachten? 3^e vraag: klopt het dat de mutatie die we kennen als de Omikron variant meer direct een gemuteerde variant is van de eerste variant uit Wuhan? • R. Melissant: is er meer bekend over oversterfte? 2^e vraag: hoe zit het met brondata delen in Nederland? <p>Antwoorden vanuit C. Vermeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Besmettingen zullen overspringen van jongeren naar de ouderen, want er blijft een deel niet gevaccineerd en de bescherming door vaccins en booster is geen 100%. De vraag is alleen in welke mate en wat de ziektelast zal zijn. Omdat Omikron milder is, zal het minder hevig zijn dan bij vorige golven. • Mutaties: theorie leert dat mutaties vaak steeds besmettelijker worden, maar minder gezondheidsschade aanrichten. Omikron past in dit scenario. Uitmuteren is het meest waarschijnlijk, maar geen zekerheid dat dit scenario ook daadwerkelijk gaat voltrekken. • Fijnmazigheid: prikbusen in de winter werken niet goed, dus nu over op pop-up locaties in de regio beginnend met 4 gemeenten met de laagste vaccinatiegraad. Richting het voorjaar waarschijnlijk weer prikbusen. • Oversterfte daalt, zit nu aan de bovenkant van het langjarig gemiddelde. De piek is weg. Bronbestanden: geen informatie of we daarin daadwerkelijk afwijken van andere landen. 	
5.	<p>Landelijke ontwikkelingen > Geen grote ontwikkelingen. Veiligheidsberaad van de avond belangrijk.</p>	C. Frentz
6.	<p>Openbare orde > D. den Os: behoorlijk wat demonstraties de komende tijd, maar gaat gelukkig grotendeels in goed overleg. We prioriteren echt op de openbare orde en als dat uit de hand loopt, dan gaan we handhaven. We maken ons wel zorgen om de samenleving.</p>	D. den Os
7.	<p>Regionale Toepassing > F. Jonker: omgevingsanalyse en dashboard inmiddels aangevuld en aangepast naar jullie wensen, we kijken nog verder of dit op andere manieren nog kan. We zijn ook samengekomen met de communicatieadviseurs. Die regie ligt en blijft bij gemeenten, maar daarin wel samen optrekken.</p>	F. Jonker
7.	<p>Rondgang gemeenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • B. van Hemmen: we hebben niet alleen te maken met een gezondheids crisis, maar ook een 	Burgemeesters

maatschappelijke crisis. Ik denk dat het belangrijk is om andere afwegingen te maken in hoe je dit gaat bestrijden. Zeer eens met het voorstel om terug te gaan naar de situatie voor 19 december. Verzoek om te kijken naar ruimhartigere vergoedingen voor zaken die nog dicht moeten blijven.

- D. Heijkoop: ook eens met voorstel terug te gaan naar situatie voor 19 dec. Voorziet een massale druk ontstaan omtrent alle winkels die open willen. De vraag om met elkaar te delen over demonstraties en aanpakken daarvan.
- W. Kolff: compensatie een zeer terecht punt wat meegenomen gaat worden. Goed om een lijn te trekken op het thema van demonstraties en elkaar daarbij te helpen. Verzoek om dit via F. Jonker te laten verlopen.
- T. Seger: ook eens met het voorstel om terug te gaan naar de situatie voor 19 dec. Aanvulling: misschien slim om te kijken of we weer kunnen implementeren dat er per zoveel vierkante meter 1 klant in een winkel mag zijn. Verzoek om weer te focussen op het zijn van 1 overheid.

> W. Kolff: de voorwaarde van de vierkante meters en het aantal klanten is een goede toevoeging, net als het verzoek om meer als 1 overheid te acteren. Ook goed om op dit punt in de crisis van ons te laten horen. Niet alleen handhaven en wetten doorvoeren, maar ook het zijn van burgervaders en burgermoeders.

- H. van der Loo: eens met het acteren als 1 overheid. Daarom brief gestuurd gericht aan inwoners. H. van der Loo deelt de ervaring met de 'GGD': de 'Gelukkige Gezonde Drechtsteden'. Zij hadden hun demonstratie niet aangemeld, maar dit is goed opgemerkt door de politie. Uiteindelijk goed verlopen. Wel gemeld dat ze dit in het vervolg moeten aanmelden.
- A. Jetten: we horen weinig meer over de inzet van QR-codes, maar dit is nog steeds een goed middel. Kan dit worden meegenomen naar het Veiligheidsberaad?
> W. Kolff: wat mij betreft is dit onderdeel van terug naar de situatie van voor 19 dec.
- J. Paans: houd een bredere kijk op groepen die onder druk staan. Bij ons ook geluiden dat ondernemers open gaan, maar aangegeven dat onze gemeente daar wel op gaat handhaven. Te beginnen met aanspreken/waarschuwen. Deelt brief via F. Jonker hierover.
- J. de Vries: geschrokken van collega's die aangegeven hebben niet meer te gaan handhaven. Aandachtspunt: belang van publieke gezondheid meer aan het licht brengen. Veel ervaring met demonstraties en wil hun aanpak graag delen, via F. Jonker.
- R. Melissant: horeca in Gorinchem zegt ook zaterdag open te gaan. Ik stel voor wel te blijven handhaven, we moeten ons wel aan de wetgeving houden. Idee: kunnen we niet stellen dat ze 1 dag open mogen zonder te handhaven?

> reacties: geen draagvlak voor het idee 1 dag te zeggen 'we gaan niet handhaven voor 1 dag'. W. Kolff: past niet bij 1 overheid zijn. Gebruik de drietrapsraket die we hebben op handhaving.

	<ul style="list-style-type: none"> A. Flach: rol van social media verdient ook aandacht. Gebeurt veel op en daar worden dingen groter gemaakt dan ze zijn. Politie monitort dat goed. 	
8.	<p>Rondvraag</p> <ul style="list-style-type: none"> B. van Hemmen: idee: terrassen open van horecaondernemingen? Pleiten voor grote(re) ondersteuning voor de horeca. > wordt ondersteund door onder andere R. Melissant. <p>> W. Kolff: alles wat ruimte biedt aan de samenleving is bespreekbaar, maar het moet wel goed uitlegbaar zijn.</p> <p>A. Jetten: morgen de persconferentie met versoepelingen. Is er een route bedacht voor hoe wij elkaar eventueel spreken?</p> <p>> Antwoord W. Kolff: we hebben afgesproken: korte lijnen binnen de regio, dus indien nodig dan komen we bij elkaar.</p>	W. Kolff

Agendapunt IV-1
 Registratienummer 2022/0058

- Voorstel voor de vergadering van: Het algemeen bestuur
- Datum vergadering: 10 maart 2022
- Onderwerp: Aanbieding evaluatie GRIP 4 Covid-19
- Gevraagd besluit: Het algemeen bestuur wordt gevraagd:
 - Kennis te nemen van de rapportage van Berenschot
 - In te stemmen met de wijze waarop met de aanbevelingen wordt omgegaan
 - De rapportage en bijgevoegde aanbiedingsbrief te sturen aan de gemeenteraden
 - In te stemmen met de koers voor de afschaling van de covid organisatie
- Vergaderstuk:
 - Evaluatie COVID-19 crisis 2020 – juni 2021
 - Aanbiedingsbrief gemeenteraden Evaluatie COVID-19 crisis 2020 – juni 2021 (als bijlage opgenomen aansluitend aan dit voorstel)
 - Organisatiestructuur COVID-19 vanaf 16 maart 2022
- Toelichting: Berenschot heeft de afgelopen periode onderzoek verricht naar de aanpak van de VRZHZ van de Covid-19 crisis in de periode 2020 tot en met juni 2021 (de periode waarin we in GRIP 4 waren). Berenschot heeft onderzocht of is gehandeld conform wet en noodzaak, naar de wijze waarop de crisisorganisatie heeft gefunctioneerd en heeft gekeken naar koppelingen tussen de VRZHZ en andere partijen. Hieruit zijn lessen getrokken die te benutten zijn voor de preparatie op andere, langdurige crises.

Dit is de conclusie

Berenschot stelt dat de VRZHZ op het gebied van crisismanagement, informatiemanagement, handhaving, crisiscommunicatie en bevolkingszorg heeft voldaan aan wettelijke normen, veldnormen én wat in de praktijk nodig bleek. De samenwerking tussen kolommen beoordeelt Berenschot overwegend als voldoende. De kolommen wisten elkaar goed te vinden en de samenwerking verliep prettig en collegiaal. Er was een gedeeld gevoel van urgentie en daardoor ontstond er eenheid. Ook was de rolverdeling tussen de voorzitter van de Veiligheidsregio en de DPG goed, operationeel zijn er enige tijd wel spanningen geweest in de samenwerking met de GGD GHOR ZHZ.

De rolneming van het ROT was volgens Berenschot uitstekend. Zij waren flexibel en oplossingsgericht. Tijdens de coronacrisis is voor het eerst met een

klein en groot RBT gewerkt. Deze rolverdeling heeft de besluitvorming versneld. Het groot RBT heeft voldoende gefunctioneerd. De focus in het groot RBT lag op de afstemming rondom maatregelen en het delen van ervaringen. Het groot RBT heeft naar mening van Berenschot te weinig aandacht geschonken aan scenariodenken voor de lange termijn.

Onduidelijkheden over bevoegdheden en interpretatieruimte van de maatregelen maakten dat de TWM over het algemeen niet leidde tot meer efficiëntie in de samenwerking ten opzichte van de eerste fase van de coronacrisis. De invoering van de TWM heeft geen invloed gehad op de relatie tussen de Veiligheidsregio en de gemeenten.

De koppeling tussen de reguliere en crisisorganisatie is naar mening van Berenschot onvoldoende. Dit heeft met name te maken met het inregelen van een nieuwe manier van werken (met gevolgen voor zaken als ICT) en de afstemming tussen regulier werk en taken voor de crisisorganisatie. Een crisis van dit formaat is niet eerder voorgekomen en heeft grote impact gehad op het gehele bedrijf. Hierover is veel afstemming nodig en dit had beter gekund.

De koppelingen tussen de veiligheidsregio en de andere regio's en met het landelijke niveau beoordeelt Berenschot als goed en zeer goed.

Tegen de achtergrond van deze conclusies komt Berenschot tot aanbevelingen met als strekking:

1. Neem scenariodenken op in planvorming.
2. Versterk de koppeling tussen de reguliere organisatie en crisisorganisatie.
3. Versterk de interne cultuur van evalueren en feedback geven.
4. Verklein interpretatieverschillen van RBT-besluiten in de regio.
5. Maak crisiscommunicatie een centraal thema op de RBT-agenda.

De reactie van de VRZHZ op de rapportage

De rapportage geeft een goed overzicht van de wettelijke verplichtingen. Ook wordt er overwegend een treffend beeld geschetst van de gang van zaken in de praktijk. We hebben met elkaar in een crisis van ongekend formaat veel werk verzet. Dit gaat gepaard met successen, vallen en opstaan. We kunnen in ZHZ overwegend zeer tevreden zijn met de wijze waarop het is verlopen. In de rapportage van Berenschot zien wij steun voor deze visie.

De verbeterpunten zijn herkenbaar en de VRZHZ kan goed uit de voeten met de aanbevelingen. Deels zijn deze overigens al opgepakt, zoals het adresseren van de spanning in de samenwerking met de GGD GHOR ZHZ en het stabiliseren van de ICT voorzieningen.

Op deze manier gaan we met de aanbevelingen om

Een aantal aanbevelingen is direct te implementeren. Zoals het opnemen van het thema communicatie op de agenda van het RBT (nu ABplus) en het zo goed als mogelijk verslag leggen van de vergaderingen zodat besluiten eenduidig uitlegbaar zijn. Ook zoeken we direct het gesprek op over de

verdeling en prioriteiten van de werkzaamheden van onze medewerkers die zich op dit moment nog inzetten voor de COVID-19 crisis.

Andere aanbevelingen worden betrokken bij de preparatie. Zoals het borgen van het scenariodenken bij GRIP 4 incidenten, het opnemen van evaluatie als standaard onderdeel van de crisisaanpak en bij iedere crisis die langer duurt dan 48 uur en het inbedden van PIOFACH-taken in de crisisorganisatie.

Wat betreft de interne cultuur van evalueren en feedback merken we op dat het onderzoek van Berenschot grotendeels is gebaseerd op interne evaluaties. Dit wordt binnen de VRZHZ al heel belangrijk gevonden. Er is vanaf het begin van de pandemie regelmatig intern geëvalueerd. Wat ons betreft is het van belang met name evaluaties te doorleven door een goed gesprek over aanbevelingen. Dit gesprek wordt binnen de VRZHZ gevoerd.

Hier zullen we ook op verdiepen

Met een crisis van dit formaat blijkt het belangrijk nog breder af te stemmen tussen de reguliere en crisisorganisatie. De crisisorganisatie is ingesteld op 72 uur intensieve inzet, een werkwijze die niet opgaat als er sprake is van een langdurige crisis. Bij een langdurige crisis spelen ook adviseurs werkzaam bij de gemeenten een prominente rol. Nadere afstemming is nodig om in het geval van een langdurige crisis de ondersteuning vorm te geven; met name op het gebied van communicatie en woordvoering.

Juridische aspecten:

Het besluit heeft an sich geen consequenties. Mocht het inbedden van de aanbevelingen juridische gevolgen hebben wordt dit apart aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Behandelend adviseur en datum advies.	<i>Initialen</i>	<i>Datum</i>
---------------------------------------	------------------	--------------

Financiën:

Het besluit heeft an sich geen consequenties. Mocht het inbedden van de aanbevelingen financiële gevolgen hebben wordt dit apart aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Behandelend adviseur en datum advies.	<i>Initialen</i>	<i>Datum</i>
---------------------------------------	------------------	--------------

HRM:

Het besluit heeft an sich geen personele consequenties. Mocht het inbedden van de aanbevelingen toch personele gevolgen hebben wordt dit apart aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Behandelend adviseur en datum advies.	<i>Initialen</i>	<i>Datum</i>
---------------------------------------	------------------	--------------

I&A:

Het besluit heeft an sich geen consequenties. Mocht het inbedden van de aanbevelingen gevolgen hebben voor de informatisering en automatisering wordt dit apart aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Behandelend adviseur en datum advies.	<i>Initialen</i>	<i>Datum</i>
---------------------------------------	------------------	--------------

Advies (Concern)control:

Onderwerp	Advies	
Risico's zijn voldoende opgenomen in de notitie inclusief de bijbehorende beheersmaatregelen.		
De van toepassing zijnde PIOFACH-aspecten zijn voldoende verwerkt in de notitie.		
Behandelend controller / Concerncontrol en datum advies.	<i>Initialen</i>	<i>Datum</i>
Procesbeschouwing		

Procedure:

Het voorstel wordt bij de volgende overleggen behandeld:

☐ MT	☒ AB
☐ AGV	☐ Audit commissie
☒ DB	☐ Anders, nl. ...
	☐ Niet van toepassing

Ondernemingsraad:

Doorgeleiding naar de (centrale) ondernemingsraad:

☒ Ter kennisname	☐ Voor instemming
☐ Ter advisering	☐ Niet van toepassing
☐ Gevraagd besluit OR	

Gevraagd besluit aan de ondernemingsraad:

Het is voor de ondernemingsraad goed te weten dat het punt reguliere – crisisorganisatie aandacht krijgt via een verdiepend gesprek en dat het zaak is dit in de toekomst in de gaten te houden.

Vervolgstappen:

De rapportage wordt aangeboden aan de gemeenteraden met een begeleidende brief (zie bijlage). Ook wordt de crisisorganisatie geïnformeerd via intranet.

Team Crisisbeheersing van de afdeling Risico- en crisisbeheersing neemt verdere doorleving en implementatie ter hand, inclusief de verplichting gevolgen terug te leggen bij het MT en het bestuur.

Communicatie:

Er wordt een bericht op intranet geplaatst. De gemeenteraden ontvangen de rapportage met begeleidende brief.

Behandelend adviseur en datum advies.	<i>Initialen</i>	<i>Datum</i>
---------------------------------------	------------------	--------------

Organisatie eenheid

Indiener niveau 2

Concerncontroller

Directiesecretaris

Kies productgroep

G.J.W. Visser

W.D. Veen

T. van Mourik

dd. 24-1-2022

dd. Klik voor datum

dd. 8-3-2022

Bijlage 1 Inhoud brief aan de gemeenteraden

Geachte leden van de gemeenteraad,

Berenschot heeft de afgelopen periode onderzoek verricht naar de aanpak van de VRZHZ van de Covid-19 crisis in de periode 2020 tot en met juni 2021 (de periode waarin we in GRIP 4 waren). Berenschot heeft onderzocht of is gehandeld conform wet en noodzaak, naar de wijze waarop de crisisorganisatie heeft gefunctioneerd en heeft gekeken naar koppelingen tussen de VRZHZ en andere partijen. Hieruit zijn lessen getrokken die te benutten zijn voor de preparatie op andere, langdurige crises.

Opmerking voor het DB: De rapportage is bijgevoegd. Deze wordt door het secretariaat van Berenschot de komende dagen nog voorzien van een check op taal- en spelfouten voordat deze naar het AB gaat.

Dit is de conclusie

Berenschot stelt dat de VRZHZ op het gebied van crisismanagement, informatiemanagement, handhaving, crisiscommunicatie en bevolkingszorg heeft voldaan aan wettelijke normen, veldnormen én wat in de praktijk nodig bleek. De samenwerking tussen kolommen beoordeelt Berenschot overwegend als voldoende. De kolommen wisten elkaar goed te vinden en de samenwerking verliep prettig en collegiaal. Er was een gedeeld gevoel van urgentie en daardoor ontstond er eenheid. Ook was de rolverdeling tussen de voorzitter van de Veiligheidsregio en de DPG goed, operationeel zijn er enige tijd wel spanningen geweest in de samenwerking met de GGD GHOR ZHZ.

De rolname van het ROT was volgens Berenschot uitstekend. Zij waren flexibel en oplossingsgericht. Tijdens de coronacrisis is voor het eerst met een klein en groot RBT gewerkt. Deze rolverdeling heeft de besluitvorming versneld. Het groot RBT heeft voldoende gefunctioneerd. De focus in het groot RBT lag op de afstemming rondom maatregelen en het delen van ervaringen. Het groot RBT heeft naar mening van Berenschot te weinig aandacht geschonken aan scenariodenken voor de lange termijn.

Onduidelijkheden over bevoegdheden en interpretatieruimte van de maatregelen maakten dat de TWM over het algemeen niet leidde tot meer efficiëntie in de samenwerking ten opzichte van de eerste fase van de coronacrisis. De invoering van de TWM heeft geen invloed gehad op de relatie tussen de Veiligheidsregio en de gemeenten.

De koppeling tussen de reguliere en crisisorganisatie is naar mening van Berenschot onvoldoende. Dit heeft met name te maken met het inregelen van een nieuwe manier van werken (met gevolgen voor zaken als ICT) en de afstemming tussen regulier werk en taken voor de crisisorganisatie. Een crisis van dit formaat is niet eerder voorgekomen en heeft grote impact gehad op het gehele bedrijf. Hierover is veel afstemming nodig en dit had beter gekund.

De koppelingen tussen de veiligheidsregio en de andere regio's en met het landelijke niveau beoordeelt Berenschot als goed en zeer goed.

Tegen de achtergrond van deze conclusies komt Berenschot tot aanbevelingen met als strekking:

1. Neem scenariodenken op in planvorming.
2. Versterk de koppeling tussen de reguliere organisatie en crisisorganisatie.
3. Versterk de interne cultuur van evalueren en feedback geven.
4. Verklein interpretatieverschillen van RBT-besluiten in de regio.
5. Maak crisiscommunicatie een centraal thema op de RBT-agenda.

De reactie van de VRZHZ op de rapportage

De rapportage geeft een goed overzicht van de wettelijke verplichtingen. Ook wordt er overwegend een treffend beeld geschetst van de gang van zaken in de praktijk. We hebben met elkaar in een crisis van ongekend formaat veel werk verzet. Dit gaat gepaard met successen, vallen en opstaan. We kunnen in ZHZ overwegend zeer tevreden zijn met de wijze waarop het is verlopen. In de rapportage van Berenschot zien wij steun voor deze visie.

De verbeterpunten zijn herkenbaar en de VRZHZ kan goed uit de voeten met de aanbevelingen. Deels zijn deze overigens al opgepakt, zoals het adresseren van de spanning in de samenwerking met de GGD GHOR ZHZ en het stabiliseren van de ICT voorzieningen.

Op deze manier gaan we met de aanbevelingen om

Een aantal aanbevelingen is direct te implementeren. Zoals het opnemen van het thema communicatie op de agenda van het RBT (nu ABplus) en het zo goed als mogelijk verslag leggen van de vergaderingen zodat besluiten eenduidig uitlegbaar zijn. Ook zoeken we direct het gesprek op over de verdeling en prioriteiten van de werkzaamheden van onze medewerkers die zich op dit moment nog inzetten voor de COVID-19 crisis.

Andere aanbevelingen worden betrokken bij de preparatie. Zoals het borgen van het scenariodenken bij GRIP 4 incidenten, het opnemen van evaluatie als standaard onderdeel van de crisisaanpak en bij iedere crisis die langer duurt dan 48 uur en het inbedden van PIOFACH-taken in de crisisorganisatie. Ten aanzien van de PIOFACH-taken wordt opgemerkt dat langdurige crises zoals COVID-19 vaak met aparte budgetten gepaard gaan. Zoals in dit geval de zogenaamde meerkostenregeling. Indien het nodig is dat vanuit de ondersteunende taken meer uren dan normaal aan een crisis moeten worden besteedt wordt verkend of dit vanuit dergelijke budgetten kan worden bekostigd. Ook moet worden afgewogen of het inbedden van elke van de PIOFACH-taken wel nodig is. Dit is ook afhankelijk van de aard van de toekomstige crises.

Wat betreft de interne cultuur van evalueren en feedback merken we op dat het onderzoek van Berenschot grotendeels is gebaseerd op interne evaluaties. Dit wordt binnen de VRZHZ al heel belangrijk gevonden. Er is vanaf het begin van de pandemie regelmatig intern geëvalueerd. Wat ons betreft is het van belang met name evaluaties te doorleven door een goed gesprek over aanbevelingen. Dit gesprek wordt binnen de VRZHZ gevoerd.

Hier zullen we ook op verdiepen

Met een crisis van dit formaat blijkt het belangrijk nog breder af te stemmen tussen de reguliere en crisisorganisatie. De crisisorganisatie is ingesteld op 72 uur intensieve inzet, een werkwijze die niet opgaat als er sprake is van een langdurige crisis. Bij een langdurige crisis spelen ook adviseurs werkzaam bij de gemeenten een prominente rol. Nadere afstemming is nodig om in het geval van een langdurige crisis de ondersteuning vorm te geven; met name op het gebied van communicatie en woordvoering.

Afsluitend

Dankzij het onderzoek kan de VRZHZ stappen zetten richting een (nog) betere dienstverlening. Het onderzoek helpt in deze preparatie. Hierover zullen wij u via de reguliere P&C instrumenten op de hoogte brengen.

Wij hebben Berenschot hartelijk bedankt voor hun inspanningen.

Met vriendelijke groet,

Passende ondertekening

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Evaluatie
COVID-19 crisis
2020-juni 2021

65865 – Vertrouwelijk

18 januari 2022

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	3
2.	Inleiding	5
2.1	Aanpak	5
2.2	Leeswijzer	6
3.	Handelen Veiligheidsregio in relatie tot het wettelijk kader	7
3.1	Crisismanagement	7
3.2	Informatiemanagement	8
3.3	Handhaving	9
3.4	Crisiscommunicatie	11
3.5	Bevolkingszorg	13
3.5	Overkoepelend oordeel handelen Veiligheidsregio	14
4.	De samenwerking tussen de kolommen	15
4.1	Positieve geluiden	15
4.2	Kritische geluiden	15
5.	De rolneming van het ROT, het klein RBT en het groot RBT	17
5.1	Rolneming ROT	17
5.2	Rolneming klein RBT	18
5.3	Rolneming groot RBT	19
6.	De invloed van de Tijdelijke Wet Maatregelen	21
7.	De koppelingen tussen de diverse gremia en partijen	24
7.1	Koppeling tussen de reguliere organisatie en crisisorganisatie	24
7.2	De koppeling tussen de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en het landelijk niveau	25
7.3	De koppeling tussen de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en andere regio's	25
8.	Vijf aanbevelingen voor de toekomst	27

1. Samenvatting

De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid heeft Berenschot gevraagd om een expertoordeel over haar crisisaanpak van de coronapandemie. Op basis van feitelijke informatie, interviews, een leertafel met het ROT en een sessie met het groot RBT komen wij tot de volgende conclusies:

- De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid heeft op het gebied van crisismanagement, informatiemanagement, handhaving, crisiscommunicatie en bevolkingszorg voldaan aan wettelijke normen, veldnormen én wat in de praktijk nodig bleek.

Crisismanagement: door de inrichting van het klein en groot RBT heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio zorgvuldigheid ingebouwd. Ook voorkwam dit vertraging, leverde het een lagere vergaderdruk op en droeg het bij aan de continuïteit in de teams.

Informatiemanagement: niet alle gestelde wettelijke normen waren haalbaar en toepasbaar tijdens de coronapandemie. Aan de overige normen is wél voldaan. Zo is er een totaalbeeld bijgehouden, dat langs de geautomatiseerde weg werd gedeeld met de betrokken gremia en dat diende als basis voor adviezen en opdrachten in de crisisstructuur.

Handhaving: er zijn geen aanwijzingen dat de Voorzitter van de Veiligheidsregio op incorrecte of buitenproportionele wijze gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheden in het kader van de noodverordeningen. Afstemming in het klein RBT, groot RBT en ROT zijn hierbij van doorslaggevend belang geweest.

Crisiscommunicatie: het is niet mogelijk om een expertoordeel te geven op basis van de wettelijke kaders en vigerende veldnormen, maar wij beoordelen de inspanningen én de resultaten daarvan als goed. De communicatieboodschappen waren duidelijk en eenduidig, er is vorm gegeven aan gedragscommunicatie en er is samengewerkt met partners.

Bevolkingszorg: binnen bevolkingszorg is het taakveld crisiscommunicatie het voornaamste taakveld dat is geactiveerd tijdens de coronapandemie. Het oordeel hierover valt onder crisiscommunicatie.
- De samenwerking tussen kolommen beoordelen wij als voldoende. De kolommen wisten elkaar goed te vinden en de samenwerking verliep prettig en collegiaal. Er was een gedeeld gevoel van urgentie en daardoor ontstond er eenheid. Ook was de rolverdeling tussen de voorzitter van de Veiligheidsregio en de DPG goed. Alleen over de samenwerking binnen de witte kolom hebben wij kritische geluiden gehoord. Er zijn spanningen geweest in de samenwerking met de GGD GHOR ZHZ.
- De rolname van het ROT was uitstekend. Zij waren flexibel en oplossingsgericht. Tijdens de coronacrisis is voor het eerst met een klein en groot RBT gewerkt. Deze rolverdeling heeft de besluitvorming versneld. We hebben te weinig informatie ontvangen om een oordeel te kunnen geven over het klein RBT. Het groot RBT heeft voldoende gefunctioneerd. De focus in het groot RBT lag op de afstemming rondom maatregelen en het delen van ervaringen. Het groot RBT heeft te weinig aandacht geschonken aan scenariodenken voor de lange termijn.
- Onduidelijkheden over bevoegdheden en interpretatieruimte van de maatregelen maakten dat de TWM over het algemeen niet leidde tot meer efficiëntie in de samenwerking ten opzichte van de eerste fase van de coronacrisis. De invoering van de TWM heeft geen invloed gehad op de relatie tussen de Veiligheidsregio en de gemeenten.
- De koppeling tussen de reguliere en crisisorganisatie is onvoldoende. De koppelingen tussen de veiligheidsregio en de andere regio's en met het landelijke niveau beoordelen wij als goed en zeer goed.

Tegen de achtergrond van deze conclusies komen wij tot de volgende aanbevelingen:

1. Neem scenariodenken op in planvorming.
2. Versterk de koppeling tussen de reguliere organisatie en crisisorganisatie.

3. Versterk de interne cultuur van evalueren en feedback geven.
4. Verklein interpretatieverschillen van RBT-besluiten in de regio.
5. Maak crisiscommunicatie een centraal thema op de RBT-agenda.

Wij hechten eraan om deze rapportage in de context van de COVID-19 crisis te plaatsen: Deze crisis was en is de meest extreme en ongewone crisis die wij in het bestaan van Veiligheidsregio's in Nederland hebben gezien. Oordelen over het handelen van een Veiligheidsregio, op basis van bestaande wetgeving en veldnormen verdienen een nuancering. Het héle bijzondere karakter van deze crisis maakt dat het voldoende scoren op een norm een góede prestatie is, en dat het scoren van een onvoldoende geen verwijt aan het adres van een Veiligheidsregio kan betekenen. Al met al een resultaat waar de VRZHZ zeer tevreden over mag zijn.

2. Inleiding

2.1 Aanpak

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VR ZHZ) heeft verzocht om een expertoordeel over de aanpak van de Covid-19 crisis. Daarbij is door de veiligheidsregio een aantal onderzoeksvragen opgesteld:

1. Heeft de Veiligheidsregio tijdens de COVID-19 crisis gedaan wat er, gelet op crisismanagement, informatiemanagement, handhaving, crisiscommunicatie en bevolkingszorg, wettelijk verwacht mocht worden en in de werkelijkheid nodig bleek?
2. Hoe functioneerde de crisisorganisatie:
 - a) m.b.t. doeltreffendheid en de samenwerking tussen bevolkingszorg, GGD, politie, brandweer, GHOR, communicatie en crisisbeheersing?
 - b) m.b.t. de rolneming van het RBT-klein, RBT-groot en het ROT?
 - c) m.b.t. de wisselwerking tussen de gemeenten en de veiligheidsregio met als focus de periode voor en na de TWM?
3. Hoe was de koppeling tussen:
 - a) de reguliere organisatie en de crisisorganisatie?
 - b) de Veiligheidsregio en het landelijke niveau?
 - c) de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en de andere regio's?
 - d) en zijn deze koppelingen volgens verwachting verlopen?
4. Welke lessen leren we uit deze aanpak voor preparatie op de toekomst?

De rapportage die voor u ligt is tot stand gekomen op basis van een documentenstudie, interviews met betrokkenen en een leertafel met het ROT van de Veiligheidsregio. Hierin vormde de documentenstudie de grootste informatiebron. De documenten zijn gebruikt om een weergave van de feiten te kunnen maken en met behulp van de interviews en leertafel kleurden we die feiten wat verder in.

De ontwikkelingen van de COVID-19 crisis in het najaar 2021 maakten het moeilijk om alle geplande bijeenkomsten te organiseren: in plaats van de ingeplande drie leertafels voerden we één leertafel (met het ROT) daadwerkelijk uit. De leertafel met het groot RBT is vervangen door een korte 'tips en tops' sessie en de leertafel met het klein RBT is geannuleerd.

De volgende bronnen zijn gebruikt om de feiten in kaart te brengen:

- Noodverordeningen;
- Tijdenlijnen op het niveau van de organisatie, regio en op landelijk niveau;
- Regionale en landelijke besluitvormingsdocumenten;
- Evaluaties (inclusief evaluatie GGD), verantwoordingsdocumenten en de website VR Zuid-Holland Zuid;
- Wet- en regelgeving (Wet op de Veiligheidsregio's, Gemeentewet, besluit Veiligheidsregio's, Tijdelijke Wet Maatregelen Covid-19);
- Rapport 'bevolkingszorg op orde 2.0';
- Inspectierapporten;
- Regionale crisisplanvorming, beleidsplannen en eigen ambities van de Veiligheidsregio.

Wij hechten eraan om deze rapportage in de context van de COVID-19 crisis te plaatsen: Deze crisis was en is de meest extreme en ongewone crisis die wij in het bestaan van Veiligheidsregio's in Nederland hebben gezien. Oordelen over het handelen van een Veiligheidsregio, op basis van bestaande wetgeving en veldnormen verdienen een nuancering. Het héle bijzondere karakter van deze crisis maakt dat het voldoende scoren op een norm een góede prestatie is, en dat het scoren van een onvoldoende geen verwijt aan het adres van een Veiligheidsregio kan betekenen. Desalniettemin leveren de scores wel een inzicht op: een inzicht in de dingen die beter kunnen in de voorbereiding op een eventuele toekomstige pandemie. Als we wereldwijd één ding van COVID-19 hebben geleerd, dan is dat misschien wel dat het altijd nog gekker kan worden dan je je had voorgesteld.

Al met al een resultaat waar de VRZHZ zeer tevreden over mag zijn.

2.2 Leeswijzer

Deze evaluatie bespreekt het handelen van de VRZHZ tijdens de coronacrisis in 2020-2021 en toetst dit handelen aan het wettelijk kader zoals opgenomen in de Wet Veiligheidsregio's. Vervolgens komt de samenwerking tussen de kolommen en de rolneming van het RBT en ROT aan bod. Daarna wordt er aandacht besteed aan de koppeling tussen regionale en landelijk gremia en de invoering van de Tijdelijke Wet Maatregelen Covid-19 (hierna: TWM). Tot slot geeft deze evaluatie de lessen vanuit de coronacrisis weer.

3. Handelen Veiligheidsregio in relatie tot het wettelijk kader

De eerste onderzoeksvraag betreft het handelen van de Veiligheidsregio in relatie tot het bestaande wettelijk kader: heeft de regio gedaan wat zij hadden moeten doen, wat van hen verwacht mocht worden? In deze paragraaf geven wij een korte terugblik op dat handelen, waarbij wij een aantal thema's bespreken: het crisismanagement van de regio, informatiemanagement, handhaving, crisiscommunicatie en het thema bevolkingszorg. Ieder thema sluiten wij af met een presentatie van het bijbehorende wettelijk kader, en een expertoordeel over de mate waarin aan dat wettelijk kader is voldaan.

3.1 Crisismanagement

VRZHZ richtte tijdens de coronacrisis een werkwijze in met een groot RBT en een klein RBT. De manier van werken in een klein en groot RBT was anders dan beschreven in de planvorming, maar bleek te voorzien in een duidelijke behoefte: het was een praktische oplossing om de vergaderdruk te verminderen.

Naast de constructie met groot en klein RBT is gewerkt volgens het reguliere crisisplan, met een ROT en een Regionaal Operationeel Leider (hierna: ROL). Het langdurige karakter van de crisis vroeg nog wel om een andere aanpassing in dat systeem. Voor de reguliere crisisorganisatie wordt gewerkt met piketdiensten van een week, waarbij meerdere mensen diensten draaien voor één piketrol. Om de continuïteit te bewaken is gekozen om vanaf oktober 2020 voor een systeem van A-teams en B-teams die elkaar afwisselden. Dat gold ook voor de rollen die in de reguliere crisisstructuur niet bestaan of niet op piket staan.

Toetsing wettelijk kader

De Wet Veiligheidsregio's beschrijft de volgende verplichtingen voor de Veiligheidsregio op het thema crisisbeheersing voor de warme fase:

Artikel 39

- 1) In geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de voorzitter van de Veiligheidsregio ten behoeve van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in de betrokken gemeenten bij uitsluiting bevoegd toepassing te geven aan:
 - a.) de artikelen 4 tot en met 7 van deze wet; (onder meer opperbevel en informatie naar de bevolking)
 - b.) de artikelen 172 tot en met 177 van de Gemeentewet, met uitzondering van artikel 176, derde tot en met zesde lid;
 - c.) de artikelen 11, 14, eerste lid, 56, eerste en vierde lid, en 62 van de Politiewet 2012;
 - d.) de artikelen 5 tot en met 9 van de Wet openbare manifestaties.
- 2) De voorzitter van de Veiligheidsregio roept een regionaal beleidsteam bijeen, dat bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten die betrokken zijn of dreigen te worden bij de ramp of crisis, alsmede uit de hoofdofficier van justitie, bedoeld in artikel 12, eerste lid. De voorzitter van elk direct betrokken waterschap wordt uitgenodigd deel uit te maken van het beleidsteam.
- 3) De voorzitter van de Veiligheidsregio wijst een regionaal operationeel leider aan, die is belast met de leiding van een regionaal operationeel team, dat bestaat uit leidinggevenden van de betrokken diensten. De regionaal operationeel leider neemt deel aan de vergaderingen van het regionaal beleidsteam. De voorzitter van de Veiligheidsregio nodigt voorts de functionarissen wier aanwezigheid in verband met de omstandigheden van belang is, uit deel te nemen aan de vergaderingen.
- 4) Tenzij de vereiste spoed zich daartegen verzet, neemt de voorzitter van de Veiligheidsregio geen besluiten met toepassing van de in het eerste lid genoemde artikelen dan nadat hij het regionaal beleidsteam daarover heeft geraadpleegd. Een burgemeester kan in het regionaal beleidsteam schriftelijk bezwaar doen

aantekenen, indien hij van mening is dat een voorgenomen besluit het belang van zijn gemeente onevenredig schaadt.

- 5) De voorzitter van de Veiligheidsregio geeft de regionaal operationeel leider de bevelen die hij nodig acht in verband met de uitvoering van de door hem genomen besluiten.
- 6) Zodra de omstandigheden het toelaten, ontbindt de voorzitter het regionaal beleidsteam.

Oordeel Crisismanagement

Juist door de inrichting van het klein en groot RBT heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio alle zorgvuldigheid ingebouwd om te voldoen aan het wettelijk kader. Met name lid 4 van artikel 39 Wvr zou veel vertraging op kunnen leveren als voor ieder te nemen besluit het voltallige RBT geraadpleegd zou moeten worden. De scheiding tussen RBT-groot en RBT-klein leverde daarnaast een lagere vergaderdruk op, wat tijd vrijmaakte voor andere activiteiten van de leden van het RBT-groot. Ook het borgen van de continuïteit in de teams heeft bijgedragen aan het voldoen aan deze kaders.

Ook aan lid 3, het aanwijzen van een ROL is voldaan.

Met betrekking tot lid 6 van artikel 39 Wvr merken wij op dat de afschaling buiten de scope van dit onderzoek valt.

Ons expertoordeel luidt dat de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid heeft voldaan aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van crisismanagement.

3.2 Informatiemanagement

De coronacrisis stelde het proces informatiemanagement voor een groot aantal ongekende uitdagingen. Zo verliep de aansluiting met het LOCC (in casu het LOT-C) initieel niet goed: de positie van het LOT-C was niet helder, informatiedeling werd als eenzijdig ervaren en vragen werden niet of erg traag beantwoord. Ook kwam informatie over de persconferenties, noodverordeningen en de toelichting daarop vaak laat of via een omweg bij de Veiligheidsregio terecht. De landelijke coördinatie op het gebied van informatiemanagement voldeed niet aan de verwachtingen van de veiligheidsregio noch op het gebied van coördinatie, noch op de inhoudelijke informatie, noch op de wijze van informatiedeling. Deze samenwerking is verbeterd en in de loop van de crisis verder ontwikkeld, maar blijft tot op de dag van vandaag een aandachtspunt.

Corona bracht ook veel informatiestromen met zich mee die in de bestaande crisisstructuur niet ingebed waren én er werd gebruik gemaakt van andere informatiekkanalen, naast het LCMS.

Uit de verschillende evaluatieverslagen komt het beeld naar voren dat informatiemanagement geworsteld heeft met hardnekkige ICT- en e-mailstoringen, die een negatieve impact op de kwaliteit van het Algemeen Gedeeld Beeld hebben gehad. Ondanks herhaaldelijk agenderen van deze problemen bij het MT konden deze problemen niet snel worden opgelost. In de loop van de crisis zijn hier wel stappen gezet, en zijn de problemen wel opgelost.

Toetsing wettelijk kader

Het besluit Veiligheidsregio's beschrijft de volgende verplichtingen voor de Veiligheidsregio op het thema informatiemanagement in de warme fase:

Artikel 2.4.1

1 Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat binnen de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing tijdens een ramp of crisis een totaalbeeld wordt bijgehouden.

2 Het totaalbeeld is opgebouwd uit ten minste de beschikbare gegevens over het incident, over de hulpverlening, over de prognose en de aanpak en over de getroffen maatregelen en de resultaten ervan.

3 Het totaalbeeld wordt langs geautomatiseerde weg zo spoedig mogelijk en voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is geverifieerd, beschikbaar gesteld aan:

- a.** de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- b.** andere bij de ramp of crisis betrokken partijen, voor zover zij deze gegevens nodig hebben voor de uitvoering van hun taken en bevoegdheden, en
- c.** Onze Minister.

Artikel 2.4.2

1 De onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, bedoeld in artikel 2.1.1, onderdelen a tot en met d, houden bij de rampenbestrijding en crisisbeheersing een eigen beeld bij.

2 Het eigen beeld bestaat uit de beschikbare gegevens over de ontwikkeling en effecten van een incident, de risico's voor de veiligheid van de hulpverleners en de personen in het getroffen gebied, de aanpak van het incident en de daarvoor benodigde mensen en middelen.

3 De gegevens worden nadat zij beschikbaar zijn binnen tien minuten verwerkt in het eigen beeld en voor zover mogelijk geverifieerd.

4 De gegevens worden langs geautomatiseerde weg beschikbaar gesteld aan:

- a.** de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- b.** andere de bij de ramp of crisis betrokken partijen die deze gegevens nodig hebben voor de uitvoering van hun taken en bevoegdheden, en
- c.** het onderdeel dat het totaalbeeld bijhoudt.

Artikel 2.4.3

Een advies of opdracht van een onderdeel van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing is gebaseerd op het actuele eigen beeld van dat onderdeel en op het actuele totaalbeeld.

Oordeel Informatiemanagement

Het wettelijk kader voor informatiemanagement stelt een aantal eisen die niet realistisch zijn voor een crisis als Covid-19. Een voorbeeld is artikel 2.4.2, lid 3. Met de intensiteit van informatie die gepaard ging (en nog altijd gaat) met deze crisis was het niet mogelijk om alle informatie steeds binnen 10 minuten te verwerken in het beeld.

Bestudering van de beschikbare documentatie laat zien dat de crisisorganisatie kampte met hardnekkige ICT-problemen, die pas na lange tijd werden opgelost.

Op basis van de onderdelen van het wettelijk kader die wel haalbaar en van toepassing zijn in deze crisis luidt ons expertoordeel dat de VRZHZ heeft voldaan aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van informatiemanagement: aan het in de betreffende artikelen gestelde voor het overgrote deel wél voldaan: er werd een totaalbeeld bijgehouden, dat langs geautomatiseerde weg gedeeld werd met de betrokken gremia en dat diende als basis voor adviezen en opdrachten in de crisisstructuur.

3.3 Handhaving

Bij aanvang van de coronacrisis in Nederland leidden de net ingevoerde maatregelen tot verschillende interpretaties door zowel burgers als de Veiligheidsregio's zelf. De Veiligheidsregio's onderling voerden de maatregelen

verschillend uit, zo bleven de markten in de ene gemeente open terwijl ze in andere gemeenten gesloten waren. Met name in gemeenten op de grens van twee Veiligheidsregio's leverde dit voor burgers verwarrende situaties op, die de handhaving van de maatregelen bemoeilijkte.

De invoering van de maatregelen via noodverordeningen bracht vanwege de opeenvolgende maatregelen veel werk met zich mee. Het ROT focuste zich vooral op de juridische werkelijkheid en de handhaving van de maatregelen. Het RBT was veel tijd kwijt aan het instellen van de noodverordeningen.

Het instellen en uitvoeren van maatregelen werd gedurende de crisis steeds eenvoudiger. Concreet werd er voor het Pinksterweekend geleund op de opgedane ervaring met Pasen en Koningsdag. Gebieden werden opnieuw dynamisch afgesloten om de instroom te doseren en de druk op handhaving te verminderen. Het ROT stelde vaste richtlijnen op die voor de uitvoering van de maatregelen van belang waren. Hierin bleek vooral het aantrekken van juridische medewerkers en de coördinatie op handhaving vanuit Bevolkingszorg een succesfactor.

Een knelpunt in handhaving was (en is dat misschien nog altijd) de capaciteit: Bevolkingszorg was hiervoor afhankelijk van gemeenten en er bleek vooral in de avonduren en weekenden niet altijd voldoende capaciteit beschikbaar.

Toetsing wettelijk kader

De Wet Veiligheidsregio bepaalt dat de voorzitter van de Veiligheidsregio ten behoeve van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in de betrokken gemeenten bij uitsluiting bevoegd is toepassing te geven aan (onder meer) artikel 172 Gemeentewet.

Artikel 172 Gemeentewet

1. De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde.
2. De burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie.
3. De burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.
4. De commissaris van de Koning geeft, indien een ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis dan wel ernstige vrees voor het ontstaan van zodanige ordeverstoring zulks noodzakelijk maakt, de burgemeesters in de provincie zoveel mogelijk na overleg met hen, de nodige aanwijzingen met betrekking tot het door hen ter handhaving van de openbare orde te voeren beleid. De aanwijzingen worden zo enigszins mogelijk schriftelijk gegeven.

Artikel 172 a Gemeentewet

1. Onverminderd artikel 172, derde lid, en hetgeen bij gemeentelijke verordening is bepaald omtrent de bevoegdheid van de burgemeester om bevelen te geven ter handhaving van de openbare orde, kan de burgemeester aan een persoon die herhaaldelijk individueel of groepsgewijs de openbare orde heeft verstoord of bij groepsgewijze verstoring van de openbare orde een leidende rol heeft gehad, bij ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde een bevel geven:
 - a. zich niet te bevinden in of in de omgeving van een of meer bepaalde objecten binnen de gemeente, dan wel in een of meer bepaalde delen van de gemeente;
 - b. zich niet in een of meer bepaalde delen van de gemeente op een voor het publiek toegankelijke plaats zonder redelijk doel met meer dan drie andere personen in groepsverband op te houden; of
 - c. zich op bepaalde tijdstippen te melden op bepaalde plaatsen, al dan niet in een andere gemeente.
2. Een bevel zich te melden in een andere gemeente, wordt slechts gegeven in overeenstemming met de burgemeester van die gemeente.

3. Indien de officier van justitie een persoon als bedoeld in het eerste lid een gedragsaanwijzing heeft gegeven als bedoeld in artikel 509hh, tweede lid, onderdeel a, van het Wetboek van Strafvordering, geeft de burgemeester aan deze persoon niet een bevel als bedoeld in het eerste lid, onder a of b, voor hetzelfde gebied.
4. Het bevel geldt voor een door de burgemeester vast te stellen periode van ten hoogste drie maanden. Het bevel kan ten hoogste driemaal worden verlengd met een door de burgemeester vast te stellen periode van telkens ten hoogste drie maanden.
5. Op grond van nieuwe feiten of omstandigheden kan de burgemeester het bevel wijzigen ten nadele van betrokkene.
6. De burgemeester kan op aanvraag tijdelijk ontheffing verlenen van de verboden of geboden die voortvloeien uit het bevel, dan wel van een of meer onderdelen daarvan. Aan de ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
7. Indien nieuwe feiten of omstandigheden daartoe aanleiding geven, wijzigt de burgemeester het bevel ten gunste van betrokkene. Het bevel wordt ingetrokken zodra het niet langer nodig is ter voorkoming van verdere verstoringen van de openbare orde.

Oordeel Handhaving

In de beschikbare documenten zien wij geen aanwijzingen dat de Veiligheidsregio, in casu de Voorzitter op een incorrecte of buitenproportionele wijze gebruik heeft gemaakt zijn bevoegdheden in het kader van de noodverordeningen. Wij zijn van mening dat de afstemming in zowel het klein, als groot RBT als ROT hierbij van doorslaggevend belang is geweest.

Ons expertoordeel luidt dan ook dat de VRZHZ heeft voldaan aan de wettelijke verplichtingen ten aanzien van handhaving.

3.4 Crisiscommunicatie

Sinds het begin van de crisis heeft de VRZHZ gekozen voor een actieve crisiscommunicatie, onder meer door regionale persmomenten (met de voorzitter en DPG gezamenlijk), regionale campagnes, berichten op de website, berichten op sociale media en de inrichting van een publiekstelefoon. Er was een open wijze van communiceren, niet alleen tijdens regionale persgesprekken, maar ook richting gemeenteraadsleden. Illustratief aan dit laatste is het ontwikkelde verantwoordingsdocument. Daarnaast maakte men de communicatie bewust persoonlijk door aandacht te besteden aan de effecten van de maatregelen op de samenleving en door waardering voor de inzet van de samenleving uit te spreken. Ook koos men voor bewust voor duidelijke communicatie naar groepen die het lastiger vonden om zich aan de maatregelen te houden.

Op gemeentelijk niveau was men ook druk bezig met de crisiscommunicatie en bestond er de roep om afstemming en regie vanuit de Veiligheidsregio, hoewel de mate waarin hier gebruik van werd gemaakt en input voor werd geleverd per gemeente verschilde. Aan die behoefte gaf de regio gehoor, maar toch bleef het moeilijk om een regionaal beeld te krijgen van hoe de crisiscommunicatie in gemeenten werd vormgegeven, waardoor de regierol niet ten volle genomen kon worden.

Naarmate de crisis vorderde was de crisiscommunicatie vooral gericht op handhaving en het beantwoorden van vragen over de maatregelen. De informatievoorziening in de communicatie kwam steeds beter op orde, hoewel feiten en cijfers vaak kort op een persmoment aangeleverd werden. Aandachtspunt was dat er in deze informatie weinig relatie bestond met wat er een week eerder gecommuniceerd was (geen doorlopend narratief) en op momenten onjuiste informatie gegeven werd. Tevens was er binnen de VRZHZ discussie over de breedte van de rol van de crisiscommunicatie. Zo leefde er de vraag of de VRZHZ ook mocht communiceren over welzijnsvraagstukken, waaronder eenzaamheid, dat naarmate de crisis vorderde ook een groot thema werd. Dit was bestuurlijk een lastig vraagstuk.

De samenwerking met de communicatiefunctionarissen van de GGD kwam moeizaam op gang. Verschillen in inzicht over de communicatiestrategie en de mate van transparantie zorgde meermalen voor een suboptimale samenwerking en resultaten: voor de VRZHZ was het uitgangspunt in de communicatie 'actief en transparant', terwijl de GGD een meer reactieve en terughoudende stijl wilde hanteren. Gaandeweg de crisis is de samenwerking verbeterd.

De drie grote uitdagingen op het gebied van crisiscommunicatie waren: 1) het uitleggen van de maatregelen, omdat ze voor verschillende interpretaties vatbaar waren en in hoog tempo veranderde, 2) het op afstand contact houden met de inwoners en 3) het duidelijk overbrengen van een boodschap als burgemeester. Het werd extra bemoeilijkt doordat dit ook op landelijk niveau een uitdaging bleek. Daarnaast bleek het lastig de samenleving te blijven bereiken: deze crisis vroeg om gedragscommunicatie, waarbij handelingsperspectieven moesten worden verrijkt met motiverende boodschappen als tegengewicht tegen de "coronamoetheid" die heerste.

Op meerdere niveaus werd aangegeven dat crisiscommunicatie als thema onvoldoende geagendeerd is in het RBT, waardoor strategische sturing op die crisiscommunicatie ontbrak.

Toetsing wettelijk kader

De prestatie-eisen die gesteld worden aan crisiscommunicatie stammen uit 2014. Het rapport 'Bevolkingszorg op orde 2.0 - eigentijdse bevolkingszorg, volgens afspraak' werd in dat jaar vastgesteld door het Veiligheidsberaad. De prestatie-eisen zijn overigens 'indicatief' (en in die zin geen wettelijk kader), en vallen uiteen in drie categorieën: Feitelijke informatie, Instructie en Duiding.

Feitelijke informatie

Prestatie-eis Crisiscommunicatie (1): De overheid stimuleert vooraf en tijdens crises dat betrokkenen zichzelf en elkaar informeren.

Prestatie-eis Crisiscommunicatie (2): Uiterlijk 30 minuten na aanvang van het incident wordt feitelijke informatie beschikbaar gesteld aan de betrokkenen, zodat zij zelfredzaam kunnen handelen.

Prestatie-eis Crisiscommunicatie (3): Iedere 30 minuten wordt via de (sociale) media en op geëigende momenten via andere middelen (zoals bewonersbrieven) mede op basis van behoeften van betrokkenen feitelijke informatie beschikbaar gesteld.

Instructie

Prestatie-eis Crisiscommunicatie (4): Waar nodig worden aanvullend concrete instructies verstrekt en/of handelingsperspectieven geboden aan de betrokkenen.

Duiding

Prestatie-eis Crisiscommunicatie (5): Binnen een uur komt de gemeente of burgemeester (het boegbeeld 'het gezicht van de overheid') met een proportionele reactie, die rekening houdt met de lokale impact en de vragen die onder de bevolking leven en afhankelijk van de situatie burgers op roept tot (zelf)redzaamheid.

Prestatie-eis Crisiscommunicatie (6): Iedere 2 uur daarna duidt de gemeente of burgemeester (het boegbeeld 'het gezicht van de overheid'), afhankelijk van de situatie, opnieuw de crisis.

Oordeel Crisiscommunicatie

Wat geldt voor het oordeel over informatiemanagement, geldt ook voor het oordeel over crisiscommunicatie: de prestatie-eisen die in 2014 zijn vastgesteld zijn voor een deel moeilijk toepasbaar op de Coronacrisis. Een voorbeeld is de derde eis, die stelt dat er elke 30 minuten een update moet zijn voor de bevolking, met feitelijke informatie. De aarden duur van de crisis heeft ervoor gezegd dat dit vrijwel onmogelijk was. De hoeveelheid en snelheid aan informatie moest op een alternatieve manier worden aangeboden.

Daarnaast is uit de bestudeerde stukken duidelijk naar voren gekomen dat het bieden van handelingsperspectief voor de bevolking, op basis van de maatregelen een taai vraagstuk bleek.

Hoewel het voor ons niet mogelijk is om op basis van wettelijke kaders en vigerende veldnormen en expertoordeel over crisiscommunicatie te geven, beoordelen wij de inspanningen én de resultaten van die inspanningen op basis van het verzette werk als goed: Ondanks de grote hoeveelheid en de snelheid waarmee informatie vanuit verschillende niveaus in de samenleving werd verspreid, heeft de VRZHZ voorzien in een duidelijke en eenduidige boodschap. De aard van de crisis heeft gevraagd om een andere aanpak van crisiscommunicatie, die meer gericht was op gedragscommunicatie, en de VRZHZ is er in geslaagd hier vorm aan te geven. Gedurende de crisis is dit verder verfijnd en is de samenwerking met andere partners op het gebied van crisiscommunicatie opgezocht.

2.5 Bevolkingszorg

De COVID-19 crisis heeft ook aan de sectie Bevolkingszorg hoge eisen gesteld: Zij moesten mee-schakelen met de bewegingen die, bijvoorbeeld, bij crisiscommunicatie werden gemaakt. De sectie zorgde voor een koppeling met gemeentelijke juristen, om de antwoorden op de veelgestelde vragen tegen te lezen, én via de sectie bestonden er korte lijnen met de adviseurs risicobeheersing en bevolkingszorg van de gemeenten in de regio.

Ook het organiseren van de regionale afstemming rondom de handhaving van de maatregelen heeft veel tijd en aandacht van de sectie bevolkingszorg gevraagd. Deze afstemming wordt door de VRZHZ als duidelijk succes benoemd.

Toetsing wettelijk kader

In de Wet veiligheidsregio's is het college van burgemeester en wethouders (B&W) belast met de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing (art. 2) en heeft deze organisatie overgedragen aan de Veiligheidsregio (art. 10). In het onderliggende Besluit veiligheidsregio's (art. 2.1.1) staat aangegeven dat het college van B&W een team Bevolkingszorg aanwijst dat belast is met vijf concrete bevolkingszorgtaken (art. 2.1.3):

- 1.het geven van voorlichting aan de bevolking;
- 2.het voorzien in opvang en verzorging van de bevolking;
- 3.het verzorgen van nazorg voor de bevolking;
- 4.het registreren van slachtoffers;
- 5.het registreren van schadegevallen.

De Coronacrisis heeft vooral op de eerste taak van bevolkingszorg grote druk gelegd. Dit thema is separaat besproken in de vorige paragraaf 'crisiscommunicatie'.

Het kader voor bevolkingszorg staat grotendeels beschreven in het rapport 'Bevolkingszorg op orde 2.0 - eigentijdse bevolkingszorg, volgens afspraak'. Het rapport bevestigt de nieuwe visie op bevolkingszorg. De daaraan gekoppelde indicatieve prestatie-eisen zijn nader toegelicht en gelden als hét kader voor bevolkingszorg. Bevolkingszorg op orde 2.0 geeft invulling aan een meer realistische zorg voor de bevolking tijdens en na een ramp of crisis waarbij wordt uitgegaan van zelfredzaamheid van een groot deel van de betrokkenen. Ook dit rapport, hoewel het gezien wordt als hét kader, is geen formeel wettelijk kader.

De concrete prestatie-eisen die in het rapport beschreven staan zijn niet toepasbaar op de Coronacrisis. Zij raken aan thema's als het opvangen en verzorgen van groepen getroffen en het informeren van verwanten van getroffen.

Oordeel Bevolkingszorg

Het taakveld crisiscommunicatie is binnen bevolkingszorg het voornaamste taakveld dat geactiveerd is tijdens de Corona-crisis. Het oordeel over dat onderdeel is in de vorige paragraaf 'crisiscommunicatie' gegeven. De overige prestatie-eisen betreffen aspecten die in deze crisis niet aan de orde zijn geweest.

Wel is er door de mensen binnen bevolkingszorg ongelofelijk hard gewerkt: de zorg voor de bevolking heeft voortdurend bovenaan op de prioriteitenlijst gestaan.

Hoewel het voor ons niet mogelijk is om op basis van wettelijke kaders en vigerende veldnormen en expertoordeel over bevolkingszorg te geven, beoordelen wij de inspanningen én de resultaten van die inspanningen op basis van het verzette werk als zeer goed.

3.5 Overkoepelend oordeel handelen Veiligheidsregio

Samenvattend luidt ons expertoordeel over het handelen van de VRZHZ in de Covid-19 crisis:

De regio heeft voldaan aan wat wettelijk verwacht mocht worden waar wettelijke normen waren vastgesteld en aan veldnormen waar die bekend waren, én aan wat in de praktijk nodig bleek. Zij hebben zich proactief en innovatief getoond in het vinden van oplossingen voor de bijzondere uitdagingen van deze crisis. Waar veldnormen of wettelijke normen niet toepasbaar zijn vanwege het karakter van de Covid-19 crisis concluderen wij op basis van inspanningen en resultaten ook telkens dat de VRZHZ voldoende of goed scoort.

4. De samenwerking tussen de kolommen

De tweede onderzoeksvraag luidt: hoe functioneerde de crisisorganisatie, met betrekking tot de samenwerking tussen de kolommen?

De interviews noch de leertafels besteden heel uitgebreid en diepgaand aandacht aan de samenwerking tussen de verschillende kolommen. In de evaluatieverslagen van VRZHZ komt dit onderwerp wel naar voren. Hieruit wordt een aantal zaken in de samenwerking zichtbaar, deze beschrijven wij hieronder.

4.1 Positieve geluiden

Uit alle geraadpleegde bronnen komt het beeld naar voren dat de samenwerking tussen de kolommen over het algemeen goed is verlopen. Zo wisten de ROL, politie en burgemeesters elkaar in april 2020 te vinden toen het mooier wordende weer, waarbij veel Nederlanders naar buiten gingen, lastige situaties in de handhaving van de maatregelen veroorzaakte. Daarnaast concludeerde men in april 2021 dat de samenwerking met Bevolkingszorg prettig en collegiaal is verlopen. De verklarende variabelen van dit succes zijn 'korte lijnen, flexibiliteit en een grote bereidheid om samen op te trekken'.

Een vaker benoemd punt is de natuurlijke rolverdeling tussen de voorzitter van de Veiligheidsregio en de DPG. Zo zou de DPG zich meer gefocust hebben op het gezondheidskundige gedeelte en de voorzitter van de Veiligheidsregio op de Covid-maatregelen en de uitkomsten van het Veiligheidsberaad. Men geeft aan dat de oefening met de Hollandse Griep in 2019 heeft bijgedragen aan de prettige samenwerking tussen de verschillende partners.

Een andere succesfactor in die goede samenwerking was de eenheid tussen de medewerkers en een gedeeld gevoel van urgentie. Al vóór het begin van de coronacrisis was de basis hier al in gelegd. Zo werkten de ambtenaren rampenbestrijding van de gemeenten op de donderdagen in het gebouw van de Veiligheidsregio, dit heeft bijgedragen aan korte lijnen en makkelijke onderlinge afstemming.

Meer operationeel is men enthousiast over de samenwerking tussen de GHOR en de brandweer bij de ondersteuning van een verpleeghuis in de regio.

4.2 Kritische geluiden

Naast de positieve geluiden zijn er ook aandachtspunten naar voren gekomen met betrekking tot de samenwerking tussen de kolommen.

De kritische geluiden betreffen vooral de samenwerking met de GGD GHOR ZHZ. De bron van de spanningen lijkt vooral te liggen in de samenwerking tussen de onderdelen crisiscommunicatie van de VRZHZ enerzijds en de GGD GHOR ZHZ anderzijds. Informatie vanuit de GGD kwam vaak niet of te laat, wat de samenhang in de persmomenten bemoeilijkte, en de beide organisaties hanteerden in eerste instantie verschillende uitgangspunten voor de communicatiestrategie (zie ook paragraaf 3.4)

Een ander, bekend punt, betreft het delen van informatie uit de witte kolom: er sprake geweest van onbegrip tussen de deelnemers van het ROT, GGD GHOR, bevolkingszorg en politie. De deelnemers van het ROT verwachtten informatie vanuit GGD GHOR, die op zijn beurt weer informatie verwachtte van bevolkingszorg en politie. Er was dus sprake van verkeerde verwachtingen en miscommunicatie. In een later stadium heeft de GGD GHOR meer toelichting gegeven over de mogelijkheid tot het wel of niet delen van informatie. Dit leidde tot meer begrip en daarmee tot minder spanningen.

Oordeel samenwerking tussen de kolommen.

Op basis van de afweging tussen positieve en kritische geluiden beoordelen wij de samenwerking tussen de kolommen over het geheel als voldoende. De gevonden kritische kanttekeningen betreffen immers alleen de samenwerking met de witte kolom.

5. De rolneming van het ROT, het klein RBT en het groot RBT

De derde onderzoeksvraag luidde: hoe functioneerde de crisisorganisatie, met betrekking tot de rolneming van de verschillende teams?

Rolbeschrijving ROT en RBT

Een onderzoek naar en een oordeel over de rolneming van een team veronderstelt een beeld van hoe die rol er uit hoort te zien. De meest gebruikte rolbeschrijving voor ROT en RBT staan hieronder ¹.

ROT

Het ROT geeft leiding aan de beheersing van het incident en heeft de volgende taken:

- Inzetten, coördineren en aansturen totale operationele inzet;
- Bewaken continuïteit en multidisciplinaire operationele inzet;
- Beslissen over verdelen van schaarse operationele middelen;
- Regie op het totaalbeeld;
- Scenariodenken op de middellange termijn (4-12 uur);
- Adviseren Gemeentelijk of Regionaal Beleidsteam;
- Voorbereiden van bestuurlijke besluitvorming voor bijstandsaanvraag.

RBT

Het RBT heeft als doel om waar nodig tot afstemming en coördinatie te komen en heeft daarbij de volgende taken:

- Scenariodenken op de lange termijn (>12 uur).
- Het ondersteunen van de voorzitter van de Veiligheidsregio of diens vervanger door hem of haar te voorzien van strategisch advies.
- Het (integraal) plannen, monitoren en waar nodig bijstellen van beleid en tolerantiegrenzen
- Het (integraal) plannen, monitoren en waar nodig bijstellen van de te behalen bestuurlijke en operationele prestaties, op basis van incidentscenario's of het 'totaalbeeld'.

5.1 Rolneming ROT

In de VRZHZ is vanaf februari 2020 het plannings-ROT operationeel. Vanaf de opschaling op 12 maart 2020 naar GRIP 4 is het ROT operationeel. Vanaf dat moment is het ROT enkele keren per week bij elkaar gekomen. In de zomer van 2021 is het ROT afgeschaald.

Het ROT is de centrale uitvoerende instantie en kenmerkt zich door een operationele dynamiek. ROT-leden zijn tevreden over de samenwerking binnen het team. Het team kende een vaste bezetting (de normale structuur met de piketdiensten werd losgelaten) en daardoor zijn er korte lijnen en zijn teamleden goed op elkaar ingespeeld. De ROT-leden kwalificeren de onderlinge samenwerking als efficiënt. Een aandachtspunt is het behoud van scherpte richting elkaar.

Het ROT is, aan het begin van de crisis, gestart met werken op de manier zoals men gewend was, volgens opgestelde planvorming en uit ervaring van eerdere crises. Er is afgesproken dat dit binnen aanzienbare tijd geëvalueerd werd, om te bepalen of bijstelling van deze werkwijze nodig was. Een algemene observatie vanuit de leertafel met het ROT is dat de devaluatie van de term crisis voor weerstand heeft gezorgd bij de deelnemers. Al snel voelde de crisis

¹ Bron: basiskennis crisisbeheersing, IFV

als 'business as usual' en neigde meer naar de normale werkverhoudingen. In een 48 uren crisis luistert men beter naar elkaar en wordt er directief besproken wat nodig is en op welke manier dit uitgevoerd moet worden. In deze crisis was dat niet het geval.

Door het karakter van de Coronacrisis heeft het ROT een beperktere rol dan bij een flitsramp: er is nauwelijks sprake van het coördineren of aansturen van operationele inzetten door het ROT. Daar waar dat wél het geval was gebeurde dat vooral monodisciplinair. Handhaving was het belangrijkste operationele proces en hier werd wel in nauwe samenwerking en afstemming tussen bevolkingszorg en politie opgepakt. Deze veranderde rol heeft volgens de ROT-leden de inhoud van hun adviserende taak richting het RBT beïnvloed. Het ROT heeft zich vooral geconcentreerd op de juridische werkelijkheid en de handhaving.

ROT-leden hebben, zeker in de beginperiode, een grote bestuurlijke invloed op hun werkzaamheden ervaren. Bestuurders stelden veel vragen die voortkwamen uit een meer bestuurlijk belang, intervenueerden en probeerden processen te beïnvloeden. De vragen die gesteld werden hadden een andere prioriteit, wat voor het ROT nieuw en in sommige situaties ingewikkeld bleek. Het ROT geeft aan dat haar adviseringslijn richting het RBT vaak niet helder was. Het ROT vindt dat zij snel en goed hebben voldaan aan verzoeken vanuit het RBT. Het RBT is dezelfde mening toegedaan. De ROL werd in positie gebracht door de korte lijnen met het RBT.

In het begin van de coronacrisis is op initiatief van het ROT een apart scenarioteam gevormd. Dit scenarioteam adviseerde het ROT. Daardoor is er veel aandacht geweest voor scenariodenken in het ROT. ROT-leden vinden dat kwalitatieve beeldvorming (inclusief de actuele stand van zaken) belangrijk is bij de start van het overleg voor het verloop van de rest van het overleg. Het scenarioteam en crisiscommunicatie sloten goed op elkaar en het ROT aan en hebben elkaar versterkt.

Uiteraard had ook Informatiemanagement een belangrijke (regie)rol binnen het ROT. Informatiemanagement benadrukt het belang van tijdige toegang tot alle (actuele) beschikbare informatie. Informatiemanagement is in flitsrampen gewend om alle informatie te ontvangen en had in deze crisis niet dezelfde positie. Op veel thema's was de informatiepositie van het RBT beter dan die van het ROT.

Tijdens de crisis is er vanaf oktober 2020 gewerkt in A en B teams om de werkdruk van de individuele ROT-leden te verlichten. De ROT-leden waren ontevreden over deze manier van werken en gaven aan dat dit de werkdruk van de crisisorganisatie niet positief heeft veranderd. Zo zorgde het voor meer overdracht en onderlinge afstemming, dat bij één team niet nodig was. De continuïteit in de bezetting en de hoge werkdruk zijn vaak onderwerp van gesprek geweest. De verhouding tussen reguliere- en crisiswerkzaamheden is als ingewikkeld ervaren door ROT-leden.

Oordeel rolneming ROT

Afgezet tegen de uitgevoerde taken was de rolneming door het ROT uitstekend. Zij wisten zich aan te passen aan de andere omstandigheden die de coronacrisis met zich meebracht en zij kozen voor oplossingen die het team en hun werkwijze versterkten.

5.2 Rolneming klein RBT

De VRZHZ heeft bij de opschaling naar GRIP4 gekozen voor een splitsing in een groot RBT (voor informatiedeling en beeldvorming) en een klein RBT, als besluitvormend gremium.

Hoewel wij geen leertafel met het klein RBT hebben kunnen organiseren is uit de interviews en de eigen evaluatie van de VRZHZ wel een beeld naar voren gekomen: de scheiding tussen besluitvorming in het klein RBT en informatiedeling en beeldvorming in het groot RBT heeft gewerkt. Het versnelde de besluitvorming aanzienlijk.

Natuurlijk heeft ook deze nieuwe werkwijze wat hobbels gekend in de aanloop: de precieze bemensing van het klein-RBT moest nog uitgekristalliseerd worden en ook de positie van crisiscommunicatie in dit team vroeg in de eerste weken wat aandacht.

Een oordeel over de rolneming door dit team is moeilijk te geven, enerzijds omdat het ontbreekt aan normen voor deze rolneming, en anderzijds omdat wij niet in een leertafel hebben kunnen reflecteren met het team op die eigen rolneming.

5.3 Rolneming groot RBT

Binnen de VRZHZ werd al snel opgeschaald naar GRIP 4 en de regio is daar lange tijd in gebleven. Het groot RBT is hierdoor vanaf 12 maart 2020 operationeel geworden. In de vergaderingen van het groot RBT werd er vooral aandacht besteed aan informatiedeling en beeldvorming, terwijl het RBT-klein het besluitvormend gremium was. Deze structuur bleek tijdens de coronacrisis goed te werken. Het is een gremium gebleken waarin alle relevante inhoudelijke COVID-19 informatie, zowel landelijk als lokaal, structureel met elkaar gedeeld kon worden. Iedereen voor wie het voor hun functie noodzakelijk was, kon gemakkelijk op de hoogte blijven van recente ontwikkelingen. Daarnaast werd er tijdens het groot RBT regelmatig de gelegenheid geboden om eigen bevindingen en worstelingen met elkaar te delen. Hierdoor konden de deelnemers elkaar in de Covid-19 aanpak ondersteunen en versterken. Naast de GGD, burgemeesters, politie en andere partners kreeg ook het Openbaar Ministerie bij elk RBT de gelegenheid om naar voren te brengen wat er in de strafrechtketen speelde in de aanpak van Covid-19 overtredingen en misdrijven. Dit is door de deelnemers als positief ervaren.

Naast informatiedeling is het groot RBT ook een goed middel gebleken om landelijke maatregelen eenduidig regionaal uit te leggen om lokale verschillen zo klein mogelijk te maken. Landelijke maatregelen waren soms onduidelijk, vaak inconsistent en daardoor moeilijk of multi-uitlegbaar. Binnen het RBT groot kon regionale afstemming over complexe vraagstukken op deze maatregelen plaatsvinden. Aandachtspunt hierbij blijft de interpretatieverschillen die optraden tussen de gemeenten. Gemeenten zagen zich soms geconfronteerd met lastige handhavingssituaties, als iets in een buurgemeente wél werd toegestaan en in de eigen gemeente niet.

In de samenwerking binnen het RBT bestonden er weinig meningsverschillen en was de bereidheid om samen te werken hoog. De leden waren telkens in staat om met één stem naar buiten te treden. De crisis zelf heeft hierbij verbindend gewerkt en versterkte het onderlinge vertrouwen dat er al was. Binnen het RBT werd de ruimte gevoeld om inhoudelijke standpunten op tafel te leggen, te bespreken en indien nodig bij te stellen. Deze open sfeer werd mede toegeschreven aan goed voorzitterschap en informatiedeling van de voorzitter RBT naar de overige RBT-leden toe. De voorzitter nam de RBT-leden geregeld mee in wat er tijdens het Veiligheidsberaad besproken was.

Binnen het groot RBT werd er veel tijd besteed aan de noodverordeningen en de waan van de dag. Tijdens deze overleggen was er geen sprake van besluitvorming. Besluiten werden genomen in het klein RBT. Ook was er tijdens het groot RBT minder aandacht voor scenariodenken/vooruitkijken.

Achteraf gezien is er binnen het groot RBT te weinig aandacht besteedt aan crisiscommunicatie. Meerdere leden hebben aangegeven dat communicatie een belangrijke factor was binnen de crisis en dat dit thema nadrukkelijker op de agenda had moeten komen. Dit werd in de evaluaties ook onderschreven door de sectie crisiscommunicatie die zich onvoldoende aangehaakt voelde tijdens het RBT en daardoor een meer ondersteunde rol innam. Dit gold ook voor de sectie Informatiemanagement die zich bij het RBT meer notulist voelde dan informatiemanager. Dit heeft, zo geven de informatiemanagers, ook te maken met de aard van de crisis waarbij de VRZHZ meer uitvoerend dan leidend was.

Oordeel rolneming groot RBT

Afgezet tegen de taken van het RBT was de rolneming door het groot RBT voldoende. Zij hebben zich vooral beziggehouden met afstemming rondom de maatregelen en het delen van ervaringen en worstelingen.

Het groot RBT is minder toegekomen aan scenariodenken voor de lange termijn. Mogelijk speelt de instelling van het team scenariodenken hierbij een rol. Toch willen wij op deze plek benadrukken dat het RBT een belangrijke rol heeft in het ontwikkelen van strategische scenario's voor de langere termijn. Dit helpt ook om meer sturing te bieden aan de overige gremia.

6. De invloed van de Tijdelijke Wet Maatregelen

De vierde onderzoeksvraag betreft de wisselwerking tussen de gemeenten en de VRZHZ met als focus de periode voor en na de Tijdelijke Wet Maatregelen (TWM).

Wat betekent deze wet?

In vergelijking met de situatie van vóór de TWM (de situatie waarin de noodverordeningen golden) werd wettelijk gezien de rol van de burgemeester groter. De burgemeester kreeg de mogelijkheden tot:

a) Ontheffen. In bijzondere gevallen en na advies van de GGD mag hij een uitzondering geven op onder andere het verbod tot groepsvorming in een aangewezen plaats, het openstellen van een publieke plaats of het houden van een evenement. Bij het besluit over de ontheffing betreft de burgemeester zo zorgvuldig mogelijk de gemeenteraad en het college van B&W.

b) Handhaven door middel van aanwijzingen, bevelen en een last onder bestuursdwang of dwangsom. De burgemeester krijgt een bevoegdheid om bevelen te geven die nodig zijn om de naleving van regels te verzekeren als mensen zich op openbare plaatsen niet aan de gedragsregels (kunnen) houden of om activiteiten of gedragingen vanuit besloten plaatsen (geen woning) te beëindigen als er ernstige vrees is dat hierdoor verspreiding van het virus wordt veroorzaakt.

c) Bepalen van de plaatsen waar maatregelen gelden. Dit kan alleen als dit in de desbetreffende ministeriële regeling als mogelijkheid wordt benoemd. Te denken valt aan het aanwijzen van plaatsen waar een groepsvormingsverbod geldt (de ministeriële regeling bepaalt dan het maximumaantal personen per groep) of het aanwijzen van plaatsen waar strengere regels gelden voor evenementen (de ministeriële regeling bepaalt welke regels dat zijn).

Met de TWM worden de meeste artikelen die zijn genoemd in artikel 39, eerste lid, Wvr voor de bestrijding van deze pandemie weer uitgeoefend door de burgemeester in plaats van de voorzitter van de veiligheidsregio. Het gaat om toepassing van bevoegdheden uit de Wet veiligheidsregio's, de Gemeentewet, de Wet openbare manifestaties, en om het gezag over de politie en de Koninklijke marechaussee op grond van de Politiewet 2012.

De rol van de voorzitter van de Veiligheidsregio wordt kleiner door deze wet. De voorzitter is uitsluitend bevoegd tot de uitoefening van de TWM-bevoegdheden als de minister van VWS daartoe heeft besloten vanwege dreigende gevolgen van meer dan plaatselijke betekenis voor de bestrijding van de epidemie (artikel 58d). Dit geldt bijvoorbeeld ook voor eventuele bevoegdheden van de burgemeester om plaatsen aan te wijzen, die indien de minister van VWS daartoe besluit, overgaan naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Hierbij wordt in de toelichting op de gewijzigde wet benoemd dat het niet altijd nodig zal zijn om deze stap te zetten, als burgemeesters onderling de aanpak goed af kunnen stemmen. Hierbij is blijvend van belang dat de voorzitter van de veiligheidsregio over intergemeentelijke afstemming wordt geïnformeerd. Ook na de inwerkingtreding van de wet behouden de voorzitters van de veiligheidsregio's een coördinerende rol binnen de regio. Gegevens en inlichtingen over de lokale omstandigheden worden onder de TWM met tussenkomst van de voorzitters van de veiligheidsregio's aan de minister van VWS verstrekt (artikel 58t, tweede en derde lid). Als voorzitter van het regionaal beleidsteam heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio ook een belangrijke rol bij de afstemming tussen de gemeenten onderling. De voorzitters behouden enkele specifieke bevoegdheden in het kader van de Wet Publieke gezondheid zoals het in isolatie of quarantaine plaatsen van personen en maatregelen gericht op gebouwen, goederen en vervoersmiddelen (het controleren op besmetting, bijvoorbeeld door middel van het nemen van monsters en het bij concreet besmettingsgevaar zo nodig sluiten van gebouwen en terreinen).

De situatie in VRZHZ

De burgemeester van Dordrecht is voorzitter van de VRZHZ. Bij een crisis van meer dan plaatselijke betekenis is de voorzitter van de Veiligheidsregio bij uitsluiting bevoegd om toepassing te geven aan een aantal bevoegdheden van de burgemeesters in de regio.² Eén van deze bevoegdheden is het uitvaardigen van noodverordeningen.³ Door de opschaling naar GRIP-4 op 12 maart 2020 en het daarmee bijeenroepen van het RBT kreeg de voorzitter deze bevoegdheid.

Bij het overnemen van bevoegdheden van collega-burgemeesters door de voorzitter van de Veiligheidsregio is het vragen om input en het informeren van deze collega's belangrijk voor het verkrijgen van draagvlak. De inhoud van de noodverordeningen werd grotendeels op landelijk niveau bepaald en gecommuniceerd middels een modelnoodverordening. Deze nam de Veiligheidsregio over met af en toe enkele aanpassingen. In het groot RBT ontbrak het aan kennis over het proces van de totstandkoming van noodverordeningen.

Het groot RBT besteedde ruim tijd aan de noodverordeningen die toepasselijk waren in de eigen regio. Het proces van het opstellen van noodverordeningen kende in de aanloop wat moeilijkheden, vooral door het late aanleveren van informatie vanuit de landelijke gremia. Nadat deze moeilijkheden opgelost waren verliep het proces goed. Er was hierbij goede samenwerking tussen de ROL, bevolkingszorg en juristen. Het opstellen van de noodverordeningen veroorzaakte een piek in de werkdruk bij Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie. De verwachting die hierbij werd uitgesproken was dat dit zich zou herhalen bij elke versoepeling van maatregelen en het uitvaardigen van nieuwe verordeningen. Er is daarom afgesproken in het ROT om proactief te kijken hoe voorbereid kon worden, als crisisorganisatie, op deze piekmomenten.

Aanpassingen van noodverordeningen konden vaak niet tijdig plaatsvinden, omdat er te weinig tijd zat tussen het landelijk aankondigen van de nieuwe maatregelen en het aanleveren van de modelnoodverordening versus het proces om te komen tot een noodverordening bij de Veiligheidsregio. Hierdoor konden vragen over nieuwe maatregelen of versoepelingen nog niet beantwoord worden. Dit maakte het werken als crisisorganisatie lastig en zorgde voor minder draagvlak in de maatschappij. Crisiscommunicatie bleek onvoldoende aangehaakt bij de daadwerkelijke inhoud van de noodverordeningen wat het uitvoeren van hun rol en taken bemoeilijkte.

Per 1 december 2020 werd de Tijdelijke Wet Maatregelen Covid-19 (TWM) van kracht. Hiermee werden coronamaatregelen vastgelegd in wetgeving. De invoering van de TWM had tot gevolg dat de rolverdeling tussen de gemeenten en de Veiligheidsregio veranderde (zie beschrijving hierboven). Vanaf 1 december 2020 heeft de VRZHZ als uitvoeringsorgaan op verzoek van de gemeenten (RBT) de TWM opgevolgd waarbij de lokale werkingsverantwoordelijkheid niet meer bij de Voorzitter van de VRZHZ belegd was maar bij de lokale burgemeesters.

De TWM heeft de juridische situatie theoretisch vereenvoudigd, met name omdat er geen noodverordeningen meer opgesteld hoefden te worden. Er waren wel veel onduidelijkheden over de bevoegdheden. Door de interpretatieruimte ontstonden er regionaal veel verschillen en dat maakte regionale afstemming nog belangrijker. Handhaving is door de komst van de TWM onveranderd, met uitzondering van de beperktere handhavingsmogelijkheden richting bedrijven. Een belangrijke geleerde les door de invoering van TWM was om met elkaar de inhoud te doorleven en de rol en taakverdeling tussen betrokken partijen op elkaar afstemmen.

De blijvende onduidelijkheden over bevoegdheden en de ruimte voor interpretatie van de maatregelen maakten dat het invoeren van TWM over het algemeen niet leidde tot meer efficiëntie ten opzichte van de eerste fase van de coronacrisis in regio Zuid-Holland Zuid. Dit komt ook naar voren uit de enquête die de VRZHZ in de eigen organisatie heeft uitgezet. De invoering van de TWM heeft geen (negatieve) invloed gehad op de relatie tussen de

² Artikel 39 lid 1 sub b Wet Veiligheidsregio's.

³ Artikel 176 lid1 Gemeentewet.

VRZHZ en de gemeenten: de relatie was al goed voor de invoering, er was veel onderling vertrouwen en dat is zo gebleven.

7. De koppelingen tussen de diverse gremia en partijen

De vijfde onderzoeksvraag bekijkt de koppelingen tussen verschillende gremia en partijen: de reguliere organisatie met de crisisorganisatie; de Veiligheidsregio met het landelijke niveau en de VRZHZ met de andere regio's. Centrale vraag daarbij is of die koppelingen naar verwachting zijn gelopen.

7.1 Koppeling tussen de reguliere organisatie en crisisorganisatie

De crisisorganisatie blijkt goed toegerust te zijn op een langdurige inzet door de grote intrinsieke motivatie, resultaatgerichtheid en flexibiliteit van haar medewerkers. Doordat de meeste personen in de crisisorganisatie al werkzaam waren binnen Veiligheidsregio ZHZ waren zij al bekend met de organisatie en de faciliteiten. Daarnaast bood het de mogelijkheid om flexibel om te gaan met de inzet van collega's met reguliere functies in de crisisorganisatie. Hiertegenover staat dat deze medewerkers spanning ervaren tussen hun reguliere werkzaamheden en hun bijdrage aan de crisisorganisatie.

Door de langdurigheid van de crisis werd zichtbaar dat de crisisorganisatie niet zonder reguliere organisatie kan. De crisisstructuur is opgezet voor een korte crisis, zonder PIOFACH-taken (met uitzondering van ondersteuning en communicatie). Bij een langdurige crisis blijken die PIOFACH-taken toch noodzakelijk: langdurige ICT-problemen, de samenwerking tussen reguliere communicatie en crisiscommunicatie, de benodigde juridische ondersteuning en bemensing van secties zijn voorbeelden. Borging van de PIOFACH-taken in de crisisorganisatie door een goede aansluiting tussen reguliere organisatie en crisisorganisatie is bij een langdurige crisis dan ook van belang.

De werkzaamheden voor de crisisorganisatie en consequenties hiervan voor de reguliere werkzaamheden waren vaak niet goed zichtbaar. Zo waren tijdens de coronacrisis de reguliere werkzaamheden bij de afdeling Voorbereiding op Rampen en Crises (VRC) stilgelegd, terwijl in de rest van de organisatie de reguliere werkzaamheden zoveel mogelijk doorgang vonden. Hierdoor werd geregeld toch een beroep gedaan op medewerkers in de crisisorganisatie voor VRC-werkzaamheden. Daarnaast wist niet iedereen in de reguliere organisatie wat de crisisorganisatie nu precies deed en werkten de reguliere communicatie en de crisiscommunicatie langs elkaar heen, wat dubbel werk betekende.

Uit het evaluatieverslag tweede fase blijkt dat medewerkers in de crisisorganisatie hierdoor het gevoel kregen dat het voor de reguliere organisatie onvoldoende duidelijk was wat er verwacht kon worden van de medewerkers in de crisisorganisatie. Er ontstond afstand en soms onbegrip vanuit de reguliere organisatie richting de crisisorganisatie. Eén deel van de functionarissen in de crisisorganisatie heeft ervaren dat ze hun werkzaamheden hebben moeten verdedigen richting de reguliere organisatie. Het blijkt dat medewerkers in de crisisorganisatie het lastig vonden om zelf afwegingen te moeten maken tussen werkzaamheden voor de crisisorganisatie en de reguliere organisatie. Medewerkers probeerden dan ook alle ballen in de lucht te houden, met het risico op overbelasting.

Het is voor zowel de reguliere als de crisisorganisatie belangrijk dat er tijdens een langdurige crisis aandacht blijft voor de continuïteit van reguliere werkzaamheden en de balans hiervan met de inzet voor de crisisorganisatie. Hierin moeten heldere keuzes gemaakt worden. Tijdens de crisis is hier regelmatig over gesproken binnen het ROT, het MT, het coördinatoren- en sectiehoofdenoverleg. Deze overleggen liepen vaak door elkaar heen waardoor heldere sturing en ondersteuning bij prioritering, keuzes en consequenties ontbrak en gemist werd.

Een belangrijke oorzaak voor het gemis is de constructie waarin de crisisorganisatie nevenschikt is aan de reguliere organisatie. Dit betekent dat een functie in de crisisorganisatie een nevenfunctie is en dat de aansturing van de reguliere en crisisorganisatie los van elkaar staan. De leidinggevende vanuit de reguliere organisatie is in deze constructie steviger gepositioneerd dan de leidinggevende van de crisisorganisatie, terwijl de twee organisaties gedurende de crisis nauw met elkaar verbonden zijn en de werkzaamheden bij de crisisorganisatie in principe voorrang krijgen op de reguliere werkzaamheden.

Voor toekomstige crises kan het nuttig zijn om de crisisorganisatie nauwer te verweven met de reguliere organisatie zodat de reguliere- en crisisorganisatie elkaar kunnen versterken en aanvullen. Hierbij moet vooral gelet worden op prioritering van taken, taakverdeling, verbinding tussen medewerkers en de rol van leidinggevend.

Oordeel koppeling reguliere- en crisisorganisatie

In de koppeling tussen regulier en crisisorganisatie zitten duidelijke aandachtspunten, zoals hierboven beschreven zien wij een aantal zorgpunten: de verschillende positionering van de leidinggevend in de warme en de koude organisatie, het genoemde risico op dubbel werk door gebrek aan afstemming en het onbegrip en de afstand die medewerkers in de crisisorganisatie ervaren ten opzichte van de mensen in de reguliere organisatie maken dat wij de koppeling tussen de crisisorganisatie en de reguliere organisatie over de bestudeerde periode als onvoldoende beoordelen. Ook voor deze beoordeling geldt dat het geen oordeel is op basis van een vooraf vastgesteld normenkader, aangezien dat niet bestaat voor deze koppeling.

7.2 De koppeling tussen de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en het landelijk niveau

De VRZHZ is op landelijk niveau zeer stevig gepositioneerd en beschikt daardoor over een uitstekende informatiepositie. Er is gekozen voor een open manier van informatiedeling. Zo was er regelmatig een goede terugkoppeling vanuit het Veiligheidsberaad. De sectie Informatiemanagement heeft een grote inspanning geleverd om ook de landelijke informatiestromen mee te nemen.

Ook op het gebied van landelijke scenario-ontwikkeling speelde de VRZHZ een grote rol. De scenario's uit deze regio zijn landelijk verder uitgewerkt en hebben de basis gevormd voor de uiteindelijke landelijke scenario's.

Eerder in deze rapportage is beschreven dat de regio een flink gebrek aan landelijke sturing en coördinatie heeft ervaren. Voorbeelden hiervan (die ook elders in het rapport terugkomen) zijn gebrek aan sturing op landelijke communicatie en te weinig landelijke coördinatie op de maatregelen.

In deze Covid-19 crisis zag de VRZHZ (net als alle andere Veiligheidsregio's) zich geconfronteerd met nieuwe crisisstructuren (zoals het LOT-C), en met veranderende rollen van bestaande structuren die gelinkt werden aan de crisisstructuur (zoals het Veiligheidsberaad). Dit nieuwe stelsel was ingewikkeld om te doorzien en vroeg veel aandacht.

Oordeel koppeling Veiligheidsregio – landelijk niveau

Voor zover de verantwoordelijkheid voor deze koppeling bij de Veiligheidsregio ligt beoordelen wij de koppeling als zeer goed.

7.3 De koppeling tussen de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en andere regio's

De effectiviteit van het Veiligheidsberaad (een gremium uit de reguliere structuur, met als doel de effectiviteit van en samenwerking tussen de Veiligheidsregio's te vergroten) is al jaren onderwerp van gesprek. Het Veiligheidsberaad komt buiten crisis vier keer per jaar bijeen over brandweer gerelateerde zaken en persoonlijkheden spelen dan vaak een grote rol in het overleg. Het Veiligheidsberaad komt tijdens crises vaker bijeen, maar de coronacrisis was een crisis waar niemand rekening mee had gehouden. In de praktijk bleek de structuur van het bijeenkomen van het Veiligheidsberaad zowel voor de regio als voor het kabinet zinvol.

Een andere vorm van koppeling tussen de regio's bestond uit het delen van informatie met het LOT-C. Ook wordt in een wekelijks overleg tussen de operationeel leiders, gefaciliteerd door het LOT-C afgestemd tussen de Operationeel Leiders, stellen zij vragen en delen zij best practices. Ten aanzien van het delen van informatie met het LOT-C vanuit de regio geeft men aan deze connectie als éénrichtingverkeer te ervaren: er komt heel weinig informatie terug naar de regio.

In de afgelopen maanden is er wel ruimte geweest voor gezamenlijke reflectie met andere Veiligheidsregio's, maar daar is in het algemeen weinig gebruik van gemaakt. Het zou goed zijn om meer stil te staan bij processen van overleg, samenwerking en besluitvorming met de Veiligheidsregio's onderling.

De sectie crisiscommunicatie heeft gedurende de crisis ook contact gelegd met andere Veiligheidsregio's, maar deze contacten waren grotendeels eenzijdig en verliepen niet soepel. De activiteiten van crisiscommunicatie werden niet landelijk afgestemd. Doordat VRZHZ, actiever was op sociale media dan veel andere Veiligheidsregio's en een publiekstelefoonnummer opende, kreeg zij ook vragen van bewoners uit andere Veiligheidsregio's.

Oordeel koppeling Veiligheidsregio's onderling

Voor het geven van een expertoordeel voor de koppeling tussen de Veiligheidsregio's ontbreekt het aan een vooraf vastgestelde norm. Op basis van de ons beschikbare informatie (deelname aan het wekelijks OL-overleg, informatiepositie van de regio, actieve benadering van andere regio's door crisiscommunicatie) zijn wij van mening dat de koppeling van VRZHZ met andere regio's goed is.

8. Vijf aanbevelingen voor de toekomst

De laatste onderzoeksvraag betreft de lessen die de VRZHZ kan trekken uit de Covid-19 crisis, in de preparatie op de toekomst. Deze rapportage geeft over het algemeen een positief beeld van de aanpak van de Coronacrisis door de VRZHZ. De Veiligheidsregio heeft in de afgelopen maanden aandacht besteed aan het intern, tussentijds evalueren. Deze werkwijze heeft een uitgebreid overzicht van aanbevelingen, adviezen en acties opgeleverd.

Het overzicht willen wij vanuit ons eigen onderzoek en expertise aanvullen met vijf aanbevelingen.

Aanbeveling 1: Neem scenariodenken op in planvorming

De instelling van het scenarioteam voor deze crisis is van grote waarde gebleken. Zij vormden een zinvolle tegenstem voor het ROT. Omdat zij in uitvoering naast het ROT gepositioneerd waren konden zij werken buiten de drukte van de operatie, en kregen zij de tijd om breder te kijken. Ook de brede samenstelling van het team droeg hier aan bij. Het bespreken van scenario's met het RBT was aanvankelijk wat lastiger: zij waren niet gewend aan de rol en positie van dit team en bestuurlijk leek men vaak de behoefte te hebben om meer te denken vanuit 'best case scenario' dan 'worst case', terwijl dat bij het scenarioteam veelal andersom was. Bij het bespreken van scenario's waren de RBT-leden vaak geneigd een waardeoordeel te geven en hun meningen en mogelijke consequenties te bespreken. Het laten aansluiten van een burgemeester in het scenarioteam vergrootte het onderlinge begrip en verbeterde de samenwerking met het RBT.

Onze aanbeveling is om scenariodenken bij GRIP 4 standaard te organiseren én bij iedere crisis die langer duurt dan 48 uur. De rol en positie van een scenarioteam (dat het scenariodenken als taak heeft) dient dan ook in de planvorming opgenomen te worden.

Aanbeveling 2: Versterk de koppeling tussen de reguliere organisatie en de crisisorganisatie

Zoals besproken in paragraaf 7.1 verdient de koppeling tussen de reguliere organisatie en de crisisorganisatie aandacht. Dit betreft dan de volgende concrete punten:

- Organiseer afstemming en aansluiting rondom de PIOFACH-taken in de crisisorganisatie door een verbeterde aansluiting tussen de reguliere organisatie en de crisisorganisatie, en reserveer de bijbehorende middelen hiervoor. Immers, de functionarissen uit de reguliere organisatie hebben voor deze extra taak geen tijd toegewezen gekregen. Die extra werkzaamheden vragen ook om aanvullend budget;
- Organiseer verbinding tussen de leidinggevenden van de reguliere organisatie en de leidinggevenden van de crisisorganisatie en bevorder dat zij onderling afstemmen over de verdeling en prioritering van de werkzaamheden.

Aanbeveling 3: Versterk de interne cultuur van evalueren en feedback geven

Ondanks interne behoefte lukte het niet om regelmatig feedbacksessies en tussentijdse evaluaties in te plannen. Deze sessies zijn van grote meerwaarde om praktische zaken zo snel mogelijk aan te passen én om onderlinge spanningen bespreekbaar te maken en op te lossen.

Ons advies is om deze tussentijdse evaluaties als standaard onderdeel van de crisisaanpak in te richten en te ontdoen van het vrijblijvende karakter. Ook het standaard mee-alarmeren van een evaluator bij inzetten van het ROT en het RBT kan hierbij van grote betekenis zijn.

Aanbeveling 4: Verklein interpretatieverschillen van RBT-besluiten in de regio

Tijdens deze crisis bleken regionaal interpretatieverschillen te bestaan over de uitvoering van besluiten van het RBT. Dit is onwenselijk, omdat gemeenten last hebben van die verschillen.

Onze aanbeveling is om een maximale inspanning te leveren in het RBT om deze verschillen zo klein mogelijk te maken, enerzijds door héle scherpe communicatie over deze besluiten en anderzijds door zorgvuldige monitoring van de uitvoering van die besluiten. Het zorgvuldig(er) formuleren van besluiten en acties draagt bij aan deze aanbeveling, evenals het maximaliseren van de inspanningen van alle betrokken partijen om informatie te delen.

Aanbeveling 5: Maak crisiscommunicatie een centraal thema op de RBT-agenda

Crisiscommunicatie speelt een belangrijke rol in elke crisis. Tijdens de corona-crisis bleek dit thema onvoldoende op de agenda van het RBT te staan, waardoor bestuurlijke afstemming in crisiscommunicatie soms gemist werd.

Onze aanbeveling is om crisiscommunicatie als centraal thema op de RBT-agenda te zetten, waarbij de af te geven boodschappen met alle betrokken actoren goed doorleefd moet worden.

Organisatiestructuur COVID-19 vanaf 16 maart 2022

Geachte leden van het ABplus,

Dit is een memo over de afschaling van de covid organisatie. Wij leggen deze koers aan u voor en vragen uw instemming de afschaling overeenkomstig vorm te geven.

Samengevat wat vooraf ging

De Veiligheidsregio's, gemeenten, GGD'en en politie hebben de afgelopen twee jaar organisatorisch invulling gegeven aan het crisismanagement voor de aanpak van de coronacrisis. Vanaf 12 maart 2020 werkten de Veiligheidsregio's in GRIP4. Na invoering van de Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19 op 1 december 2020 is er op een andere manier invulling gegeven aan het regionale crisismanagement, tot veel veiligheidsregio's op 1 juli 2021 hun crisisorganisaties hebben afgeschaald. Ook in de maanden daarna is er – meebewegend op de golven van de coronacrisis – in meer of mindere mate invulling gegeven aan regionaal crisismanagement. Daarnaast is er de afgelopen twee jaar invulling gegeven aan landelijke afstemming tussen veiligheidsregio's onderling en het Rijk en de veiligheidsregio's. Dat verliep onder andere via het Veiligheidsberaad, het LOT-C, juridisch overleg en een afstemmingsoverleg tussen Informatiemanagers (IM-call) en Operationeel Leiders (OL-call).

We gaan (weer) verantwoord afschalen

Met de naderende afschaling van de maatregelen vanaf 25 februari rijst de vraag of en hoe er in de komende maanden invulling moet worden gegeven aan het regionaal crisismanagement en de afstemming tussen veiligheidsregio's en Rijk-veiligheidsregio's. Aangezien we in deze crisis twee keer eerder hebben gezien dat na een periode van versoepelingen (zomer 2020, najaar 2021) een periode van intensieve maatregelen volgde, is het van belang invulling te geven aan een mechanisme waarin de organisatie passend wordt gemaakt op de ontwikkelingen in de crisis én we het mogelijk maken om tijdig aanpassingen te doen als de crisis daar om vraagt. Hierbij houden we ook in het achterhoofd dat de dreiging van fase 3 in de zorgketen nog niet is verdwenen en we nog de nodige uitdagingen zullen hebben in het griepseizoen en in het 'leven met corona'.

Op basis van het vorenstaande zijn landelijk de volgende uitgangspunten geformuleerd

1. De bestaande organisatiestructuren gericht op crisismanagement voor COVID-19 worden gelijktijdig met het afschalen van maatregelen (in ieder geval tijdelijk) opgeheven (met uitzondering van de inzet van de GGD-GHOR die een aanwijzing hebben van de minister tot juli 2022);
2. Ontwikkelingen in de pandemie (toenemende besmettingscijfers, toenemende druk op de zorg, opnieuw invoering van maatregelen) kunnen aanleiding zijn om de organisatiestructuren weer te activeren;
3. In ieder geval tot in het najaar vindt actieve monitoring plaats van ontwikkelingen op het gebied van COVID-19. Deze monitoring vindt plaats bij de GGD-GHOR en gemeenten en richt zich in ieder geval op de volgende elementen:
 - a. Ontwikkelingen ten aanzien van het virus;
 - b. Ontwikkelingen ten aanzien van besmettingen en druk op de zorg;
 - c. Sociaaleconomische ontwikkelingen (VNG).
4. In een periode van afschaling worden voor onderwerpen waar afstemming tussen veiligheidsregio's / Rijk-veiligheidsregio's nodig is de reguliere ambtelijke en bestuurlijke lijnen gevolgd (bijvoorbeeld vakraad Crisisbeheersing, RCDV, Veiligheidsberaad). De

resultaten van de 'actieve monitoring' (zie 3) worden in reguliere lijnen gedeeld, zodat daar besloten kan worden over reactivering van organisatiestructuren.

5. Zaken zoals de afstemming tussen de operationeel leiders blijven in de gereedschapskist. Ook blijft het Landelijk Beeld Corona vooralsnog operationeel in het LCMS met het algemeen en het geneeskundig beeld.

Zo zit het momenteel in Zuid-Holland Zuid

Momenteel werkt de crisisorganisatie in Zuid-Holland Zuid met een Veiligheidsdirectie (waar de VRZHZ, GGD, gemeenten en politie in samenkomen) en ter ondersteuning hiervan met een integraal team bestaande uit collega's van de GGD, GGD-GHOR en Veiligheidsregio. Dit team stemt af met bevolkingszorg (gemeenten) en politie waar dit nodig en helpend is. De burgemeesters ontmoeten elkaar bij het ABplus.

Alle betrokken partijen hebben nog de nodige taken op het gebied van Covid. Voor de Veiligheidsregio is dit duidelijk afnemend. Alle Veiligheidsregio's in Nederland zetten in op afschaling, dit met uitzondering van de GHOR die nog niet volledig af kan schalen gelet op de aanwijzing van de minister (hierin vraagt de minister de DPG de activiteiten rondom zorg continuïteit te continueren zolang de pandemie hierom vraagt, uiterlijk tot juli 2022 en eerder als de situatie dat toestaat).

Nu nagenoeg alle maatregelen zijn losgelaten, kan ook de monitoring afschalen. Landelijk loopt een discussie in welke mate dit het geval is. Dit betreft in ieder geval de monitoring op de algemene keten en OOV.

Ook de intensiteit voor de GGD neemt af. Al blijft er een aanzienlijke opgave; dit betreft blijvende inzet op testen, traceren en vaccineren. Monitoren van de stand van zaken in de zorg en ketenafstemming. Hierbij wordt ook via de reguliere lijnen afgestemd, dit ligt voor de hand. Nog onduidelijk is wat er rond testen gaat gebeuren. Maar ook bij de GGD ontstaat meer ruimte voor andere taken. De GGD is evengoed bezig met een plan van aanpak om flexibel op en af te kunnen schalen. De GGD-GHOR houdt een rol in de monitoring en ketenafstemming.

Verder is waarneembaar dat er in mindere mate behoefte is aan bestuurlijk overleg en overleg van de Veiligheidsdirectie, op het gebied van COVID-19.

Consequenties voor de crisisorganisatie en producten

Het voorstel is de uitgangspunten en situatie als volgt organisatorisch te verwerken. Hetgeen neerkomt op het benutten van reguliere afstemmingsgremia in plaats van speciale gremia. Het heeft ook gevolgen voor producten die tot dusver werden gemaakt. Deze worden gestopt ofwel aangepast.

Meer concreet gaat het om de volgende consequenties. Niet allen zozeer bestuurlijk van aard, maar wel van belang voor u en uw organisatie om notie van te nemen:

- Per 16 maart (na het volgende weegmoment van het Kabinet op 15 februari) stoppen met de omgevingsanalyse
- Te stoppen met het Covid-19 Dashboard en dit te vervangen door een maandelijkse coronanieuwsbrief die aan de gemeenten en zorgpartners wordt gestuurd
- Per 16 maart stoppen met de Veiligheidsdirectie speciaal gericht op COVID-19 en het thema indien nodig
- Per 16 maart stoppen met de staf die de Veiligheidsdirectie ondersteunt op het gebied van COVID-19

- Per 16 maart te stoppen met het inzetten van de regionaal operationeel leider op het gebied van COVID-19
- Via reguliere structuren zoals de RCDV/VB op de hoogte te blijven van landelijke ontwikkelingen op het gebied van COVID-19
- Via reguliere afstemming tussen de GGD en de VRZHZ de voorzitter blijven adviseren indien de ontwikkelingen rond Covid-19 hierom vragen
- Regionaal overleg vormgeven via een agendapunt op de reguliere AB agenda
- Bestuursondersteuning, de sectie GGD-GHOR en de sectie IM te vragen de facilitering van eventuele benodigde afstemming te faciliteren
- Per 16 maart vragen aan IM om de COVID-19 mailbox te blijven monitoren
- Per 16 maart de sectie GGD-GHOR blijven steunen in hun werkzaamheden en te vragen bij opvallendheden direct te rapporteren aan de DPG, IM en waar nodig aan de directie van de VRZHZ
- Per 16 maart vragen de reguliere organisatie van de VRZHZ eventuele vraagbeantwoording rond evaluaties en dergelijke te borgen
- Een overzicht te maken van betrokken actoren zodat op het moment dat opschaling aan de orde is de gewenste kennis weer aan tafel komt
- De piketfunctionarissen te informeren dat er geen piket meer gedraaid wordt ten aanzien van Covid-19

Kunt u zich vinden in deze lijst? Indien dit het geval is zullen wij hier betrokken actoren (gemeenten, GGD, Politie en Veiligheidsregio) over informeren.